

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE REKLAMCILIK ANABİLİM DALI
HALKLA İLİŞKİLER VE REKLAMCILIK BİLİM DALI**

**MEDYATİK ŞİDDET VE TOPLUMSAL CİNSİYET:
“PINAR GÜLTEKİN CİNAYETİ HABERLERİ ÜZERİNE
BİR ANALİZ”**

Yüstra GÜNDOĞDU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN:
Doç. Dr. Enes BAL**

KONYA-2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yüstra Gündoğdu		
	Numarası	18811501027		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı/Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bilim Dalı		
	Program	Tezli Yüksek Lisans	Evet	
		Doktora		
Tezin Adı	Medyatik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet: "Pınar Gültekin Cinayeti Haberleri Üzerine Bir Analiz"			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Yüstra Gündoğdu

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yüstra Gündoğdu		
	Numarası	18811501027		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı/Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	Evet	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Enes BAL		
Tezin Adı	Medyatik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet: “Pınar Gültekin Cinayeti Haberleri Üzerine Bir Analiz”			

Her insan eşit yaşam haklarına sahip olmasına rağmen, geçmişten bugüne kadar kadınlar genellikle ikincil bir konumda yaşamaya mecbur bırakılmıştır. Ataerkil zihniyet tarafından geri planda kalmaya zorlanan kadın, tahakküm altına alınması gereken bir varlık olarak görülmüştür. Güç eşitsizliklerinin doğurmuş olduğu koşullar altında yaşamaya çalışan kadınlar, çoğu zaman şiddete maruz bırakılmıştır. Kadınların cinsiyetlerinden dolayı maruz kaldığı fiziksel, cinsel veya psikolojik düzeyde her türlü saldırı, tehdit veya zorlama olarak tanımlanan kadına yönelik şiddet, birçok alandan beslenmektedir. Şiddetin yeniden üretildiği ve meşrulaştırıldığı en önemli alan ise medyadır. Özellikle medyanın kadına yönelik şiddet haberlerini sunma tarzı, son yıllarda çok tartışılan bir konudur. Nitekim bu çalışmada da toplumsal bir sorun olan olarak görülen kadın cinayetlerinin medyada nasıl sunulduğu araştırılmıştır. Bu çerçevede, kamuoyunda büyük yankı uyandıran Pınar Gültekin cinayetine ilişkin haberler, farklı yayın politikalarına sahip Cumhuriyet, Hürriyet ve Akit gazeteleri örneğinde incelenmiştir. Eleştirel söylem analiziyle ortaya konan araştırmada, her üç gazetenin de cinayete ilişkin gelişmeleri sansasyonel ve magazin el bir habercilik tarzıyla okurlarına duyurduğu görülmüştür. Analiz edilen birçok haberin gerek başlıklarına gerekse içeriklerine bakıldığında; gereksiz bir şekilde özel hayatın irdelendiği, olayın öyküleştirilerek aktarıldığı ve haberin cinayetten daha çok magazin haberine dönüştürüldüğü dikkat çeken bir başka noktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Toplumsal Cinsiyet, Medya, Şiddet, Haber

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Yüstra Gündoğdu		
	Student Number	18811501027		
	Department	Department of Public Relations and Advertising/ Department of Public Relations and Advertising		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	Yes	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Doç. Dr. Enes BAL		
Title of the Thesis/Dissertation	Media Violence and Gender: "An Analysis on The News of The Murder of Pınar Gültekin"			

Although every human being has equal rights to life, women have generally been forced to live in a subordinate position from past to present. Forced to stay in the background by the patriarchal mentality, women have been seen as an entity to be dominated. Women who try to live under the conditions caused by power inequalities are often subjected to violence. Violence against women, which is defined as any kind of physical, sexual or psychological assault, threat or coercion that women are subjected to because of their gender, is fuelled by many areas. The most important area where violence is reproduced and legitimised is the media. Especially the way the media presents the news on violence against women is a subject that has been widely discussed in recent years. As a matter of fact, this study investigates how femicides, which are seen as a social problem, are presented in the media. In this framework, the news on the murder of Pınar Gültekin, which caused a great resonance in the public opinion, was analysed in the example of Cumhuriyet, Hürriyet and Akit newspapers with different editorial policies. Through critical discourse analysis, it was observed that all three newspapers announced the developments regarding the murder to their readers with a sensational and tabloid style of journalism. When both the headlines and the content of many of the analysed news items are examined, it is seen that private life is unnecessarily scrutinised, the incident is narrativised and the news item turns into a tabloid news rather than a murder.

Keywords: Women, Gender, Media, Violence, News

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	x
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
RESİM LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ	x
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. TOPLUMSAL CİNSİYET VE MEDYATİK ŞİDDET	3
1.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Toplumsal Cinsiyetin İnşası.....	3
1.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Temel Yaklaşımlar	8
1.2.1. Yapısalcı-İşlevci Yaklaşım	8
1.2.2. Çatışmacı Yaklaşım	9
1.2.3. Sembolik Etkileşimci Yaklaşım	10
1.2.4. Feminist Yaklaşım	11
1.2.5. Liberal Feminizm.....	13
1.2.6. Radikal Feminizm.....	14
1.2.7. Marksist Feminizm	15
1.2.8. Sosyalist ve Post-Modern Feminizm	15
1.3. Cinsiyet Rollerinin Toplum Üzerindeki Etkisi.....	16
1.4. Şiddetin Topolojisi ve Türleri	19
1.4.1. Fiziksel Şiddet	22
1.4.2. Cinsel Şiddet.....	23
1.4.3. Psikolojik Şiddet.....	24
1.5. Medyatik Şiddetin Üretimi.....	25
İKİNCİ BÖLÜM	33
2. KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE KADININ MEDYADA TEMSİLİ	33
2.1. Kadına Yönelik Şiddet	33
2.1.1. Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet	38
2.1.2. Kadına Yönelik Psikolojik Şiddet	39
2.1.3. Kadına Yönelik Cinsel Şiddet	41
2.1.4. Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet	43
2.2. Kadının Medyada Temsili	45
2.3. Kadına Yönelik Şiddetin Medyada Temsil Biçimleri	53
2.4. Şiddet Haberlerinde Kadının Konumlandırılması.....	59
2.5. Türk Medyasında Kadın Cinayetlerinin Sunum Biçimleri	63
2.6. Medyada Kadın Cinayetlerinin Temsiline Yönelik İlgili Araştırmalar	67
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	72
3. 3.MEDYATİK ŞİDDET VE TOPLUMSAL CİNSİYET: “PINAR GÜLTEKİN CİNAYETİ HABERLERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ”	72
3.1. Araştırmanın Problemi	72
3.2. Araştırmanın Amacı	73
3.3. Araştırmanın Önemi	73

3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	74
3.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	79
3.6. Araştırmanın Varsayımları.....	80
3.7. Bulgular ve Değerlendirme	80
3.7.1. Cumhuriyet Gazetesinde Pınar Gültekin Cinayetine İlişkin Yayınlanan Haberlerin Analizi	80
3.7.2. Hürriyet Gazetesinde Pınar Gültekin Cinayetine İlişkin Yayınlanan Haberlerin Analizi	117
3.7.3. Akit Gazetesinde Pınar Gültekin Cinayetine İlişkin Yayınlanan Haberlerin Analizi.....	140
SONUÇ.....	150
KAYNAKÇA	153

KISALTMALAR LİSTESİ

WHO	: World Health Organization
Vb	: Ve Benzeri
Akt	: Aktaran
Vd	: Ve Diğerleri
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
Vs	: Vesaire
5N1K	: Ne, Neden, Nasıl, Nerede, Ne Zaman, Kiminle (Sorgulama Tekniği)
JASAD	: Emniyet ve Jandarma Suç Araştırma Timi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Kişiler Arası Şiddet Tipolojisi (WHO)	21
Şekil 2. Kadına Yönelik Şiddet Döngüsü	37

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Şiddet Türleri ve Uygulanması.....	38
---	----

RESİM LİSTESİ

Resim 1. “Pınar Gültekin'den 4 Gündür Haber Almamıyor” Haberi.....	82
Resim 2. “Pınar Gültekin'den 4 Gündür Haber Almamıyor” Haberi.....	82
Resim 3. “Pınar Gültekin'den 4 Gündür Haber Almamıyor” Haberi.....	83
Resim 4. Üniversite Öğrencisi Pınar Gültekin'in Cansız Bedenine Ulaşıldı” Haberi	87
Resim 5. “Üniversite Öğrencisi Pınar Gültekin'in Cansız Bedenine Ulaşıldı” Haberi.....	87
Resim 6. “Pınar Gültekin'in Katil Zanlısı Cemal Metin Avcı'nın İlk İfadesi Ortaya Çıktı” Haberi,	91
Resim 7. “Pınar Gültekin Cinayetinde Yeni Gelişme: Olay Yerinde Keşif Yapılacak” Haberi.....	95
Resim 8. “Pınar Gültekin'i Öldüren Zanlının Görüntüleri Ortaya Çıktı” Haberi	98
Resim 9. “Pınar Gültekin'in Katili Cemal Metin Avcı'yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” Haberi	101
Resim 10. “Pınar Gültekin'in Katili Cemal Metin Avcı'yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” Haberi	101
Resim 11. “Pınar Gültekin'in Katili Cemal Metin Avcı'yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” Haberi	102
Resim 12. “Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak” Haberi.....	105
Resim 13. “Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak” Haberi.....	106
Resim 14. “Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak” Haberi.....	106
Resim 15. “Vaşisce Öldürülen Pınar Gültekin'in Mezarına Bayram Şekeri Bırakıldı” Haberi.....	110
Resim 16. “Pınar Gültekin'i Öldüren Cemal Metin Avcı'nın Babasının İntihara Kalkıştı” Haberi	113
Resim 17. “Pınar'ın Katili Cemal Metin Avcı'nın İş Yerinin Camındaki Yazı Silindi, Gazeteler Kaldırıldı” Haberi	116
Resim 18. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi.....	123
Resim 19. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi.....	123
Resim 20. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi.....	124
Resim 21. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi.....	124
Resim 22. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi.....	125
Resim 23. “Bakan Selçuk'tan Pınar Gültekin Cinayeti Açıklaması: Sürecin Takipçisi Olacağız” Haberi.....	130
Resim 24. “Pınar Gültekin Kimdir, Nasıl Öldü? Pınar Gültekin Cinayetiyle İlgili Son Gelişmeler” Haberi	138
Resim 25. “Pınar Gültekin Cinayetinde Mide Bulandıran Detay” Haberi	142

Resim 26. “Ağız bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi	145
Resim 27. “Ağız bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi	146
Resim 28. “Ağız bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi	146
Resim 29. “Ağız bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi	147

TEŞEKKÜR

Kendimi bulma yolculuğumun en büyük mimarlarından olan, dersine girdiğim ilk andan beri, eğitim hayatıma büyük katkı sunan, akademik hayata ilgimi sağlayan, yüksek lisans eğitimimin ilk günden son anına kadar her aşamasında desteğini ve güvenini esirgemeyen, her düştüğümde sabırla kaldıran, bir danışmandan öte desteğini hissettiren, bu araştırmanın ortaya konmasında büyük emeği olan Sayın Hocam Doç. Dr. Enes BAL'a teşekkür ederim.

Dört yıllık lisans eğitimimin ve iki yıllık yüksek lisans eğitimim boyunca beni bugün bu noktaya getiren, her birinden çok şey öğrendiğim Prof. Dr. Muhacir Murat Yeşil, Prof. Dr. Yasin Bulduklı, Doç. Dr. Nuri Paşa Özer, Doç. Dr. Ali Erkam Yarar, Doç. Dr. Ahmet Tarık Türkmenoğlu'na ve diğer tüm üniversite hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu hayattaki hedeflerimin ve beni ben yapan değerlerin, en büyük mimarları olan hayatımdaki iki güçlü kadına; Annem Gönül Gündoğdu ve Teyzem Güler Taken'e teşekkür ederim. Yine bu süreçteki motivasyonuma katkı sunan tüm aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yüstra Gündoğdu

Ekim, 2023

GİRİŞ

Medyada kadın temalı haberler, iletişim araştırmalarının önemli konularından biri haline gelmiştir. Kadın ve medya ilişkisi, kadının medyadaki temsiline ilişkin çalışmalar 1970'lerde feminist hareketlerin ivme kazandığı dönem ile 1980 ve sonrası dönemde yoğunlaşmıştır. Günümüzde de bu alan dikkat çekmekte ve çalışmaya değer bir konu olarak görölmektedir. Bu bağlamda, genel olarak medyada şiddetin temsil biçimi, medyanın bu süreçte üstlendiği rol, şiddeti konu edinen haberlerin; kadını nasıl kurguladığı gibi konularda medya çözümlemelerinin yoğunlaştığı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Timisi, 1997:3-9).

Nitekim medya, yaşamı sürdürdüğümüz modern çağda iletildiği mesajlar ile toplum üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Her geçen gün değişen ve dönüşen teknoloji ile bireylerin bilgiye erişimi kolaylaşmıştır. Bu bağlamda kitle iletişim araçları ile enformasyonun yayılma alanı ve hızı, haber alma olgusunu da etkilemiştir. Bu durum özellikle şiddet ve kadına yönelik şiddeti günümüzde daha somut bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Konuya yönelik yapılan birçok araştırmada, kitle iletişim araçlarının iletilerine konu olan şiddet haberlerinin, şiddeti yaygınlaştırdığı, şiddeti meşrulaştırdığı ve bununla birlikte kanıksattığı fikrinde birleşmektedir.

Medya aracılığıyla toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, rasyonalitesini yeniden üreten ve kurgulayan iktidar, toplumda var olan toplumsal cinsiyet rollerini ataerkil düşünce yapısına göre yeniden üretmektedir. İktidarın rasyonalitesi bağlamında medya tarafından üretilen şiddet, fiili olmaktan öte söylemseldir. Medyada kurgulanıp, yeniden üretilen şiddet hem yazınsal hem görseldir. Bu şiddet türü medyatik şiddet olarak kavramsallaşmaktadır. şiddeti haberleştiren medya, genellikle kadına yönelik şiddet ve cinsiyet olaylarını hikayeleştirerek sunmakta ve söylemsel şiddetin üretimine kaynaklık etmektedir. Medya; hikayeleştirilmiş her tür şiddet ve cinayet olgusunu topluma haber olarak aktarmaktadır. şiddeti haber olarak sunan medya, kadına yönelik şiddet ve cinayet olaylarını hikayeleştirmekte, söylem dili ile şiddeti meşrulaştırmaktadır. Toplumu etkilemede büyük güce sahip olan medya, bu gücünü salt ticari kaygılar ve tiraj için değil toplumu bilinçlendirme ve dönüştürmede olumlu bir etki yaratmada kullanılabilecek etik bir role sahiptir. Almanya propaganda bakanı

Joseph Goebbels, “Bana vicdansız bir medya temin et, sana bilinçsiz bir halk yaratayım” ifadeleriyle nasıl bir toplum yaratmak istenirse medyanın o yönde gücünü kullanabileceğinin vurgusunu yapmaktadır. Medya; kadın, çocuk ve her türlü ayrımcılığa karşı tarafsız bir eğilimde bulunması gerekmektedir. Medya toplumdaki olayların temsilinde olguları yeniden kurgulamaktadır (Ceyhan, 2014:24-28). Bu bağlamda haberlerin topluma nasıl yansıtıldığı; atılan başlıklar, kullanılan fotoğraflar ve ifadeler, söylem tarzı ve kullanılan sözcükler büyük önem arz etmektedir. Medyanın tam bu noktada görevi kamunun sesi olmak ve var olan probleme parmak basmaktır. Kadına yönelik şiddetin ve cinayetlerin sorgulanması ve kadınların medyada temsili temel sorunlarımız arasındadır (Hepkon, 2017:144).

Kadına yönelik şiddetin sorunsal olarak ele alındığı bu çalışmada ise 16 Temmuz 2020 tarihinde Muğla’da işlenen Pınar Gültekin cinayeti sonrasında yayımlanan haberlerdeki söylem farklılıkları araştırılmıştır. Çalışma, farklı yayın politikalarına sahip olan Cumhuriyet, Hürriyet ve Akit haber sitelerinin 16 Temmuz 2020-16 Ağustos 2020 tarihlerindeki ilgili haber metinlerini kapsamaktadır. Haber metinleri Teun van Dijk’ın eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde, toplumsal cinsiyet ve medyatik şiddet kavramları, toplumsal cinsiyet yaklaşımları ele alınmıştır. Aynı zamanda şiddetin topolojisi anlatılarak şiddet türleri hakkında bilgi verilmiş ve medyatik şiddetin üretiminin nasıl gerçekleştiğine yönelik bilgiler aktarılmıştır. İkinci bölümde ise öncelikle kadına yönelik şiddet türlerinden bahsedilmiştir. Bunu takiben genelde kadının medyadaki temsili, özelde ise kadına yönelik şiddetin medyadaki temsil biçimleri ile Türk mediasında kadın cinayetlerinin sunum biçimlerinden söz edilmiştir. Bölümün son başlığı altında da kadına yönelik şiddet haberlerinin medyadaki temsiline ilişkin örnek araştırmalara değinilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise öncelikle araştırmanın problemi, önemi, yöntemi, evren ve örnekleme, varsayımları gibi metodolojik bilgilere yer verilmiştir. Araştırma tasarımına yönelik bilgiler aktarıldıktan sonra da Teun A. Van Dijk’ın eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi üzerinden örnekleme dahilinde ele alınan Cumhuriyet, Hürriyet ve Akit gazetelerinde yer alan Pınar Gültekin cinayetine ilişkin haber analizleri yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TOPLUMSAL CİNSİYET VE MEDYATİK ŞİDDET

1.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Toplumsal Cinsiyetin İnşası

Kişiliğin inşası, bilinçli veyahut bilinçsiz bir refleks ile “ben kimim” sorusuna verilen yanıt ile başlar ve yaşamın her döngüsünde farklı yanıtları bünyesine katarak büyük bir devinimle devam eder. En basit ayırım ile insanlar kadın ve erkek olarak sınıflandırılır. Böylelikle cinsiyet kavramı baş gösterir. Cinsiyet kavramı davranış, duygu, tutum gibi roller ile ilintilenmektedir (Dökmen, 2009:77-80).

Sosyolojik müzakerelerde cinsiyet kavramı “toplumsal cinsiyet” olgusu ile şekillenmektedir. Doğuştan bizlere atfedilen fizyolojik özellikler, biyolojik cinsiyeti oluştururken her bireyin birer yapı taşı olduğu toplumun kadın veyahut erkek oluşuna dayanarak formüle edilmesi toplumsal cinsiyet kavramını ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı kadın veya erkek yaşamının her alanına nüfuz eder. İçinde yaşanılan toplum, bireyin yaşamına form vermekle birlikte değişmektedir. Toplumsal cinsiyet eksenli olgular genellikle kadının merkezinde olup, aleyhine işleyen bir sistemin varlığına işaret etse de toplumsal yapıda varlık gösteren cinsiyetçi normlar erkeklere de işlemektedir. Kadın ve erkek yaşamında keskin çizgilere sahip olduğu söylenebilmektedir. Bu kanyaya varılmasının en temel nedeni ataerkil bir toplum yapısına sahip olunulmasıdır (Kıran ve Avcı, 2018:985-986).

Toplumsal yaşamda bireyler hemen hemen her gün bir araya gelmektedir. Dolayısıyla zihnimiz direkt olarak onların kadın veyahut erkek olduğuna dair bir kodlama yapmaktadır. Burada yapılan eylem “kimlikleme” olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu süreç istemsiz bir şekilde oluşmaktadır. Bu kimliklemeye ilişkin veriler; bir gösterge olarak kabul gören kıyafetlerden, fiziksel özelliklerden yani bütünü oluşturan dış görünüşten alınmaktadır. Çünkü bu edinimler yani, cinsiyete ilişkin kodlar bebeklik döneminde başlamaktadır. Kısacası; biyolojik cinsiyete, doğarken sahip olunur. Bireyin gelişim sürecinde karşısına cinsiyet kavramına dair davranış dizinleri, normlar, kodlar ve tabular çıkmaktadır. Bu normlara uyum sağlanacak ilk ortam ise aile tarafından hazırlanmaktadır. Ardından okul ve

arkadaş grupları bu ortamın oluşumuna katkı sunmaktadır. Böylelikle birey biyolojik cinsiyetiyle birlikte toplumsal cinsiyet kimliğini de oluşturmaktadır. Bu kimlik beraberinde bireye belirli roller oluşturmaktadır (Oglesby ve Hill'den akt. Sankır, 2010:12).

Her birey, belirli zamanda veyahut belli bir yerde toplum yaşamına katkıda bulunmak zorundadır. Toplumsal yaşam içerisinde bir iş bölümü mevcuttur. Kadın; fiziki yapısı dolayısıyla bazı faaliyetlerin dışında bırakılmıştır. Öte yandan erkekler ise kalıplaşmış yargılar ve ataerkil toplum yapısının getirileri ile birtakım işlerden uzak tutulmuştur. İş bölümü kadını bir birey olarak kadınlığından yoksun bırakmadığı gibi, erkeklerle olan tabii ilişkileri de bozmamaktadır (Adler'den akt. Kimmel 2013). Toplumsal cinsiyet olgusu kadınlara ve erkeklere roller biçmektedir. Bu roller; kadın ve erkekle ilintilenen tutumlar, beklentiler olarak tanımlanabilir. 'Feminen' ve 'Maskülen' olarak da kavramsallaşmaktadır. Bireyin var oluşu ile başlayan bir sürecin; feminenlik ve maskülenlik ile kültürel olarak aktarılan değerlerin, inanışların birey üzerinde toplumsal cinsiyetin öğrenilmesiyle devam eder. Toplumsal yapıda geleneksel olarak yaşamlarımıza bütünleşmiş olan bu roller (kadınlık ve erkeklik olgusu) arasında ters orantı mevcuttur. Kadın; gözetilen, eylemlerinde bir başkasına bağımlı, özel alan/mahremiyet simgesi, edilgen gibi kavramlarla özdeşleştirilirken, erkek bunun tam tersi; gözetilen, özgür, kamusal alanda aktif olan, etken gibi kavramlarla özdeşleştirilmektedir (Işık, 2002:43).

Biyolojik cinsiyetten bağımsız bir biçimde, kültürel bağlamda belirlenen ve toplumsal alanda kadın veyahut erkek olarak nasıl davranılması gerektiğine ilişkin normları oluşturan toplumsal cinsiyet rollerine dair yargılar, kadınların önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Biçimi, düzeyi; ülkeden ülkeye, toplumdan topluma farklılıklar gösterse de tüm dünyada kadınların varlık göstermesindeki en büyük engellerden birinin, onların cinsiyetleri üzerine temellendiren toplumsal cinsiyet algıları olduğunu görmekteyiz. Kadını biyolojik özellikleri içerisinde fonksiyonel kılan, öncelikle "soy devamı için doğuran" ardından ağırlıkla "ev" kavramı ile bütünleştiren toplumsal yaşamda, eğitimde, işgücü piyasasında ve diğer alanlarda hep ikincil konuma getiren ataerkil toplumsal kavrayışın yansımaları günümüzde üretim

ilişkilerinin temel biçimini oluşturan kapitalist düzene de sirayet etmektedir (Altun ve Kahraman, 2013:9-11).

Tarih boyunca kadın; bakım ve şefkat gibi elzem rollerde kendine yer bulup bu rolleri sırtlarken, erkek ise yönetim ve üstünlük gibi araçsal yapılar inşa eden lider konumunda bir rol üstlenmiştir. Bu sosyal roller beraberinde sosyal baskıyı da getirmektedir. Öğrenilmiş bu çaresizlik karşımıza öğrenilmiş toplumsal cinsiyet normları olarak çıkmaktadır. Bu normların bireye aktarımı ailede başlar, bireyin yaşamının toplumsal bölümlerinde kendine yer bulmaktadır. Toplumsal yaşamda yer alan eğitim ve iş serüveni bu roller ve onun beraberinde getirdiği gereksinimler doğrultusunda şekillenmektedir. Kadınların bu kavramlar ile varlık göstermesi, erkek egemenyasını, eril söylemleri güçlendirerek toplum yapısında baskın ve bu durumu onaylayacak kodlar doğurmaktadır. Böylelikle kadınların toplumda varlık göstermesi, toplumsal görünürlüğe sahip olması giderek zorlaşmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramının ortaya koyduğu rollerden fazlasıyla nasibini alan kadın yaşamın birçok alanının dışında bırakılmakla birlikte; ekonomik bağımsızlığa ve yeterliliğe sahip değildir. Siyasi arenada faal olamamaktadır. Toplumun en önemli yapı taşı olan aile olgusunun direği olan kadınlar bu güce ve yeterliliğe sahip değildir. Kadınların hayatın bu alanlarında faal olabilmesi ülkenin sosyo-ekonomik gücünü de beraberinde getirecektir. Bunun gerçekleşmesi toplumun benimsediği normlar ve kanıların ötesinde önyargıların kırılmasıyla elde edilebilir (Altıparmak, 2018:184).

Toplumsal düzlemde farklı dinamiklerin oluşumuna kaynaklık eden “toplumsal cinsiyet” kavramı; kadın veyahut erkek olma durumunun neleri ifade ettiğine dair gerek toplum tarafından yüklenen misyonun gerekse kültürün atfettiği beklentileri karşılayan bir kavram olarak kullanılmaktadır. Tüm bu beklentilerin özündeki ortak noktaya bakıldığında ise farklılıkların ve eşitsizliklerin olduğunu görmek mümkündür (Ecevit, 2003:83). Toplumsal bir varlık olan bireyin toplumsallaşma sürecine dâhil olmasıyla birlikte ortaya çıkan cinsiyet rolleri, kadını erkeğin egemenliği altında bir varlık olarak kodlamış olup, her geçen günde ise bu kültürel yapılanmayı destekleyecek normları doğurmuştur (Güven, 2018:401). Toplum tarafından kültürel olarak inşa edilen, cinsiyete dayalı iş bölümü ki bu olgu ataerkil bir toplumun

getirisidir. Bireyin iş hayatını özünden bağımsız olarak toplumsal cinsiyet kalıplarıyla düzenlemektedir. Kadınların çalışma hayatındaki temsili, toplumsal cinsiyet kavramının kodladığı; etkileycilik, duygusallık, sakinlik gibi unsurlarla gerçekleştirilmektedir. Kadın üzerinde, dolayısıyla ev yaşamında güç ve denetimin sahibi olan erkeğe iş hayatında da bu özellikleri taşıyacağı mesleklerle toplumda varlık göstermektedirler (Elnur, 2013:121).

Kadın imgesi, özel alan ‘mahremiyet’ olgusu ile bağdaştırılmaktadır. Ev ve aile içerisi özel alan olarak kabul görmüş, birçok alanda kadının yer alamayışı veyahut marjinal bir formda sunulmasıyla kadınların ilgi alanlarına gereken değer verilmemektedir (Işık, 2002:43).

Bireyin yaşamına şekil veren toplumsal cinsiyet normları, beraberinde belirli görevleri getirmektedir. Örneğin, kadına atfedilen ev yaşamındaki sorumluluk, genel toplum algısı, toplumsal değerler ve normların yükümlülükleri ile “evi dışı kuş yapar” söylemi ile de anlaşılacağı üzere evin idaresini gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Bu beklentiler iş hayatında da aynı rolleri kapsamaktadır. Meslekler bireyin toplumsal cinsiyet rolü temelinde gerçekleştirdiği için, kadına yönelik meslekler o toplumun kültürünü, değerlerini dolayısıyla da toplumsal cinsiyet algısını da lanse etmektedir. Kadın özellikle kapalı toplumlarda bir tabudur. Evrensel bağlamda var olma mücadelesi içerisinde ise çift kutupluluğun devamını inşa etmektedir. Bunca ayrımın, farklılaşmanın, kutuplaştırmanın içerisinde dahi çok önemli bir olgudur kadın. Bireyin varlık gösterdiği toplum içerisindeki özgürlük kavramına sahip olup olmadığı bir tartışma konusu iken, toplumsal cinsiyet kavramı tek cepheli bakışın hâkim olduğu toplumsal yaşamın, bireyin sosyal hayatı, kamusal alanı ve nasıl yaşaması gerektiğine kadar olan yaşam çizgisini belirlemektedir (Demir, 2020:3).

Toplum yapısı, cinsiyet rollerine etki etmektedir. Bu bağlamda dezavantajlı konumda yer alan kadınlar, hayatın akışı içerisinde çeşitli alanlarda bu durumu tecrübe etmektedirler. Böylelikle kadının rolü toplum içerisinde belirli bir kalıba, forma sıkıştırılmaktadır. Toplumsal normlar, iktidarlar yani gücü elinde bulunduranlar her defasında yeniden üretilen ve dönüştürülen kadın rolleri, kadınlara dayatılarak istenilen düzenin içerisine hapsedilmektedir. Şüphesiz ki toplumsal cinsiyet adına var

olan kanılardan ötürü kadımlar ön yargılardan, saldırılardan, tenkitlerden payını almakla birlikte bu gerçekle yaşamının zorunluluğu üzerinde de ambale edilmektedirler.

Ataerkil toplum yapısı, kadına atfedilen roller bu ve benzeri düşünceler beraberinde bazı kalıpları doğurmaktadır. Her daim, her durumu çözebilecek yeteneğe, yetkinliğe sahip olan hayatın her yönüyle işlerini çözebilecek bir ruha sahip olan savaştı kadımlar doğmaktadır. “Yuvayı dışı kuş yapar” mantalitesiyle başlayan lakin bunun çok daha fazlası haline gelen bir kadın imgesinden bahsetmek mümkün. Kadının artık toplum içerisinde düzenleyen, organize eden, seçimlerini yapabilen, yaşamın her alanında faal olarak yer alan bir role sahip olması gerekmektedir. Anlatması gereken kadın, hata yapmaması gereken kadın, hatta kadımlar arasında konuşulan, tenkit edilen kadın, bitmeyen kadınlığın kalıplara sokulmaya çalışılması, öteki söyleminden kadın-erkek ayrımından koparak pozitif ayrımcılığın dahi olmadığı bir toplum yapısına erişmenin en başat yöntemi; cinsiyetçi yaklaşımı, kadına yönelik üretilen tüm savları bir kenara bırakarak eşitlikçi bir yaklaşımla, bir perspektif ile yaşamaya çalışmaktan geçmektedir.

Toplum içerisindeki kültürel gelişmeler kendilerine imtiyaz sağlamak isteyen bazı sosyal sınıfların ve bireylerin çabaları ile kişisel bir güç kazanıma sebebiyet vermektedir. Bu da iş bölümünün tüm uygarlığı belirleyen özel kalıplar içerisinde şekillenmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla erkek hegemonyası baş göstermektedir. Toplumsal cinsiyet kavramı toplum tarafından inşa edilmiş kültürden kültüre devinim gösteren ve toplumun cinsiyet kavramı ile ilgili beklentilerini, isteklerini ifade etmektedir (Dökmen, 2009:25).

Toplumsal yaşamda erkek egemenliğinin varlığı beraberinde bazı dinamikleri getirmektedir. Bu dinamiklerden biri erkek hegemonyasının beraberinde getirdiği kaçınılmaz bir olgu olan şiddettir. Türkiye’de erkeğin kadına şiddet göstermesi tarih boyunca kabul görmüş namus, dava kavramlarıyla masumlaştırılmıştır. Kültürel gelişmeleri, özellikle kendilerine imtiyazlar sağlamak isteyen bazı sosyal sınıflara veyahut bireylerin çabaları; kişisel bir güç kazanma yarışına yol açmıştır.

Bunun sonucu olarak bugünün kültürü içerisinde erkek hegemonyasını güçlendirmiştir. İş bölümü yeniden inşa edilerek imtiyazlı avantajlı durumları erkekler ele geçirmiş, bu durum düzen içerisinde kadını ikinci plana düşürerek, erkeklerin kadından daha üst bir durumda bulunmalarına sebebiyet vermektedir. Böylelikle egemen durumda olan erkek; mevki ve statü sahibi olmaktadır. Hayatın hoş, daha zevkli payı erkeklerle ayrılırken, arda kalan faaliyetler kadınlara bırakılmıştır. Erkek kadına egemen olmak için sürekli bir çaba içerisine girmekten, kadın ise haklı olarak bu durumdan rahatsızlık duymaktadır.

İçerisinde yaşadığımız, var olmaya çalıştığımız devirde, ailenin vermiş olduğu eğitim sisteminin güçlü olma çabasına dayalı olduğunu söylemek mümkündür. Erkeği üstünleştirme ve değerlendirme eğilimi bunun sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü aile içerisindeki gücün temsili, sembolü baba ile bağdaştırılmaktadır. Ataerkil toplum yapısının rolü de yadsınmaz (Adler, 132-135).

Erkeklerle sağlanan bu üstün durumun köklerini tarihsel bağlamını irdedeğimiz zaman; ilkel toplumlar arasındaki sürekli savaşların sonucu olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Bu savaşlar boyunca savaşçı, üstün rollerine sahip olan erkek bu üstün rolü kendi önderliği için fazlasıyla kullanmaktadır.

1.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Temel Yaklaşımlar

1.2.1. Yapısalcı-İşlevci Yaklaşım

19. yüzyılda Emile Durkheim tarafından biçimlendirilen yapısalcı-ışlevci yaklaşım: bireyin sahip olduğu ve toplum içerisinde varlık gösterdiği davranışların nedenini istekler, gayeler, özemler ve yönelimlere dayalı olduğunu söyler. Yaklaşımın Amerika'daki temsilcisi ve öncüsü Talcott Parsons'tur (Özalp, 2016:26). Yapısalcı yaklaşıma göre, toplumun mihenk taşı olan her bir ögenin; birbiri ile ilintili olduğu ve bir ahenk içerisinde olduğunu savunmaktadır. Bu ahengin devamlılığının sağlanması toplum ihtiyaçlarına cevap ile sağlanacağını vurgulamaktadır. Tam da bu noktada toplumdaki kadınlık ve erkeklik rolleri, toplumun bir döngü içerisinde varlığını sürdürmesini ve cinsiyete dayalı oluşan iş bölümünün bu döngü içerisine dâhil olmasını sağlamada önemli bir role sahiptir (Turan, 2019: 5).

Toplumun yapı birimi olan; ailenin toplumsal yaşamın gereksinimlerine cevap veren bir yapıda olduğu kabul görmektedir. Bu kabulün en büyük nedeni aile yapısının üreme yoluyla toplum devamlılığını sağlıyor oluşudur. Aile kendi içerisinde tüm bireyleri uygun bir biçimde sosyalleştirmektedir. Bu yolla toplumun ihtiyaçlarına hizmet etmiş olur. Toplumda var olan iş bölümü de diğer gereklilikler arasındadır. Bu noktada toplumsal cinsiyet kavramı baş göstermektedir. Kadın ve erkeğe yüklenen rollerin gerekli olduğu kanısı ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşım aileyi uyumlu toplumsal bir birim olarak kabul eder ve bu uyumun aile içindeki kadın erkek uyumundan kaynaklandığını savunmaktadır. Tam da bu noktada ‘Feminizm’ yaklaşımı ile ters düşmektedir. Çünkü yapısalcı yaklaşımın aksine ataerkil yapının eşitsizliklere sebebiyet verdiğini bu eşitsizliğinde ilk olarak aile içerisinde baş gösterdiğini savunmaktadırlar (Hoşaf ve Arslan, 2019:448).

1.2.2. Çatışmacı Yaklaşım

Çatışmacı yaklaşımın en önemli temsilcileri Friedrich Engels ve Karl Marx’tır. Yaklaşım yapısalcı-ışlevci yaklaşıma bir tepki olarak ortaya çıkmış olup, yapısalcı yaklaşımın tam aksini savunmuşlardır. Toplumsal yapıyı uyumlu bir bütün olarak görmemekle birlikte toplum içerisinde oluşan çatışmaların uygarlığı var ettiğini savunmuşlardır. Toplumu; bir bütün olmaktan ziyade bir süreç olarak tanımlamaktadırlar. Bu sürecin çatışmalardan soyutlanamayacağını ve bu çatışmaların ise işlevsel olduğu kanaatinde idler. Toplumsal bütünlüğün çatışan unsurlar sayesinde oluştuğu ve bu unsurların birbirini dengelemesiyle toplumu var ettiğini öne sürmüşlerdir (Özdemir, 2009:51).

Cinsiyetler açısından bu yaklaşımı baz aldığımızda, ailenin; yapısalcı yaklaşıma doğru orantılı olarak önem arz ettiği görülmektedir. Burada sınıf kavramı ortaya çıkmaktadır. Aile yapısı; burjuva ailesi ve işçi sınıfı ailesi olmak üzere iki ayrı sınıf olarak incelenmiş, eleştiri noktası ise burjuva sınıfına ait ailelere olmuştur. Sınıf çatışmasının en büyük nedenlerinden biri olan ekonomik güç irdelenmiş, kadınlık ve erkeklikte ekonomik temelli problemler irdelenmiştir. Çatışma olmayan bir toplumda ilerlemenin olmayacağı dolayısıyla da uygarlığın ortaya çıkmayacağını ifade eden

yaklaşım, sınıf olgusunun yok olmasıyla birlikte çatışmanın sona ereceği ve toplumun dengeye kavuşacağını ifade etmektedir (Hoşaf ve Arslan, 2019:448).

Çatışmacı yaklaşımını anlatırken kadınlık ve erkeklik olgusunu, toplumsal cinsiyet kavramının kökenini en iyi şekilde aktaran Engels (2012); ‘Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni’ adlı eserinde anaerkillik üzerinde durur. Cinsiyet eşitsizliklerinin özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte doğduğunu öne sürmüştür. Bu durumu ise şu cümle ile özetler:

“Analık hukuku” kavramının bitimi ‘kadınların tarihsel yenilgisi’ olarak tasvir edilmiştir. Evde dahi, yönetime sahip olan kişi erkek olmuştur; kadın aşağılanmış, köleleştirilmiş ve erkeklerin keyif aldığı doğurma aleti olduğu bir meta haline getirilmiştir. Bu durum tarihsel süreçlerde bazen saklanarak bazen ise süsleyerek aldatıcı görünüşlerle farklı bir boyuta sokulmuştur, ancak hiçbir zaman ortadan kaldırılmamıştır. Bu bağlamda Engels; evliliklerde kadının evsel köleliği üzerine kurulmuş olduğunu vurgulayarak, aile içerisinde erkeğin burjuva, kadının ise proletarya rolünü aldığına vurgu yapmıştır (<https://www.antikapitalist.net/kutuphane/acik-kitaplik/marxengels/ailedevletozelmulkiyet.pdf>).

1.2.3. Sembolik Etkileşimci Yaklaşım

Sembolik Etkileşimci yaklaşım: bireylerin davranış ve eylemleri üzerine yoğunlaşmış bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda bireyin davranışları toplumdan ayrı olarak açıklanamaz, tüm gerçekleştirilen eylemler toplum ile ilintilenerek açıklanmaktadır. Toplum içerisinde kurulan iletişim; semboller üzerine kurulur. Bu iletişimi kurarken kullanılacak en önemli araç dildir (Turan, 2019:6). Toplum içerisinde sosyal etkileşimi sağlamak adına kullanılan en etkili araç dildir. Dil sayesinde sembolik etkileşim varlık gösterir (Sankır, 2010:10).

Sembolik Etkileşimci yaklaşımın, toplumsal cinsiyet rollerinin kapsamına girmesi kadınlık ve erkeklik rollerinin de semboller aracılığıyla gerçekleşmesiyle ilintilidir. Sosyal ortamda eril ya da dişil özelliklere sahip olan sembolik araçların kullanılması bireyin sosyal dünyayı nasıl algıladığını göstermektedir. Böylelikle her

birey sembolik etkileşim ile belirli rollere sahip olup, belirli bir konuma gelmektedir (Özdemir, 2009:2-10).

1.2.4. Feminist Yaklaşım

Kadın; 18. ve 19. yüzyıllar boyunca ‘bilimsel’ literatürde açıklanmaya çalışılan ‘ayrı cinsler’ başlığı altında her daim erkeğin zıttı olarak tanımlanmıştır. Kadın imgesi, kırılabilirlik ile sembolize edilerek kamusal alandan özel alana entegre edilmiş olup, erkekler ile olan biyolojik farklılıklarından dolayı entelektüel yaşamdan soyutlanarak içe yani eve kapatılmıştır. Kadınların bir kurban olması, ataerkil toplumlar için uzak bir olgu değildir. Şiddetin her formu ile olan yakın ilişkisi ve bu durumun doğallaştırılmasının, bir şekilde kurban sunulmuş kadınları ifade etmenin; bununda ötesinde durumun idrak edilmesinin bir yoludur feminizm. Kadının varlığı, toplumsal yaşamın her evresinde, değişik tanımlamalara şahitlik etmiştir. Kadının bedensel özellikleri şiddet ile ilişkilendirilmesini kolaylaştırmıştır. Örneğin adet kanı, ilkel toplumlarda ölüm ve şiddetle ilintilenmesine sebebiyet vermiştir. Günümüze dönüldüğünde ise her ne kadar bilimsel açıklamalar ile desteklenen bilinçler mevcut olsa da kadın ve şiddet ilişkisi kesilmiş durumda değildir (Belkıs, 2010:58-59).

Feminizm: cinsiyetçi yönelim üzerine oturmuş ve cinsiyetler arasındaki ayrımcılığın, ötekileştirilmenin nedenlerini irdeleyip, çözüm üretmeye çalışan teorik ve politik bir hareket olarak tanımlanmaktadır. Kadınların politik hakları, sosyo-ekonomik varlıkları ile kadının erkek cinsi ile olan eşitliğini savunan ideolojidir. Temelinde kadının gözünden toplumda cinsiyetçi söylem ve eylemleri tespit etmeye odaklanır ve erkek egemenyasının sosyal ilişkilerde olan otoritesini, kadınların ne denli kısıtlandığını, nasıl ket vurulduğu ve en önemlisi kadınların ‘insan’ olduğunu savunmaktadır. Feminizm yaklaşımı, erkeklerin kendilerini daima birincil olarak gördüğünü, kadınları ise “öteki” ikincil cinsiyet olarak kabul ettiğini ifade eder. Ataerkil söylemler kadın-erkek ilişkisinde her zaman etkili olmuş, feminist hareketin kadın bedenine yönelik kazanımları dahi erkek egemenyasında meşrulaştırılarak, ehlileştirilerek, asimile edilerek hatta metalaştırılarak bir ticaret unsuru haline getirerek kadınların aleyhi durumuna getirilmiştir. Kadın özgürlüğünü sağlamaya çalışan Feminizm; cinsiyet ayrımına neden olan olguları irdellemektedir. Kadınların

ataerkil toplumda, kendisine biçilen rollere karşı durması, bu rolleri düzenlemesi, toplumsal inşada ikinci cinsiyet gibi basmakalıp fikirlerden kurtulması adına mücadele vermektedir (Polat, 2017:1508).

Kadınların baskı altına alınarak, ikincil konuma getirilmelerine ve bunun bir sonucu olarak cinsiyet eşitsizliğinin mevcut olduğu ataerkil toplumlar, her geçen gün kendine has ürettiği toplumsal cinsiyet kavramı ile ataerkillik olgusunu güçlendirmektedir. Ataerkil toplumda özne erkek olurken nesnelleştirilen kadınlar olmaktadır. Kadınlar yalnızca baskı altına alınmada özne olabilmektedirler. Bu nedenle ortaya çıkmış olan Feminizm akımının öznesi kadınlardır. Bir mücadele yöntemi olan Feminizmin gayesi, toplumdaki ataerkil baskıyı, direnci kırmak ve bu mücadeleyi kültürel sisteme entegre etmeye çalışmaktır (Yılmazbilek, 2018:102).

Feminist entelektüellerin bakış açısına göre; filmlerde, masallarda, reklamlarda kadına karşı olan ayrımcılık olgusu sübliminal veyahut açık bir şekilde işlenmektedir. Çocukluk çağından başlayarak Külkedisi, Pamuk Prenses, Rapunzel gibi masallarda kız çocuklarına toplumsal yaşamda ulaşılacak en önemli sosyal statünün evlenip sonsuza kadar mutlu yaşamak olduğu lanse edilir. Bu durumun tam tersini hayatının kontrolünü elinde bulunduran, kendini yaşamının merkezine koyup kontrol mekanizmasına sahip, bir erkeğe bağımlı yaşamayan 'cadı' karakterinde görmekteyiz. Cadı karakteri bu yetkinliklere sahip olmasına karşın kız çocuklarını korkutan kötü bir karakter yapısına sahiptir. Toplumsal cinsiyet kavramı masallara da nüfuz ederek, okuyucu ya da dinleyicilerin cinsiyetlerine farklı seslenmektedir. Kızlar için yaratılan masallarda evlilik ve evsel konular işlenirken, yaşamsal ideallerinin bu olması gerektiği, farklı bir alana yönelmemeleri öğütlenirken, erkekler içinse kahramanlık ve zekâdan dem vurulmaktadır. Kızlar eğer iyiliği seçerlerse sonunda en doğru erkeğin onları bulacağına ve yaşamlarının mutlu ilerleyeceğini empoze etmektedir (İçöz, 2008:3-5).

Filmlerdeki ve reklamlardaki durum ise çok farklı değildir. Kadınlar genellikle olumsuz veyahut edilgen karakterlerde varlık gösterirken, bedenleriyle değerlendirilmektedirler. Güzel karakter ortaya koymaktan öte asıl mesele güzel bacaklar ortaya koymaktır. Melodramlarda kadın imgesi, eşine ve çocuklarına sadık,

yaşamı ise ev bağlamında geçmektedir (Yılmaz, 2012:552). Kadının toplumsal yapıdaki konumunu anlamak ve güçlendirmek adına Batı'da sanatçılar, yazarlar, akademisyenler gibi entelektüel kişiler tarafından farklı kuramlar ortaya konulmuştur bunlar:

- Liberal Feminizm
- Radikal Feminizm
- Marksist Feminizm ve
- Sosyalist ve Post-Modern Feminizmdir.

1.2.5. Liberal Feminizm

Liberalizmin temel dayanağı olan bireysel özgürlük üzerine belirli taleplerde bulunmaktadır. Öncelikle eşitlik kavramının her iki cinse yönelik ele alınmasını ve toplumsal yaşamda bu ikilemin kalkmasını istemektedirler. Kamu-özel alan ayrımının, kadınların erkeklerle olan eşitlik durumunu ortadan kaldırdığını savunmaktadırlar. Liberal toplum yapısı içerisinde bu ayrımın yeniden inşa edilmesi gerektiğini düşünmekle birlikte, bu duruma çözüm olarak hukuksal, siyasal ve sosyal olarak düzeltilmesinin temelinde, kamu-özel alan ikiliğinin giderilmesini önermektedirler. Kadınların maruz kaldığı haksızlık ve oluşan mağduriyeti daha geniş bir dizge ya da yelpazenin bir parçası olarak görmemekle birlikte kadın ve erkek arasındaki eşitsizliklere fayda sağlayan birçok unsura parmak basarak bu unsurlara dikkat çekmektedirler. Bir diğer ifadeyle, liberal feministler medyada, eğitim kurumlarında, işyerlerinde kadınlara yönelik cinsiyetçi ayrımcılığa karşı savaş açmışlardır (Tunç, 2021:19-22).

Liberal feministler, reformlarını adım adım gerçekleştirebilmek adına var olan düzen içerisinde alternatif çözümler bulmaya endekslidirler. Amaçları, yöntemleri ile radikal ve sosyalist feministlere oranla daha ılımlı olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca eğitimde fırsat eşitliği, kamusal alanda varlık gösterme, siyasal, hukuki ve ekonomik arenada eşitlik, özel alanın yeniden inşası gibi gayelere sahip olan liberal feminizm; yaklaşık üç yüz yıllık bir geçmişe dayanmaktadır. Feminist kuram içerisinde öncü konumda olması büyük önem arz etmektedir. Diğer akımlar liberal

feminizme eleştiri olarak geliştirilmiştir. Liberal feminizmi kadınlara karşı ayrımcılık fikrini çürütme mücadelesi olarak özetleyebiliriz.

1.2.6. Radikal Feminizm

Var olan kadın problemlerinin kaynağının ortaya çıkarılmasında, cinsler arasındaki ilişkilerde, bu ilişkileri belirleyen unsurları önemsemektedir. Radikal feminizm, kadınlara yönelik eşitsizliklerin nedenlerinin ana dayanağının ataerkil yapı olduğunu ileri sürer ve kontrol mekanizmasının erkeğe ait olduğu bu yapının ortadan kaldırılmasıyla kadının özgürleşebileceğini savunmaktadır. Ayrıca radikal feminizm kadının kendi bedeninin denetimine sahip olması gerektiğini ve tüm kadınların anneliği bir ihtiyaç olarak görmediğini vurgulamaktadır (Yılmaz, 2012:554).

Kuramın ilk kuramcısı ve en önemli temsilcisi olan MacKinnon; kadın sorununun doğrudan toplumsal cinsiyet merkezli olduğunu ileri sürdüğü için bu yapının “gerçek feminizm” olduğunu öne sürmektedir. Kuram eleştirel-toplumsal yaklaşıma sahiptir. Liberalizmin benimsediği bireyseliği reddetmekle birlikte toplumsal bir bakışı benimsediğini söylemek mümkündür. Toplumu karşılıklı menfaat çatışması ve mücadeleye sahip bir düzen olarak ele almaktadır. Katı determinizmi kabul etmemekle birlikte, toplumsal koşulların etkilerini göz ardı etmez. Post-modern düşünceye paralel olarak bunların değiştirilebileceğine inanmaktadır ve değiştirilmesi için talepte bulunmaktadır (Arıkan, 2019:672).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kapitalizm üzerinden okunmasına karşı çıkarlar, temelinde patriarkal sistemin tartışılması gerektiğini savunmaktadır. Öte yandan erkek egemenyasını köklü eleştirilerle kalmayıp, biyolojik özelliklere değinip bu durumun iş yaşamı üzerindeki etkilerinin erkekler nezdinde kullanılmasını eleştirmişlerdir. Farklı bir söylem ile erkeğin kadın üzerindeki hegemonyası kadının biyolojik özellikleri üzerinden inşa etmektedir. Radikal feministlere göre sonu gelmeyecek olan eşitsizliklere karşı teknolojik gelişmelerden yararlanılmalıdır. Özellikle kadının gebelik dönemi için üretilecek teknolojik donatılar ile dezavantajlı durumun önüne geçilebileceğini ileri sürmektedirler. Bunlarında ötesinde radikal feministler çocuk yetiştirmenin toplumsallaştırılmasıyla kadınların patriarkal

sistemden çıkmasına bir olanak sağlayacağını sıklıkla dile getirmişlerdir (Sağlam, 2020:405-406).

1.2.7. Marksist Feminizm

Marksist feminizmin temel dayanağı kadınların tüketim kimliğinden soyutlanıp, üretim sürecine dâhil olması gerektiğidir. Kurama göre kadın problemlerinin sebebi üretim gücünün erkek egemenyasında yer almasıdır. Kapitalist düzende kadının rolünü yalnızca ev içi ve özel alanda sınırlı tutulmasından kaynaklanan toplumsal yaşamda erkekler ile eşit konuma ulaşması pek mümkün değildir (Yılmaz, 2012:554). Marksizm'e göre; kadının yaşadığı problemlerin ortadan kalkması ancak sınıfsız bir toplum ile gerçekleşebilir. Bunun içinse kapitalist sistemin ortadan kalkması gerektiği inancı mevcuttur (Toptancı, 2008:37).

Marksist kuramın kurucuları Marks ve Engels, kuramın temelinde kadın sorununu merkeze alarak tartışma yaratmasa bile sınıfsız bir toplumun gerekliliğini savunurken kadının dışlanma hallerine oldukça fazla vurgu yapmışlardır. Engels "Ailenin, Devletin ve Özel Mülkiyetin Kökeni" adlı çalışmasında kadının metalaştırılması konusuna değinmiştir (Donovan, 2015:133-134).

Yine Engels'in "Ailenin Kökenindeki" temel savı, tarih öncesi komünist anaerkilliğin bir anda ataerkillik tarafından nasıl ters çevrildiğine yöneliktir. Marksist feministler ataerkil topluma dönüşülmesi ile aile biçiminin patriarkal olduğunu ifade etmekle birlikte bu durumun kapitalizmden ayrı düşünülmeceğine de vurgu yapmaktadır. Sermayenin sınıfsal sömürü ile erkek ve kadın üzerindeki sömürüyü ise sınıfsal eşitsizlik üzerinden olduğu kanaatindedirler (Walby 'den akt. Engels, 2012:15).

1.2.8. Sosyalist ve Post-Modern Feminizm

Sosyalist feminizm; işçi sınıfındaki kadınların sorunlarına eğilerek bu sorunlardan kaçışın yalnızca sosyalizm ile mümkün olduğunu savunur. Bu kuram genel hatlarıyla kadınların toplumsal yaşamda yaşadığı eşitsizliğin kaynağının

ekonomik temelli olduğunu ve kadınların maruz kaldığı baskının ataerkil ve kapitalist sistemden kaynaklandığını ileri sürmektedirler (Öztaşhan, 2006:14).

Post-modern feministler, toplumda var olan katı kurallara ve fikirlere karşı olan kesin çizgilerle sınırlandırılmasına eleştirel bir çerçeve çizmektedirler. Post-modern feminist kuram; modernizmin erkek egemenliğine bir değer biçtiğini, onun değer yargılarını yücelttiğini ve kadını erkekle eşit değil, ikincil bir konuma getirdiğini ifade etmektedir (Alptekin, 2008:24-25).

1.3. Cinsiyet Rollerinin Toplum Üzerindeki Etkisi

Kadın veya erkek yani iki cinsten birine mensup olarak dünyaya gelen birey, içinde bulunduğu cinse göre bir cinsiyete sahip olmaktadır. Bu durum, toplumsal düzende farklı iki davranış formunu getirmektedir. İki ayrı davranış, düşünüş ve algı dünyası yani tamamiyen farklı, birbirinden ayrılmış rolleri öngörmektedir. Toplumsal yaşamda, herhangi bir anne-baba çocuğunun biyolojik cinsiyetini öğrendiği andan itibaren, doğum öncesi veya sonrası fark etmeksizin o çocuk için uygun özellikleri derlemeye ve işlemeye başlamaktadır. Hemen ardından bireye atfedilen roller, belirlenmiş kurallar ile toplumsal cinsiyet kavramının tüm altyapısını, hatlarını inşa etmektedir. Geleneksel toplum yapısı, kültürü, düşüncesi, davranışı, görünümü, inancı ve algıları ile “kadınca” erkeğin ise “erkekçe” olmasını dikte etmektedir. Böylelikle toplum, atfedilen bu rol ve kalıplarla bir kez daha ayrılmaktadır. Bu dizayn edilen toplum yapısı, her bireye bir yaşam alanı açmakla birlikte kendi içinde geliştirdiği kontrol mekanizması ile de o alanın aşılmasına, ihlal edilmesine izin vermemektedir. Bu ayrım, kültürel bağlamda bireye bir alan yarattığı ve rahatlattığı kanısında olsa da aslında bu yapı, geleneksel geçmiş alt yapısında yer alan ayrımcılığın var olduğu bu dünyayı temsil etmektedir.

Toplumsal alanda özne erkek, nesne ise kadındır. Dönemsel olarak bazı değişiklikler gözlemlense de geleneksel karakterinde elle tutulur bir değişim, gelişim kaydedilmeden, insanlığın bilincine ekilerek bugünlere gelmiştir. Sosyolojik çözümlemede bu durum iki kavram ile aydınlatılmaktadır:

- Kamusal Alan

- Özel Alan

Özel alan, kamusal alan dikotomisinin çağdaş toplumsal cinsiyet araştırmalarında önemli bir yeri mevcuttur. Kadının toplumsal kimliği, eylemleri, varlığı, konumu tanımlanmaya çalışılırken; kamusal alan referans alınmaktadır. Kadının bu alanda var olması veyahut bu durumun önüne geçilmesi sosyolojik çözümlenmenin olmazsa olmazıdır. Eve yönelik, pasif nitelikler kazandırılarak büyütölen kız çocukları, sosyal yaşamın politik, kültürel, ekonomik yani yaşamın her düzeyinde erkek çocuklarıyla aynı derecede etkin ve yetkin olmaktan yoksun kalmaktadırlar (Vatandaş, 2007:48-49).

Günümüz toplumunda, toplumsal cinsiyet kavramının getirdiği ayırım, varlığını devam ettirmektedir. Kadını edilgen, erkeği ise etken kılan bu durum her iki cinsinde içselleştirdiği bir olgu olarak varlığını sürdürmektedir. Bütün aykırı fikirlere, direnmelere karşın geleneksel kabuller, alışıl gelmiş yaşam tarzları, tutum ve algılar beraberinde bir değişikliği getirmektedir. Küresel anlamda cinsler arasındaki farklılığın bir sorun olarak alınlanması ve sorgulanması bu duruma örnek teşkil etmektedir. Elbette, toplumun köklerini oluşturan cinsiyet hiyerarşisinin ürettiği problemlerin sona ermesi adına bu farkındalığın oluşmasının yanında, düşünce yapısının değiştirilmesi, yeni bir davranış normunu oluşturması ve topluma entegre edilmesi, eğitim sisteminin kullanılarak bu durumun tüm topluma lanse edilmesi yani cinslere ilişkin tüm algıların değişmesi gerekmektedir.

Toplumsal cinsiyet, önceden yalnızca bireyin cinsiyet kimliği ile ilintilenirken, sembolik düzeyde toplumsal cinsiyet stereotiplerini, yapısal düzeyde de cinsiyetçi iş bölümünü kapsayacak duruma gelmiştir (Marshall'dan akt. Gürhan, 2010:59). Toplumsal cinsiyet kavramının topluma yansımalarını görmek ve anlamak adına kullanılan bazı kuramlar mevcuttur. Bunlardan ilki davranışsal ve bilişsel öğeleri birlikte ele alan Bandura'nın "edimsel koşullanma" kuramıdır. Kuram taklit yoluyla öğrenme, model alma sürecini kapsayan sosyal öğrenme kuramıdır. Bu kuram toplumsal cinsiyet rollerinin bireyin toplum içerisindeki davranışları incelemesi, zaman zaman ödüllendirilerek pekiştirilmesi oluştuğunu savunmaktadır. Kuram cinsiyetler arasındaki davranışsal farklılıkların nedeninin bu farklılıkların

öğrenilmesinden kaynaklandığını öne sürerken, toplumsal cinsiyet rollerinin kavranmasında aile, yakın çevre ve medyanın etkin olduğunu savunmaktadır (Dökmen, 2009 :59-61).

Bir diğer kuram ise Eagly ve çalışma arkadaşlarının temsilcisi olduğu ‘sosyal rol’ kuramıdır. Kuramda kadın ve erkeklere atfedilen sosyal roller, toplumsal cinsiyet stereotiplerine etki etmektedir. Her iki cinse toplumun uygun gördüğü rollerin farklı olmasından kaynaklanan cinsiyetler arasında ev işleri, çalışma hayatı gibi alanlar başta olmak üzere yaşama dair tüm gereklilikler, eşitlikçi olmadığı sürece toplumsal cinsiyet stereotipleri ortadan kalkmayacağını öne sürmektedir (Eagly ve Steffen’den akt. Dökmen, 2009:81-82).

Oakley (1989:158): her kültür için toplumsal cinsiyet olgusunun farklı olduğundan bahseder. Dolayısıyla da farklı tanımlamaların ortaya konduğu kanısına varmaktadır. Bir kültürde var olan cinsiyet rolleri toplumsal normal doğrultusunda biçimlenmektedir (Yılmaz, 2007:144). Kadınların her geçen gün farklı bir bilince erişmesi, iş yaşamındaki aktif rolü aile yapısında ve sosyal rolünde değişikliğe neden olmaktadır. Bu durum toplumsal cinsiyet stereotiplerine aykırı davranmak, meydan okuma olarak algılanmaktadır. Bu durum medya tarafından yadırganmaktadır. Medya, reklamlar bu durumdan etkilenmektedir. Reklam sektörü bir taraftan ürün/marka aracılığıyla topluma lanse edilen ve bir kanı, ideolojinin oluşumunda etkili olan ve bu açıdan da bakıldığında değişimi hızlandıran bir fonksiyonu olduğunu söylemek mümkündür (Aktaş, 2018:92).

Kitle iletişim araçları cinsiyet stereotiplerini ve onun beraberinde getirdiği önyargıları meşrulaştırmada ve bunu topluma empoze etmekte önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Reklamlarda yer alan kadın imgesi bundan daha önemli olan bu kadın imgesinin nasıl kullanıldığı, topluma nasıl yansıtıldığı, kadının o toplumdaki sosyal rolünü ve değerini yansıtır (Karaca ve Papatya, 2011:480). Kadın çoğu zaman medyada ve kitle iletişim araçlarında ‘çekici’ bir unsur olarak kullanılmakta, magazinleştirilmekte ve metalaştırılmaktadır. Kadınların toplumdaki yeri, televizyon aracılığıyla yeniden üretilerek, absorbe edilerek sisteme entegre edilmektedir. Toplum içerisindeki kadın olgusu ve onun mutlak getirileri karşı karşıya

kalan kadın; medyatik alandaki var oluş şekli ile de yeni bir mücadele alanı ile karşı karşıya kalmaktadır.

1.4. Şiddetin Topolojisi ve Türleri

Şiddet; gücün farklı boyutlarda aktif hale getirilerek karşısındaki varlığa baskı ve zorlamaya yönelik eylem olarak tanımlanmaktadır. Bu eylem kişilerde, nesnelere veyahut mekânlarda deformeşyona yol açmaktadır (Byung, 2016:608). Şiddet kelimesi Arapça kökenlidir. Türk Dil Kurumuna göre şiddet: bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğnlik, sertlik; hız, bir hareketten doğan güç; karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, kaba güç; duygu ve davranışta aşırılık olarak tanımlanmıştır (<https://www.tdk.gov.tr/>).

Bir başka ifadeyle şiddet, kendisine maruz bırakılan şeyi orijinal karakterinden uzaklaştırarak başkalaştıran olgudur (Tatar, 2015:372). Şiddet nezdinde farklı tanımlamaların oluş nedeni, zaman içerisindeki değişim ve tarihselliğın oluşmasıdır. Dün şiddet olarak tanımlanamayan tutum, bugüne gelindiğinde şiddet olarak tanımlanabiliyorsa zarar verme ve zarar görme ölçütünün geçen zamanla birlikte inceliş, hassaslaşmasından kaynaklanmaktadır. Kısacası; fiziksel hasardan, sembolik hasara doğru evrilen bir dönüşüm gerçekleşmektedir (Kaptanoğlu, 2017:1-4).

Şiddet kavramı, iki kuramsal başlık altında ele alınabilir. Birincisi “İçgüdü Kuramıdır.” Freud’un yaklaşımlarından beslenerek; açlık, cinsellik ve saldırganlık gibi kavramların tatmin edilmesi gerektiğini savunmaktadır. İkinci kuram ise, “Sosyal Öğrenme Kuramı.” Bu kuram bireyin çocukluk döneminde yaşanan olaylara bağlı olarak kişiliğine form verilmesidir. Misal, babasının annesine şiddet uyguladığına şahitlik eden bir erkek çocuğı; ileride şiddete meyilli bir bireye dönüşebilirken, annesinin şiddete maruz kaldığını gören kız çocuğı ise, annesi ile empati kurarak ileride bu şiddete kendisinin de maruz kalabileceğini varsayarak, şiddet olgusunu normalleştirme yoluna gidebilmektedir (Okumuş, 2014:12).

Şiddetin oluşmasına kaynaklık eden sebeplere bakıldığında; kıskançlık, hırs, öfke, nefret, kin, egemen olma isteğı gibi duygularla karşılaşılır. Bu duygular ile oluşan şiddetin en başat örneğini en eski insanlık hikâyelerinden biri olan kıssalarda

da yer alan ilk cinayet olarak nitelendirilen “Habil ve Kabil” olayının dayanağı bu duygular olmuştur. Yine mitolojik anlatılara bakıldığında, tanrıların kendi içlerindeki savaşımlardan söz ederken bu duyguların itici gücü ortaya çıkmaktadır. Modernitede de şiddet görülmektedir. Yalnızca bunlar şehrin merkezinde konumlanmamıştır. Tipik bir örneği; ceza evlerinin şehir dışına konumlandırılması şiddetin devamlılığını gösterirken, yalnızca göz önünde gerçekleştirmek istenmemesine örnek teşkil etmektedir. Şiddet yalnızca gürültü oluşturmaz. Bir bireyi silikleştirme, bastırma veyahut yok etme gayesine de hizmet eder (Atsız, 2015:90).

Modernite sonrasında ise; şiddet bambaşka bir topolojiye uğramıştır. İletişim gerçekleşirken cümle aralarına, fizikten psikolojiye, askeri alandan medyaya/medyatik olana, iç mekânlara taşınmıştır. Modernite öncesinde ‘can alan şiddet’ yerini modern toplumlarda sistematik bir biçimde sisteme yedirtilerek ‘içselleştirme’ yoluna gitmiştir (Öner, 2019:610).

Şiddet; yaşantılara, kültürlere göre değişkenlik gösteren bir ataktır. Uzlaşım sağlanamayan, ortak görüşte buluşamayan bireylere karşı kullanılan bir güçtür ve sözlü iletişim yoluyla bağ kurulamayacağını ön gören toplumlar şiddeti merkeze koymuşlardır. Yani sözlerin anlamını yitirdiği yerde şiddet baş göstermiştir. Dilbilimin ve gösterge bilimin en önemli isimlerinden Saussure’ün şiddet ve gösterge bilim arasındaki ilintisi şiddet açısından büyük önem arz etmektedir. Yaşamın olduğu her alanda toplumsal düzene geçebilmek için birçok norm oluşmuş ve dayatmalar uygulanmıştır. Bu dayatmalar erkliğin, egemen olma hegemonyasının ve iktidarın boyut kazanmasıyla ‘sistemsizliği’ beraberinde getirmiştir (Çevikalp, 2020:60).

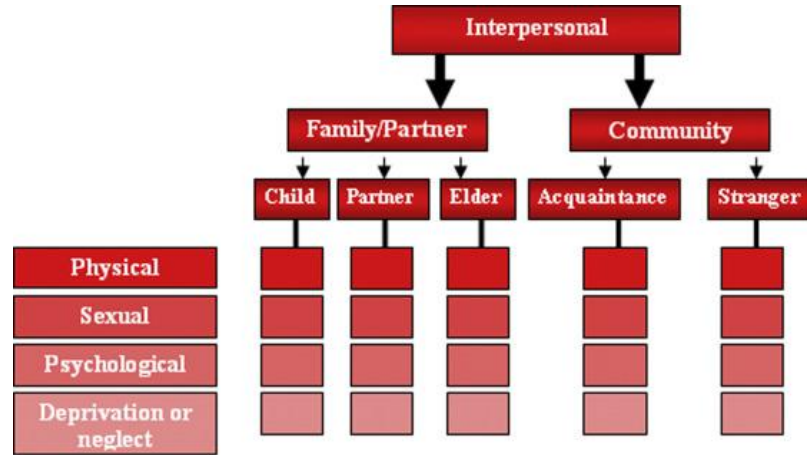
Kadına şiddet ise; erkeklerin kadınlar üzerinde tahakküm kurma isteklerine bağlı olarak bu hakkı kendilerine tanıdıkları bir güç aracıdır. Toplumsal yapı, ataerkil toplumsal iletişim şekli, toplumsal cinsiyet kavramlarıyla da bütünleşerek kendisine güçlü bir alan yarattığını söylemek mümkündür (Turan, 2019:14). Ataerkil yapıda cinsiyet rollerinin getirileriyle birlikte dezavantajlı konumunda yer alan kadınlar şiddetten de paylarını alarak bu durumlarını toplumsal hayat içerisinde sürekli olarak deneyimlemektedirler. Bunun bir sonucu olarak kadın, belirli kalıplar içerisinde sıkışıp kalmaktadır. Sürekli olarak yinelenerek üretilen ve dönüştürülen kadın rolleri,

kadınlara dayatılarak düzen içerisinde entegre edilmektedir. Kadın olmanın getirdiği zorlukların yanı sıra çeşitli şiddet türlerine ve saldırılara maruz kalmaktadırlar. Gerek dünyada gerekse ülkemizde “şiddet ve kadına şiddet” kavramları sıkça rastlanılan bir olgudur. İçerisinde bulunulan sosyal konum, sosyal ağlar, eğitim ve fiziksel çevre bireylerin şiddetle karşılaşmalarını etkilemektedir.

Dünya Bankası'nın World Report on Violence and Health (2002) raporunda şiddet kavramı tanımlanmakla birlikte, mağdur-fail arasındaki ilişki baz alınarak üç ayrı grupta incelenmektedir:

- Kendine yönelmiş Şiddet
- Kişiler arası Şiddet
- Kolektif Şiddet

Kendine yönelmiş şiddet; failin ve mağdurun aynı kişi olduğu, kendi kendine uyguladığı şiddeti ifade ederken, kişiler arası şiddet; bireyler arasındaki şiddeti temsil eder. Kolektif şiddet ise; toplu, geniş birey grupları tarafından uygulanan şiddettir (Önür, 2021:13).

Şekil 1. Kişiler Arası Şiddet Tipolojisi (WHO)

Kaynak: World Health Organization, 2002.

1.4.1. Fiziksel Şiddet

Toplum içerisinde en çok bilinen ve karşılaşılan fiziksel şiddet, bedene yönelik gerçekleştirilen her türlü müdahaleye verilen addır. Bireyde bıraktığı hasarın gözle görünür ve kalıcı olması toplum içerisinde bilinmesine ve fark edilmesine yol açar. Fiziksel şiddet; itmek, vurmak, yaralamak, boğazlamak, bıçak çekmek veya silah doğrultmak, öldürmeye teşebbüs etmek gibi davranış şekillerini kapsamaktadır. Güçlü olanın, zayıf olan üzerindeki fiziksel tahakkümü olarak da tanımlanabilmektedir. Fiziksel şiddet, kadımlara ve çocuklara daha kolay uygulanabilmektedir. Gücün fiziki olarak erkekte olması ve karşısındaki kadın veyahut çocuğun fiziki zayıflığı nedeniyle erkek tarafından kullanılmaktadır (Arslan, 2018:27).

Bir başka tanımlaya göre ise; fiziksel gücün uygulandığı bireyi hırpalamak, dövme gibi eylemler ile başlayan ölümlerle sonuçlanabilen bir şiddet türüdür. Bilimsel olarak kavramsallaştırıldığında ise şu şekilde tanımlanabilmektedir: mağdurun sağlığını olumsuz etkileyen, vücudunda izler bırakan lezyonların bulunması durumudur (Neugebauer 'den akt. Polat, 2016:20).

Fiziksel şiddet, uygulanma şekline göre 2 başlık altında incelenebilmektedir. Bunlar;

- Aletsiz Saldırımlar
- Aletli Saldırımlar

Aletsiz Saldırımlar: Bir araç kullanılmadan uygulanmaktadır. İtip-kakma, tekme, tokat, sarsma, yumruk gibi eylemler örnek verilebilmektedir.

Aletli Saldırımlar: Bir aletin kullanımını ile gerçekleştirilen uygulamadır. Vücutta çeşitli lezyonlara sebebiyet veren durumdur. Bu araçlara; evde bulunan herhangi bir obje (ütü, tava vb.), kemer, sıcak su örnek verilebilmektedir.

Gözle görülebilir etkiye sahip olan bu şiddet türünün temel bulguları; ekimozlar, sıyrıklar, yanıklar ve kırıklardır. Ekimozlar bireyin maruz kaldığı travmayı en iyi gösteren bulgu olması, şekli, yeri ve rengi ile olaya dair donelerin saptanması

konusunda büyük önem arz etmektedir. Ekimoz'un şekline göre kullanılan aletin cinsi saptanabilmektedir. Bu özelliği ile büyük önem arz ettiğini söylemek mümkündür (Polat, 2016:26).

Dünya üzerinde, her kültürde, bir tutumun şiddet kavramı olarak nitelendirilmesi, onanması toplumsal normlar içerisinde irdelenebilir olsa bile, fiziksel şiddet olgusu yalnızca toplumsal veyahut kültürel değil, evrensel bir boyutta fikir birliğinin varlığından söz etmek mümkündür. Amacı, kapsamı, meşruluğunun ötesinde dünyanın her yerinde fiziksel şiddet, fiziksel şiddettir. Fiziksel şiddetin varlık gösterdiği yerde somut bir eylem, somut bir hasar mevcuttur (Küçükkeskici, 2019:10-11).

1.4.2. Cinsel Şiddet

Bireyin kendi isteği dışında yapılan cinsel davranışların tümü cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır. Cinsel şiddet, evli olduğu birey olsa dahi kişinin istemediği bir alanda, istemediği bir zaman dilimi içerisinde istemediği bir eylem ile cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), veyahut başkalarıyla bu eyleme zorlamak (kürtaja, fuhuşa, enseste, çocuk doğurmaya/doğuramaya zorlamak) cinsel organlara zarar vermek, çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla cinsel içerikli rahatsızlık veren eylemlerde bulunmak, zorla evlendirilmek gibi eylemleri kapsamaktadır (Önür, 2021:17).

Cinsel şiddetin uygulanma biçimiyle; zorlayıcı ve dayatıcı olmasıyla birlikte işlenen bir şiddet suçu olduğunu söylemek mümkündür. Eylemin gayesi yalnızca mağdurun cinselliğinden faydalanmakla kalmayıp, mağduru utandırmak, kontrol edebilmek ve mağdur üzerinden kişisel tatmini sağlamak diğer gayeleri arasındadır. Bu saldırı türü, her yaş grubunu kapsamakla birlikte cinsiyet ayrımı da gözetmemektedir. Lakin en çok kadınların ve çocukların cinsel saldırıya maruz kaldıkları görülmektedir (Polat, 2016:26). Bu durumun temelinde toplumsal yapı, erksel düşünceler, kadının cinsel bir obje olarak görülmesi yatmaktadır. Erkeğin kendini tatmin aşamasında, kadının ruhundan bağımsız olarak birer meta olarak objeleştirildiğinin en büyük kanıtıdır cinsel saldırı. Bu şiddet türü ile birlikte, medyadaki yansıması ile de medyatik şiddet olgusu irdelenmektedir.

“Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporu’nda” cinsel şiddet: cinsel bir eyleme yönelik, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya, istenmeyen cinsel sözler söylemeye veyahut bir bireyi ticari amaç güderek cinsel bir obje olarak kullanmaya yönelik eylemleri kapsamaktadır. Ayrıca kurbanla fail arasındaki ilişkiyi, dolaylı ya da direkt olarak zorlama yoluyla yapılan eylemleri içermektedir (WHO, 2002).

1.4.3. Psikolojik Şiddet

Bireyin benliğine sosyo-duygusal anlamda gerçekleştirilen saldırı biçimidir. Toplum içerisinde hor görme, prestijine zarar verme, küçük düşürme gibi tutumlar psikolojik şiddet örneklerini oluşturmaktadır. Psikolojik şiddet ile birey kendine olan güvenini ve kimliğini yitirebilmektedir (Turan, 2019:15).

Psikolojik şiddet; zorbalık, yıldırma (mobbing), duygusal istismar, taciz kavramları ile iç içe geçmiş olup, psikolojik şiddet uygulanan, maruz bırakılan bireyde duygusal, derin ve kalıcı izler bırakabilmektedir (Arslan, 2018:43).

En belirgin belirtilere sahip şiddet türü fiziksel şiddet olsa da modern yaşamda mekâna ve zamana özgü şiddet pratikleri mevcuttur. Örneğin işyerlerinde baş gösteren mobbing, jest ve mimiklerle karşısındaki bireyi kötü duruma düşürme, aşağılama veyahut yok saymaya yönelik tutumlar, hiyerarşi ile simgesel şiddet, modern hayat ile beraber ortaya çıkmış psikolojik şiddet biçimlerini oluşturmaktadır (Çelebi, 2014:256-257). Sözel şiddet, psikolojik şiddet kapsamına girmektedir. Özellikle de kadınlara ve yaşlılara yönelik uygulanan psikolojik şiddette en çok uygulanan eylem şekli olduğunu söylemek mümkündür.

Psikolojik şiddet iki özelliği ile birlikte diğer şiddet türlerinden ayrılmaktadır. Bunlar;

- Cinsel ve fiziksel şiddette olduğu gibi somut fiziksel bulgulara rastlanmaz.
- Tek başına bir şiddet türü olarak nitelendirilebileceği gibi, diğer şiddet tipleriyle beraber var olma tehlikesi de mevcuttur. Örneğin; cinsel

saldırıya maruz kalan bir birey aynı zamanda psikolojik şiddete de maruz bırakılmaktadır.

1.5. Medyatik Şiddetin Üretimi

ABD’de halkla ilişkiler endüstrisinin kamuoyu yaratmada, halkın zihnini denetleyerek rıza üretiminin oluşumunu hangi fikirlerin etkisinde kaldıklarını saptarken ekonomi politik teorisyenlerinin görüşleri ortaya çıkmaktadır. Kamuoyunu biçimlendirerek yönetme işinin en önde gelen ismi Lippmann’dır. Lippmann temelinde halkın biçimlendirilmesini, eğitilmesini demokrasinin mihenk taşı olarak görse de daha sonrasında halkı egemen lakin yetersiz olarak nitelendirmiştir. Bireyin rasyonalitesine güvenirken, aynı zamanda demokratik bir toplumda halkın bilgilendirilmesini, rızasının alınmasını yani kendi ifadesiyle “rıza imalatını” demokrasinin bir parçası olarak görmüştür. Lakin daha sonra kitlelerin kolay bir şekilde yönlendirilebildiğini gören Lippmann insanların rasyonalitesine olan güvenini yitirmiş ve halkı “şaşkın sürü” olarak tanımlamıştır. Kitlelerin bilinçdışı duygularının kontrolünün sağlanması gerektiği kanısına varan Bernays ve Lippmann bunun yalnızca psikolojik tekniklerle yapılabileceğini savunmaktadır. Freud’un ve LeBon’un fikirlerinden etkilenerek ve bu fikirlerini politik bilime, sosyolojiye, psikolojik bir perspektif katarak, kamuoyu oluşturmada rızanın üretimi sürecine entegre etmişlerdir. Herman ve Chomsky medya ve demokrasiyi eleştirel ekonomi politik bir yaklaşımla ele almaktadır. Kitle iletişim araçlarının rolünü yapısal olarak incelemişlerdir. Kitle iletişim araçlarını; Bernays’ın “rıza mühendisi”, Lippmann’ın “elit kesim”, Herman’ın “sembolik seçkin” dediği gücü elinde bulunduranların propagandalarına hizmet ettiğini ifade etmektedir. Medya, egemen olanın uygulamalarını meşrulaştırmaya yönelik propaganda temelli habercilik anlayışına sahiptir. Medya bu amaca yönelik eylemleri kitlelere empoze etme görevini üstlenmektedir. Zihniyet kodlarının bir alana kanalize edilmesi ve toplum tarafından rızanın üretimine yönelik bilişsel ve söylemsel süreci ifade etmektedir. Chomsky ve Herman kitle medyasının çokça tartıştığı manipülasyon, dezenformasyon, toplumun iktidar sahiplerinin çıkarları doğrultusunda yönlendirilmesi gibi işlevlerini göz önünde bulundurarak kitle medyasını bir “propaganda aygıtı” olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal yapılar farklı olsa da

medyanın etkisi aynıdır. Totaliter toplumlarda gücün yöntemi ile kitleler yönlendirilirken; demokratik toplumlarda rıza üretimi ile gerçekleşmektedir. Lakin bunu sağlayan araç ise aynıdır yani medyadır (Güler, 2018:23-25).

Ekonomi politik yaklaşım; medyanın ekonomik ve ideolojik ilişkilerin söylem üzerindeki etkisine dikkat çeken Marksist temelli bir yaklaşımdır. Kapitalizm ile birlikte medya arasındaki ilişkiyi irdelemektedir. Gazetecilik bağlamında yaklaşım; haberin medya yapıları arasındaki ilintisiyle ilgilenmektedir. Medya pratiklerini önemseyen yaklaşım izleyicinin değil, iletinin hazırlanma sürecini ve bu sürece etki eden unsurları dikkate almaktadır (Arık, 2006:43).

Medyanın gerçek misyonu iktidarı denetlemek, toplumun taleplerini ve durumlarını ifade etmek, sözcü olmak iken, karşılıklı çıkarların devreye girmesiyle birlikte sistem farklı işlemektedir. Yaklaşım büyük resmi görmeyi hedeflemekle birlikte küçük parçalarla uğraşmamaktadır. Yaklaşım aynı zamanda kültürel çalışmaları üzerinde de durmaktadır. Gramsci'nin "hegemonya" kavramı üzerinde çalışmaktadır. Kültürel çalışmalar medya ve toplum ekseninde gerçekleşmektedir. Kültürel çalışmalar 1960'lı yılların ortalarında kültür ve medya bağlamında şekillendirmektedir. Çalışmalar ismini Birmingham Üniversitesinde 1964'de "Centre Contemporary Cultural Studies" den almaktadır. Burada anahtar terim hegemonyadır. Kültür iktidarı aracılığıyla toplumda egemen olma çabası olarak tanımlanabilmektedir. Kavram Gramsci tarafından ortaya konmuş olup, sistem içerisindeki üstün, baskın olma durumunu ifade etmektedir. Medya ile var olan kültürel değerler egemen olan ideolojinin çıkarlarına en iyi şekilde hizmet edebilecek bir şekilde yapılandırılır ve bu noktada hegemonyanın etkisi yadsınmaz (Schudson'dan akt. Dalgaldere, 2011:72).

1970'lerden günümüze medya ve şiddet ilişkisi yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir. Özellikle televizyon ile ilintisi olanlar sonucunda birçok kuramsal yaklaşım ortaya konmuştur. Yazılı basında sunulan şiddet de tıpkı diğer medya araçlarında olduğu gibi egemen ideolojinin, iktidarın filtresinden geçerek, absorbe edilerek sisteme entegre edilmektedir. Yani kurgulanarak yeniden üretilerek okura sunulmaktadır.

Medya; kitle iletişim araçları vasıtasıyla kamuoyunun ne düşüneceğini değil ne hakkında düşüneceğini belirler. Medyanın bir konuya dikkat çekmesi halk tarafından o sorunun önemli olarak değerlendirilmesine kaynaklık eder. Bu durumu “Gündem Kurma” kuramı ile açıklayabiliriz. Sistem karşısında her şeyi kabullenmiş, sunulanı algılayan ve kabul eden kitleselleştirilmiş insanlar medyadaki şiddet gösterimlerinin tüketicisi durumuna gelmektedir. Böylelikle medya endüstrisi ile birlikte şiddet meşrulaşmaktadır (Arslan, 2018:36-38).

Medyadaki şiddeti Potter şu şekilde özetlemiştir:

- 1- Şiddet yaşamın bir parçasıdır,
- 2- Şiddet çatışmanın bir aygıtıdır,
- 3- Şiddet sorumluluk ölçütlerinde negatif yönünü göstermektedir,
- 4- Şiddet üreticileri de onları eleştirenler kadar güçlü aile değerleriyle özdeşleşen bireylerdir,
- 5- Kurgulanan şiddet, izleyicileri oluşturan tüm insanlığa zarar vermektedir (Potter’dan akt. Özer, 2010:16).

Medyada tecavüz, bireysel sapkınlık olarak lanse edilmektedir. Ancak bu eylem erkek hegemonyasından kaynaklanan “kişiden kişiye” bir şiddet türüdür. Medya cinsiyetçi, eşitsiz bir toplumu yeniden üreterek toplumdaki güç ilişkilerini yönetmektedir. Sadece şiddeti göstermekle yetinmeyip, kurgulayarak şiddetin hangilerinin suç hangilerinin meşru olduğuna da karar vermektedir (Alankuş, 2003:26).

Böylelikle okuyucu ve izleyici toplumsal şiddetin pasif bir izleyicisi olarak kendilerine bir rol edinmiş olur. Şiddetin haber olması ele alındığında okuyucu/izleyici suç ve şiddetin nedenleri hakkında bir düşünüyeye davet edilmemekle birlikte bu şiddeti doğuran toplumsal durumları düzeltmek adına bir veri içermediği de görülmektedir (İnal, 2005:69).

Medya: toplumdan ayrı düşünülebilecek bağımsız bir olgu değildir. Toplum tarafından belirleneceği gibi toplumu belirleyip yapılandırarak bir güçtür. Şiddeti yeniden üretebilecek bir güce sahiptir. Toplumsal alan içerisinde pekiştirici bir etkiye

sahip olduğu da görülmektedir (Durur, 2017:49). Medyada yer alan metinlerde şiddete yer verilmesi veyahut şiddet içeren bir söylem dili kullanılması şiddetin üretiminde büyük bir etken olmaktadır. Medya dilsel şiddetin uyguladığı bir alan olabilmektedir. Örneğin haberlerde medyadaki enformasyonun bir yığın haline gelmesiyle, haber enformatif olmaktan deformatif olmaya başlar. Bu da medyadaki olumlu şiddet olarak tanımlanmaktadır (Han, 2016:20-25).

Şiddet kavramı, toplum içerisine yayılmış, bütünleşmiş bir gerçekliktir. Kökeni insanlık tarihine kadar dayanan şiddet olgusu, dünya üzerinde sıklıkla kadınların; ülke, din, etnik köken, sosyal statü ve ekonomik ayrımı olmaksızın toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Sosyo-kültürel yapı, ataerkil toplum yapısı kadın şiddetinin hazırlayıcısı olabilmektedir (Arabacı ve Uygun, 2022:38).

Baudrillard'a göre medyatik şiddet: bireylerin ürettiği şiddet olmakla birlikte; aşırı modernizmin bir getirisidir. Simülakr bir şiddettir. Aynı zamanda ekrandan doğan, görüntülerin doğasıyla ilintili olduğunu söylemektedir. “Şiddetin, ekranın zihinsel evrende açtığı oyuk aracılığıyla fiilen ekranın boşluğunda olduğundan söz etmektedir”. Medya her daim şiddetin ön saffhalarında yer almıştır. Medyanın viral gücünden bahsetmek mümkündür. Viral gücü dolayısıyla da bulaşıcıdır. Medyatik şiddet, bu viral ve büyüleyici görüntülerin zehirleyici gücüyle çoğalmış bir biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu viral güç zaman zaman güzel sonuçlar ortaya koysa da en öldürücü virüsleri de yaratma gücüne sahiptir (Baudrillard'dan akt. Yurdigül ve Zinderen 2012).

Medyatik şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı haberlerde yeniden üretilip, kurgulanarak topluma empoze edilmektedir. Kurgulanan bu şiddet kamuoyunun rızası dışında sunulmakta ve zihinlerine ekilmektedir. Böylelikle erkek egemen zihniyeti ile medyanın filtresi doğrultusunda form bulmaktadır. Haberlerde aktarılan medyatik şiddet, toplumsal cinsiyet merkezlidir. Haberde yer alan görsel materyaller, söylem dili ve seçilen sözcükler, haberin sunuş şekli itibariyle söylemsel olarak şiddet yeniden üretilip, kadınlar ikincil konumda yer almaktadır (Arslan, 2017:142).

Haber metinleri; hayatlarını ve kendilerini temsil ettiği bireylerin var oluşlarına ciddi bir şekilde etki etmektedir. Adlandırılarak, kategorize ederek, bir haber temasının içine sıkıştırarak, bu haber anlatısına inandıracak, iyi veya kötü, kurban veya fail konumlarına aktararak müdahalesini gerçekleştirmektedir (Dursun, 2007:106).

Medyada kullanılan dil, cinsiyetçi söylemi beraberinde getirmektedir. Kadının temsil biçimi, medyanın yalnızca kadına değil, dünyaya nasıl baktığı ile ilgili doneleri de sunmaktadır. Bu bakış açısı “habercilik” adı altında meşru kılmak kadının konumu bir kere daha biçimlendirilerek toplumsal yaşama kodlanmaktadır. Kadınlar genellikle ölümün veyahut şiddetin nesnesi iken, ailevi dramlarda, çatışmalarda acının imgesi olarak haberin öznesine dönüşmektedir. Kadına verilen, atfedilen geleneksel roller medya tarafından absorbe edilip, yeniden üretilerek bir haber unsuru haline getirilmektedir. Böylelikle birey olgusu ortadan kalkmaktadır. Kadın “ünlü” erkeklerin; kızı, sevgilisi, karısı vb. bir konumla magazinsel bir boyut kazanmaktadır. Böylelikle haber metinlerinin öznesi olan kadın, bir magazin ürünü olarak metalaştırılmaktadır (Mater ve Çalışlar, 2007:178-179).

Kadını bir magazin malzemesi haline getirerek kadını değersizleştiren bu tutum, medyada çağdaş kadın imgelemine yaygınlaştırılması gerçeğini hatırlatmaktadır. Yazılı basında, üçüncü sayfaların vazgeçilmez unsuru olan kadınlar, toplumsal bir olgu ve problem olan “şiddet” kavramını, kişisel bir sorun haline getirerek adli bir vaka olan durumu haberlerde magazinleştirerek aktarmaktadır. Kısacası medya yalnızca şiddeti lanse etmekle kalmayıp, anlatıları ve kurgu yöntemleriyle şiddet ve şiddet türlerini meşru veyahut gayrimeşru olduğunu da aktarmaktadır (Alankuş, 2003:28-29).

Yeni medyada özellikle de sosyal ağlarda yeniden üretilen hegemonyanın ve oluşan tahakküm ilişkisinin bir diğer unsuru cinsiyetçi söylem ve cinsiyet eşitsizliğidir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği toplum yapısına, ahlakına, toplumsal yaşamın her evresine sirayet etmektedir. Medya, günümüzde her bireyin yaşamının merkezinde yer almaktadır. Sosyalleşme sürecine, iş, aile, okul ve dış çevreye etki etmektedir. Medyanın haberi sunuş şekli, şiddeti normalleştirmeye kadar giden bir sürecin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir (Güleç vd, 2012:113).

Günümüzde medya araçları her evde bulunmakta ve gündelik yaşam için büyük önem arz etmektedir. En güçlü geleneksel kitle iletişim aracı olarak gösterilen televizyon; izleyici kitlesinin dikkatini çekecek programların yapılmasına kaynaklık etmektedir. Medya yöneticileri izleyici sayısının günden güne artmasıyla hedef kitlenin dikkatini çekecek programların yapılmasına yönelmektedir. Kamu tarafından yaygın olarak izlenen dizi, haber, belgesel programlarında suç olgusunun işlenmesi, yer alması suç olgusunun bireyin gündelik yaşamın içerisinde olağan bir durum olduğuna kanaat getirilmesine sebebiyet vermekle birlikte, sıklıkla karşılaşılabileceği bir durum olarak zihnine ekmektedir. Böylelikle suçla ilgili algı ve yönelimlerini medyada gördüğü şekliyle oluşturmaktadır. Amerika’da yapılan bir araştırma, bu savı destekler nitelikte sonuçlanmıştır. Toplumun %76’sının suç algısının gazetelerde okunan ve televizyondan izlenen programlara göre form bulduğu, yalnızca %22’sinin suça yönelik bireysel edinimlerin olduğu saptanmıştır (Marsh ve Melville, 2009:117).

Televizyon gibi kitle iletişim araçlarında suç ve suç içerici görsellere maruz kalmanın suça yöneltilici etkisinin yanında, saldırganlığı azaltacağını öne süren yaklaşımlar da mevcuttur. “Katharsis” adı verilen bu yaklaşım: bireyin olumsuz mental ve fiziksel enerjisini atabilmesi adına doğru bir yönlendirmeye ihtiyaç duymaktadır. Birey bu enerjisini boşaltacak kanallar aramaktadır. Bu kanallardan biri televizyonda kurgulanmış şiddet görsellerinin izlenmesidir. Bu hipoteze göre televizyon olumsuz enerjinin boşalımı, deşarj olunabilmesi için gerekli olan materyali sunarak, saldırganlığı minimize etmektedir (Liebert ve Sprafkin’den akt, Er vd. 2018:62).

Literatürde yer alan kitle iletişim araçlarının etki araştırmaları incelendiğinde, medyanın yabancılaşmaya da sebebiyet verdiği saptanmıştır. Yabancılaşma; bireyin sosyal ilişki kurmada güçlük çekmesi, toplumdaki soyutlanması ve arasına bir mesafe koyması, kendini tamamen izole etmesini ifade etmektedir (Er vd. 2018:63).

Televizyon, internet, gazete gibi kitle iletişim araçları, bireyin iletişimine değin tezahür eden değişik olgular oluşturarak, objektiflikten uzak sunumlar ile bireyin tutum ve yönelimlerini etkileyebilmektedir. Gerbner ve arkadaşlarının ortaya koydukları kurama göre (kültürel ekme) televizyon bireyin dış dünya algısını

biçimlendirmektedir ve bozmaktadır. Bireyin yaşamının önemli bir bölümünde yer alan medya araçlarının olumsuz etkilerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar;

- Hoş olmayan görsellere maruz bırakılmanın bireylerde olumsuz ve düşmanca duygular yaratması,
- Sosyal yaşamdan uzaklaştırarak, iletişim kurmada güçlük çekmek,
- Menfi görsellerin yer alması,
- Saldırganlık içeren eylemlerin özendirici özelliğinin olması,
- Suç korkusunun oluşması,
- Objektiflikten uzak olan yayımların politik hedeflere hizmet etmesi, örnekler arasındadır (Demirbaş, 2001:118).

Medya organları, toplumsal alan içerisinde bağımsız değildir. Toplumu belirleyen hem de toplum tarafından belirlenen yapılanma olarak irdelendiğinde şiddeti yeniden üretmek toplumsal alanda pekiştirici bir etki oluşturduğu söylenebilmektedir. Trend'e göre; medyada şiddet, insanları şiddet dolu bir dünyada yaşadıklarına ve dünyayı güvenli bir yer olması için şiddetin varlığına ihtiyaç olduğuna inandırmaktadır. Medyadaki şiddet temsillerinin topluma olumsuz etkilerinin irdelenmesi, iletişim alanındaki çalışmaların odak noktası haline gelmiştir. Medyadaki şiddetin etkilerinin ölçülüp ölçülemeyeceğine dair geniş bir yelpazeyi içeren araştırmalar mevcuttur. Medya içeriklerinin okunurluğunu veyahut izlenebilirliğini artıran bir unsur olan şiddet olgusu; haber metinleri söz konusu iken bu olgu haber değeri taşımakta, haberleştirilmekte ve piyasada cazibesini artırmaktadır. Öte yandan toplumsal bir kanı olan haber metinlerinin gerçekleri yansıttığı algısı, şiddetin işlenirken hassasiyet gösterilmesi gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır (Durur, 2017:49-50).

Medyatik şiddet günümüzün en önemli ve en büyük gerçeklerinden biridir. Siber şiddet, sanal şiddet, siber zorbalık, çevrimiçi şiddet, siber taciz olarak da tanımlanabilen medyatik (dijital) şiddet bilişim teknolojileri yoluyla gerçekleşmesinden kaynaklı diğer zarar verici şiddet eylemlerinden ayrılmaktadır. Literatürde medyatik şiddete en fazla maruz kalan ve etkilenen tarafın kadınlar olduğu belirtilmektedir. Kadına yönelik gerçekleştirilen medyatik şiddet toplumsal cinsiyete

dayalı bir şiddet türü olarak tanımlanmaktadır. Giderek gelişen ve değişen iletişim teknolojisi, dijital şiddete başvuran, uygulayan bireylerin yakalanmayacaklarını düşünmeleri, eylemin yani şiddetin medya yoluyla gerçekleştirildiği için meşrulaştırılması ahlaki değerlere aykırı olmadığı düşüncesi, internet kullanımının artımına buna doğru orantılı olarak medyatik şiddetin artımına özellikle de kadınlar arasında giderek yaygınlaşmasına sebebiyet vermektedir (Seçkin ve Selçuk, 2023:203).

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan “COVID-19 döneminde kadınlara ve kız çocuklarına yönelik dijital şiddet ve bilgi ve iletişim teknolojisi yoluyla şiddet” raporunda: kadına yönelik olan medyatik şiddet; bir kadına yalnızca cinsiyet kimliğinden dolayı tamamen veyahut kısmen medya araçları ile (akıllı telefon, sosyal medya, internet) gerçekleştirilen, giderek şiddeti artırılan, desteklenen yüksek düzeyde kadınları etkileyen, toplumsal cinsiyete dayalı bir şiddet türü olarak tanımlanmaktadır (UN WOMEN, 2020).

Nefret söylemi, çevrimiçi iftira, siber zorbalık, çevrimiçi istismar, siber taciz, rıza dışı pornografi, siber takip gibi çeşitli eylemlerle bilinçli bir şekilde bireyin onurunu zedelemek, toplum içerisinde küçük düşürmek, prestijini etkilemek ve rahatsız etmek gayesiyle gerçekleştirilmektedir (Tamer ve Vatanartran, 2014).

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği tarafından dünya çapında 2021 yılında yaklaşık beş milyar insanın internet kullandığı ve bu kullanıcı sayısının her geçen gün arttığını bildirmektedir (International Telecommunication Union, 2021). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yürüttüğü Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması verilerinde 2021 yılında 16-74 yaş aralığındaki bireylerin yüzde 83'ünün internet kullandığı, erkeklerin kadınlara oranla daha fazla internet kullandığı ve geçen yıla oranla kullanım eğilimlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır (<https://www.tuik.gov.tr/>)

İKİNCİ BÖLÜM

2. KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE KADININ MEDYADA TEMSİLİ

2.1. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet; temel hak ve özgürlüklerin ihlali olmakla birlikte, aynı zamanda cinsiyetler arası güç eşitsizliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir olgudur. Kadına şiddet olgusu aynı zamanda irdelenmesi güç bir olgudur. Kadına yönelik şiddetteki temel amaç, kadının davranışlarını korkuya dayalı olarak biçimlendirmektir. Kadının ataerkil toplum yapısındaki eşitsizliğine dayanan konumu, ona yüklenen misyonların ve emeğin değersizleştirilmesi ve dolayısıyla kendinden güçlü konuma gelen erkeğin kadın üzerindeki tahakkümü nedeniyle kadınlar çoğu zaman maruz bırakılmaktadır. Kadına yönelik şiddet, kadının fiziksel, psikolojik veyahut cinsel zarar görmesiyle sonuçlanan bir hareket olarak okunmaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016:36-37).

Kadına yönelik şiddet, toplumsal yaşamın farklı alanlarında kadının yaşadığı ayrımcılığın en başat göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddetin nedenleri irdelendiğinde psikolojik faktörlerin yanında şiddetin sosyo-ekonomik ve kültürel pek çok yapıdan kaynaklandığını söylemek mümkündür. Toplumsal yaşam içerisinde erkek iradesinin tanıdığı sınırlar çerçevesinde yaşamını sürdürmeye çalışan kadınların şiddete maruz kalmasında; kadınların sosyo ekonomik açıdan sınırlı imkanlara sahip olması, eğitim imkanlarına görece zor erişimi ve ataerkil yapının ortaya koyduğu şartlar neden olarak gösterilebilir (Karal ve Aydemir, 2012:7).

Kadına yönelik şiddet kavramı cinsiyete dayanan, kadını aşağılayan, inciten ve zarar veren her türlü davranışı içermektedir. Bu davranışlar kadınlar üzerinde fiziksel, ruhsal ve cinsel olmak üzere çeşitle hasarlar bırakmaktadır. Bu sorunlu davranış biçimleri kadının toplumsal yaşam içerisinde özgürlüğünün kısıtlanmasına neden olmaktadır (Eryılmaz, 2001:19-24). Kadına yönelik şiddet, cinsiyetçi bir söylemi beraberinde getirmektedir. Kadının erkek tarafından uğradığı haksızlık ayrımcılığa yol açmakla birlikte, kadın ile erkek arasındaki eşit olmayan tarihsel güç ilişkilerini de

sembolize etmektedir. Kadına yönelik şiddet olgusunun kadını daha alt bir statüye taşıyan sosyal faktörlerden biri olduğunu söylemek mümkündür (WHO, 2005).

Nitekim 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da kadının yalnızca cinsiyet kimliği nedeniyle maruz bırakılan veya kadını tesiri altına alan cinsiyete dayalı ayrımcılığın insan hakları ihlaline yol açtığı belirtilmektedir. İlgili kanunda şiddet olarak nitelendirilen her tutum ve davranış bu çerçevede değerlendirilmektedir (www.mevzuat.gov.tr).

Kadına yönelik şiddet, kadının temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden önemli bir toplumsal sorundur. Ataerkil toplumlarda etkin olan toplumsal cinsiyet temelli şiddet; kadını baskı altında tutmakla birlikte, kadın üzerinde tahakküm kurmayı amaçlamaktadır. Yine toplumsal yapıdan kaynaklanan kadının eğitime, iş gücüne, karar mekanizmalarına katılımına değin yaşadığı eşitsizlik; kültürel, ekonomik ve toplumsal kaynaklara erişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum kadını birçok alanda güçsüzleştirdiği gibi şiddete karşı da savunmasız hale getirmektedir. Toplumsal koşullar, kadını güçten yoksun, erkeği ise gücün merkezi ve iktidar sahibi bir konuma getirmektedir (Acar, 2013:300). “Kişi kadın doğmaz, kadın olur” motto su ile cinsiyet-toplumsal cinsiyet olgularının tartışılmasına başat rol oynayan Simone de Beauvoir “Kadın İkinci Cins: Evlilik Çağı” eserinde, kadının doğurganlık özelliğinin beraberinde ev işlerini de ona yüklediğinden kadını içkin, erkeği ise dış işlerden sorumlu tuttuğu için aşkın olarak nitelendirmektedir (Çetiner, 2022:11).

Kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı, dünden bugüne artarak devam etmektedir. Toplumsal arenada eşitliksiz ilişki biçiminin bir yansıması olan kadına yönelik şiddet olgusu, kadını toplumsal yaşamda belirli rollerin, değerlerin ve ev yaşamının içine entegre etmiş hatta hapsedmiştir. “Ev içi” rolünü üstlenen kadının tek vasfının eş olma veyahut çocuk doğurma olduğunu empoze eden sığ, salt bir düşünce biçiminin hâkim olduğu ataerkil toplum yapısında kadın kendi benliğini yitirmektedir. Toplumsal normlar ve değerlerle form tutan toplum yapısı; kadın olgusuna atfettiği rollerle bir kadın imgesi oluşturmuştur. Bu çerçevenin dışına çıkmak isteyen kadınlar sistem tarafından belirli bir çerçeveye hapsedilip var olan düzene entegre edilmektedir. Bu sorunlu duruma bir karşılık olarak kadınların toplumsal yaşamdaki hak mücadelesi ise

1789 Fransız İhtilalinden 1908 Rusya’da Kadın Kongresinden günümüze süregelmiştir (Halcı, 2007:18).

Dünyada kadına yönelik şiddet üzerine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 21 Aralık 1965 tarihinde kabul edilen, 4 Ocak 1969’da yürürlükte olan ve Türkiye’nin de 13 Ekim 1972’de imzaladığı ‘Her Türlü Irk Ayrımcılığının Tasfiye Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme’dir. Sözleşmenin Türkçe çevirisi 16 Haziran 2002 tarihli Resmî Gazete’de Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Başbakan Bülent Ecevit ve bakanların imzasıyla yayımlanmıştır. Türkiye’de sözleşme yürürlüğe 16 Ekim 2002’de girmiştir (Çetiner,2022:12).

Öte yandan şiddet olgusu cinsiyetleştirilemez lakin bunun en çok kadınları ve kız çocuklarını etkilediğini söylemek mümkündür. Şiddet olgusu fiziksel, psikolojik, cinsel, sosyokültürel, ekonomik boyutlarda gerçekleşmektedir (Uluocak vd. 2014:34). Kadına yönelik şiddet kavramı fiziksel şiddetle özdeşleştirilmektedir. Kadına yönelik şiddeti konu edinen çalışmalar incelendiğinde kadınların genellikle yakın partnerleri tarafından şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Kadının maruz kaldığı tek şiddet türü fiziksel şiddet değildir. Kadına yönelik şiddet bağlamında, psikolojik, cinsel, ekonomik temelli eylemlerin de olduğunu söylemek mümkündür (Akkaş, 2016:198).

Şiddet, kadının yaşamı süresince çok farklı biçimlerde görülmekte ve birçok sağlık sorununa sebep olmaktadır. Kadına yönelik şiddet aslında ‘konsepsiyon’ öncesinde başlamaktadır. Doğum öncesinde genellikle erkek çocuk tercihinin sebebiyet verdiği cinsiyet seçimi kürtaj; çocukluk döneminde fiziksel, cinsel, psikolojik şiddet ve çocuk evlilikler, erişkin dönemde erkek arkadaştan veyahut kocanın şiddeti, yaşlılık döneminde dul olmanın beraberinde getirdiği toplumsal baskılar, ekonomik zorlanma nedenli intihara zorlanma gibi bir yaşamı bütünüyle içine alacak şekilde karşımıza çıkmaktadır (WHO,1997).

Kadına yönelik şiddetin varlığını, bu olgunun tekrarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Şiddetin temel dayanağı olan toplumsal cinsiyet eşitsizliği; ataerkil toplum yapısına doğru orantılı olarak kadın-erkek arasında asimetrik güç ilişkisinin oluşmasına sebebiyet vermektedir. Bu ilişkiyle kalmayıp, temel bir insan hakkı ihlali

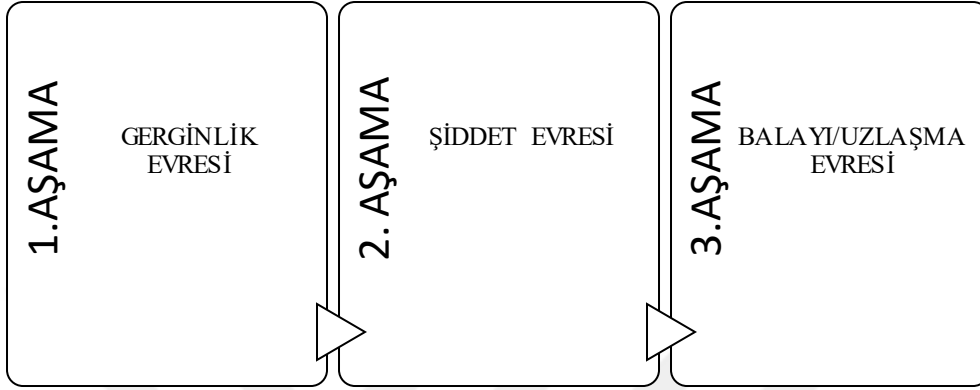
olan şiddet eylemlerini meşru kılmaktadır. Ataerkil yapı, düzenin devamlılığını sağlamakla birlikte güç dengesizliğini de beraberinde getirmektedir (Bükecik ve Özkan, 2018:33).

Dünya çapında devam eden bir sorun olan kadına yönelik şiddet, Türkiye’de de güncelliğini korumaktadır. Türkiye’de kadına şiddetin temel dayanağını toplumsal cinsiyet eşitsizliği oluşturmaktadır. Toplumun yapısının kaynaklık ettiği (ataerkil toplum yapısı) kadın ve erkek arasındaki asimetrik güç ilişkisi; erkeğin lider, mücadeleci, kahraman kadının ise köle gibi algılanmasına neden olmaktadır (Dölen, 2008:3).

Kadına yönelik şiddetin en temel bileşeni toplumsal cinsiyet algısıdır. Şiddet olgusunun çağlar boyu varlığını sürdürmesi nesiller arası kültürel aktarımla ilintilidir. Kadın her kültürde, her ülkede farklı türlerde şiddete maruz bırakılmaktadır. Kamerun ve komşu ülkelerinde “göğüs yakma” olarak adlandırılan kadına yönelik şiddet, yeni gelişen göğsün büyümesinin engellenmesi ve erkeğe bir tahrik oluşturmaması, hoş görünmemesi adına göğsün üzerine yakıcı sıcaklıktaki cisimleri koyarak kadın şiddete maruz bırakılmasıdır. Alt metninde esasen yine erkeğin zevkleri, bir erkeğin nefsi ve oto kontrolünün olmadığı yatmaktadır. Erkeğin kendi zevklerini veyahut oto kontrolünü sağlayamaması konu değilken, kadının cinsel bir obje olarak metalaştırılarak şiddete maruz bırakıldığı görülmektedir. Yine Hindistan’da, “sati” olarak adlandırılan geleneğe göre kocalarının ölmeleri durumunda dul kalan kadınların ölen kocası ile yakılarak yaşama hakkının böyle canice bir yolla alınması kadına yönelik şiddetin en önemli örneklerini oluşturmaktadır. Kadını fiziksel, duygusal ve sosyal yönden etkileyen şiddet olgusu, yaşamının her alanına nüfuz ederek kadının hayatının zorlaşmasına veyahut sonlanmasına sebebiyet vermektedir (Pusey ve Patterson, 2006:9-10).

Şiddet olgusu; tek bir nedene bağlı olarak açıklanamayan, bütün toplumlarda görülen evrensel bir olgudur. Bu sebeple birçok bilim alanına araştırma konusu olmuştur. Cinsiyet ayrımcılığına dayanan kadına yönelik şiddet, bu eşitliksiz ilişkinin bir sonucudur. Toplumunu domine eden roller ve değerler, ataerkil toplum mekanizmasında kadını ev yaşamına mahkûm etmiştir. Ev içi rolü ile temelinde bir

birey, bir insan olduğu unutulmuş kadın erkeğin egemenliği altında anne ve eş olma görevini yerine getirmektedir. Tacize, tecavüze, şiddete ve baskıya maruz kalan kadın zaruri olarak kamusal alandan uzaklaşmış ev içine yönelmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016:40-41).

Şekil 2. Kadına Yönelik Şiddet Döngüsü

Kaynak: Kadın Dayanışma Vakfı

Birinci Aşama: Erkeğin; gerilim yarattığı kıskançlık davranışını sergilediği, en ufak konuda dahi yüksek reaksiyon verdiği evredir. Kadını kontrol altına almaya çalıştığı ve gerginliğin arttığı evredir.

İkinci Aşama: Cinsel veyahut fiziksel şiddetin olduğu evredir. Bu şiddetin ardından kadını veyahut türettiği bahaneleri arkasına sığınmış erkek, eyleminden kadını sorumlu tuttuğu evredir.

Üçüncü Aşama: Erkeğin özür dilediği, hediyelerin alınarak telafi edilmeye çalışılan evredir. Erkek bir daha yapmayacağına dair teminat verir. Bu döngü başa yani ilk aşamaya döner ve bir alışkanlık kazandırır (<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/>)

Şiddet; dünya genelinde halk sağlığını doğrudan etkileyen önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Her yıl 1,6 milyon insan şiddete maruz kaldığı için hayatını yitirmektedir. Şiddetin sonuçlarından etkilenen milyonlarca insan bulunmaktadır. Bu insanlar yaralanmakta, sakat kalmakta veyahut ruhsal bir problem yaşamaktadırlar. Kadına yönelik şiddet konusundaki oluşturulan istatistikler, dünyada kadına yönelik

şiddetin boyutunu algılamak açısından büyük önem arz etmektedir (WHO,2002:5-6). Kadınlar dünyanın birçok alanında insan yaşamının gerekliliklerin sağlanması, desteklemesi açısından yetersiz kalmaktadır. Buna ilintili olarak kadının sahip olması gereken yetkinliklere erişimi zorlaştırmakta ve kadın yaşamına doğrudan etki etmektedir (Harcar vd. 2008:56).

Tablo 1. Şiddet Türleri ve Uygulanması

ŞİDDET TÜRLERİ	UYGULANMASI
FİZİKSEL ŞİDDET	Tokat-yumruk atmak, tekmelemek, bir aletle vücuda zarar verme, sağlıksız koşullarda yaşamaya zorlama vb.
PSİKOLOJİK ŞİDDET	Emir vermek, küçük görmek aşağılamak, başkalarıyla karşılaştırarak sürekli eleştirmek, dalga geçme lakap takma vs.
CİNSEL ŞİDDET	Taciz, tecavüz, ensest, zorla evlendirilme, doğum kontrol yöntemlerini reddetmek, istenmeyen video içeriklerine ve görsellere maruz bırakılmak vs.
EKONOMİK ŞİDDET	Çalışmaktan alıkoyma veyahut zorla çalıştırmak, yetersiz para verme, ziynet eşyalara el koymak, mal varlığının izinsiz kullanımı vs.

Kaynak: (Akkaş ve Uyanık, 2016; Harcar, vd. 2008; Sarıcı, 2013; Yüksel, 2016).

2.1.1. Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet

Kadına yönelik fiziksel şiddet; kadının iradesi dışında gerçekleşen, kaba kuvvet uygulanarak, bir şeyi zorla yaptırma veyahut bir şeyi yapmaktan alıkoymaya yönelik yapılan eylemleri kapsamaktadır. Fiziksel şiddet bedensel güce dayalıdır. Tokat atmak, vurmak, bir araçla zarar vermek, tekme atmak, saç çekmek gibi eylemleri içermektedir. Acı ve korku ile istekleri gerçekleştirme hedeflenmektedir. Fiziksel şiddet bedensel güce dayalıdır. Acı ve korku ile istekleri gerçekleştirme hedeflenmektedir. Fiziksel şiddet; şiddet türlerinin en yaygın ve görünür biçimidir. Bu şiddet türü; hafif yaralanmalara neden olacak eylemlerden ölümle son bulacak eylemlere kadar geniş bir yelpazede gerçekleştirilebildiği görülmektedir (Adak, 2016: 38-39).

Kadının maruz kaldığı fiziksel şiddet aynı zamanda farklı olumsuz etkileri beraberinde getirmektedir. Kendini değersiz hissetme, öz saygısının yitirilmesi, benliğini sorgulama, kendini aciz hissetme ve korku baş göstermektedir (Uluocak,

2014: 19). Fiziksel şiddete maruz kalan kadın, zamanla yaşadığı topluma aidiyet hissini kaybetmekte ve korku dolu bir ruh haliyle adeta sosyal hayattan izole bir biçimde yaşamaya mecbur bırakılmaktadır. Bu anlamda değerlendirildiğinde fiziksel şiddet kadın açısından adeta olumsuzluklar zincirinin ilk halkası şeklinde bir etki yaratmaktadır.

Şiddetin en kolay ve en çok rastlanan türü olan fiziksel şiddet; tüm dünyada oldukça sık görülmektedir. Asıl sebep olarak erkeğin kadının üzerindeki tahakkümü ve kadını istediği gibi manipüle edebileceği düşüncesinden çıktığı görülmektedir. Dünya üzerinde yer alan her bir kültürde, bir davranışın şiddet kapsamı içerisine alınıp alınmaması toplumsal normlar içerisinde irdelense de fiziksel şiddette sadece toplumsal, kültürel değil evrensel bir fikir birliği söz konusudur. Eylemin gayesi, kapsamı, nedeni veya meşruluğu tartışılrsa da fiziksel şiddet dünyanın her yerinde, yaşamın her evresinde fiziksel şiddettir. Eylemin karakteri, verdiği hasardan kaynaklı güç uygulama tanımı üzerinden değerlendirilmektedir. Bu şiddet türünde somut bir eylem ve somut bir hasardan söz etmek mümkündür (Küçükkeskici, 2019:10). Şiddet, hedefinde kim olursa olsun, hangi şekilde uygulanırsa uygulansın yıkıcı, can acıtıcı bir olgudur. Fiziksel şiddet; şiddet kavramının tanımını aşmış, birincil zararlarının da ötesinde sadece bireysel değil, yukarıda da altının çizildiği gibi toplumsal bazı durumlarda evrensel hasarlar vermeye başlamaktadır.

2.1.2. Kadına Yönelik Psikolojik Şiddet

Kadının bir birey olarak bir işi yapamayacağını vurgulamak, fikirlerini ve kişiliğini önemsememek, eleştiride bulunmak, lakap takmak, emirde bulunmak ve kadının her eylemini kontrol etmek gibi davranış şekilleri psikolojik şiddeti tanımlamaktadır (Uluocak vd. 2014:20). Psikolojik şiddet, kadının öz saygısının ve öz benliğinin azalmasına, kendini değersiz hissetmesine, duygusal yoksunluğa, bir başka bireyle bağ kurmada zorluk yaşamasına, kişilik gelişiminde sorunlara, intihar düşüncesine ya da eylemine ve kendini yetersiz hissetmesine ve strese dayalı fiziksel şiddet eğilimlerine sebebiyet vermektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016:38-39).

Kadını baskı altında tutma gayesi ve üzerinde tahakküm kurma isteğine sahip olan toplumsal cinsiyet temelli şiddet, erkek egemen toplum yapısının eril söylem ve eylemleriyle gerçekleşmekte ve toplum tarafından görülmektedir. Kadına yönelik psikolojik şiddet kadının eğitim, iş gücü ve karar mekanizmasına erişimindeki eşitsizlik duruma neden olurken kadının toplumsal ve ekonomik hayatta var oluşunu daha da zorlaştırmakta hatta yer almasını önlemektedir (Acar, 2013:196).

Fiziksel şiddet gibi somut göstergelere sahip olmasa da psikolojik şiddet kadına büyük zarar vermektedir (Özcan ve Kırca, 2017:92). Küçük düşürücü, hakaret ve argo içeren söylemlere maruz kalan kadın, kendini yetersiz hissederek bir birey olmaktan yoksun bir hayat sürmektedir. Gururunun zedelenmesi, her eyleminde başarısızlığın dikte edilmesi, negatif duyguların empoze edilmesi, olumsuz tüm yüklemeler psikolojik şiddetin kadının üzerindeki etkilerinin birer örneğidir (Altıparmak, 2019:61).

Psikologlar şiddete sebebiyet veren saldırganlığının insanın temel özellikleri arasında olduğunu belirtmektedirler. Freud'a göre insanın iki başat iç güdüsü vardır. Bunlar cinsellik ve saldırganlıktır. Bireyin ruhsal bütünlüğüne yönelik; tehdit etme, fikir değiştirme, yalan söyleme gibi yöntemlerle uygulanan şiddet psikolojik şiddettir. Bu şiddet türünün temelinde bir insanın diğer insanı kontrol etmek gayesi bulunmaktadır. Bu eylem aşağılama, utandırma, korkutma vb. yöntemlerle gerçekleştirilmektedir (Zapf ve Gross'dan akt. Aşkın, 2018:260.).

Genel olarak şiddet hayatları tehdit eder ve sağlığı zayıflatır; tüm toplumlarda değişen derecelerde ve her toplumda birçok farklı ortamda meydana gelir. Bunun gibi duygusal şiddet olarak da bilinen psikolojik şiddet fiziksel şiddet gibi patolojik olmayıp bireyin mental sağlığı ile ilintilidir. Bireyin vücudunda gözle görülür hasarlar bırakmasa da bireyin ruh sağlığına ciddi yansımaları olmaktadır. Bireyin ruh sağlığına ciddi etkiler bırakan psikolojik şiddet, kadının toplum içerisindeki rolüne negatif etkide bulunmakta, aynı zamanda bir birey olarak varlık göstermesine engel teşkil etmektedir. Psikolojik şiddet; diğer şiddet türlerinin başlangıç noktası olmaktadır. Duygusal şiddete maruz kalan kadın ardından genellikle diğer şiddet türlerine maruz kalabilmektedir.

Kadına yönelik psikolojik şiddet eylemleri şu şekilde örneklendirilebilmektedir:

- Yalnızken veya başkalarının yanında bağırarak, aşağılamak, argo söylemekte bulunmak,
- Şantaj yapmak, tehdit etmek,
- Nasıl giyinileceğine, nereye gidileceğine, kimlerle görüşüleceğine karar verilmesi,
- Baskı ve kıyas yapmak,
- İkili ilişkileri sınırlandırarak, bireyi tamamen izole etmek, yalnızlaştırma politikası,
- Kişinin kişisel gelişimine engel olmak,
- Uygulanan şiddetin sebebinin kadının kendisi olduğunu savunarak, kadını problem öznesi haline getirerek, kadını yıpratmak,
- Kültürel farklılıkları reddetmek.

2.1.3. Kadına Yönelik Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, genellikle diğer şiddet türlerinin eşlik ettiği, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin en uç biçimidir. Yaygınlığını belirlemek zordur ancak kadınların en az üçte birini hayatlarının bir döneminde etkilemesi muhtemeldir. Cinsel şiddetin en dramatik olanı tecavüz eylemidir. Bu durum kadının evinde, okulunda, işyerinde veya başka bir yerde meydana gelebilir. Tecavüzcü kadının kocası, birlikte olduğu partneri veya hiç tanımadığı yabancı bir kişi olabilir. Kız çocuklarına yönelik eylemlerde suçlu çoğunlukla mağdurun yakın akrabaları ya da tanıdığı kişiler işlemektedirler. Bu tür eylemler az sayıda rapor edildiğinden gerçekte yaşanan sıklığını belirlemek ise zordur (Tavara, 2006:395).

Nitekim cinsel şiddete ilişkin ortaya konan verilerin çoğu gelişmiş ülkelerde yapılan araştırmalara dayanmaktadır. Ancak bu durum, farklı ülkelerde cinsel şiddeti inceleyen çalışmaların sayısının artmasıyla birlikte değişmektedir. Yine de çoğu ülkede, çocuklar da dahil olmak üzere tüm kategorilerde cinsel şiddet uygulanmasına

ilişkin nüfus verileri eksiktir ve alt gruplar ve nüfuslar arasında cinsel şiddete ilişkin araştırmalarda büyük bir boşluk bulunmaktadır (Dartnall ve Jewkes, 2013:3).

Herhangi birinin rıza dışında mekân ve zaman dilimi fark etmeksizin cinsel içerikli eylemlerde bulunması, bu eyleme teşebbüs etmesi, cinsel ifadeler kullanması veyahut baskı yaparak tensel temasta bulunulması cinsel şiddet olarak adlandırılmaktadır. Cinsel şiddet yabancı biri tarafından, evde, iş yerinde, sosyal çevrede tanıdığımız bireyler tarafından gerçekleştirilmektedir. Cinsel şiddet eylemlerini şu şekilde örneklendirebiliriz:

- İstenilmeyen bir zaman diliminde, bir mekânda ve istenilmeyen bir biçimde (rıza olmadan yapılan tüm eylemler) cinsel ilişkiye zorlanmak,
- Sözle veyahut fiziksel yolla tacizde bulunmak (cinsel içerikli şaka, cinsel içerikli teklifler, cinsel içerikli görsellere ve video içeriklerine/pornografik görüntülere maruz bırakılmak, izlenilmesine zorlamak),
- Cinsel organa zarar vermek, tecavüz etmek,
- Cinsel özellikleri üzerinden kadına psikolojik baskı uygulayarak kıyas yapmak estetik kaygısı oluşturmak,
- Kadın bedenini ve cinselliğini aşağılayacak biçimde ifadeler kullanmak,
- Fuhuşa, kürtaja veyahut çocuk doğurmaya zorlanmak,
- Kadının isteği dışında evliliğe zorlanmak, erken yaşta evlendirilmek,
- İstemsiz öpme, dokunma, okşama gibi temas durumları, sözle veyahut elle sarkıntılık etmek,
- Cinsel içerikli fotoğraf, videolu mesajlar göndermek (Akkaş ve Uyanık, 2016:41).

Cinsel şiddet, seksüel motivasyona bağlı olarak gerçekleştirilen şiddet türüdür. Kadına yönelik gerçekleştirilen, kadın iradesinin tamamen dışında tecavüz; sözlü ve fiili olarak gerçekleştirilen eylemleri kapsamaktadır. Kadına yönelik cinsel şiddet kavramı; namus, şeref, mahremiyet gibi kavramların önemli olduğu toplumlarda kadın cinselliği üzerinden kavramsallaştırılmakta ve kadın cinselliği tabulaştırılmaktadır. Kadını cinsel ilişkiye zorlamak, gebelikle ve seksüel yolla bulaşan hastalıklara

yakalanmasına sebebiyet vermek, başka kişilerle ilişkiye girmeye zorlamak, ilişki sırasında incitmek, zorlamak, acıtmak, doğum kontrol yöntemlerini reddetmek, frijiti olmakla itham etmek, toplumsal normlar, geleneksel algılar, töre nedeni ile baskı uygulamak gibi tutumlar cinsel şiddet kapsamına girmektedir (Uyanık, 2016:39).

Cinsel şiddetin uygulanmasında amaç, şiddete dayalı cinsellik değil, cinsellik görünümümlü şiddettir. Erkeklerin kendi alanları için kadına bedeniyle el koyma isteğidir (Godenzi, 1992). Cinsel şiddetin temelinde toplumsal yapı (ataerkil toplum), kadınlık ve erkeklik rolleri yani toplumsal cinsiyet rolleri etkili olmaktadır. Cinsiyet kavramının kişisel olduğu varsayılsa bile, cinsellik birçok farklı yolla kamusal olarak inşa edilmekte ve kontrol edilmektedir. Bu denetleyici sistem ataerkil toplumun bir düzeneğidir. Bu düzenek toplumsal cinsiyet kavramı ile kavramsallaştırılmaktadır. Bu kavram iki cins arasında eşitsizliği beraberinde getirmektedir. Cinsel şiddet; cinsel ilişkiye girmek istediği kadına, kadının isteği dışında uyguladığı her türlü eylem olarak tanımlanabilmektedir. Kadını sindirerek fiziksel temas ile zorla eyleme maruz bırakmak, tecavüz etmek, fuhuşa zorlamak cinsel şiddet örneklerindedir. Bu şiddet türü kadına hem fiziksel hem psikolojik boyutta zarar vermektedir. Kadın bu noktada erkeğin isteklerine ve arzularına cevap vermek zorunda olan, erkeğin tatminini sağlayacak olan meta konumuna gelmektedir (Özkazanç, 2016:15-16).

2.1.4. Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet

Kadına yönelik ekonomik şiddet; kadının kendi isteği dışında onu çalışmaya zorlama veya çalışma hayatına son verme gibi eylemleri ifade etmektedir (Uluocak vd. 2014:22). Kadına yönelik ekonomik şiddetin kapsamı şu şekilde örneklendirilebilir:

- Kadının çalışmadığı zaman dilimlerinde evin idaresi için yetersiz para verilmesi,
- Kredi kartına veya cüzdanına el koyma, denetleme,
- Kadının çalışmasına engel olma veya zorla çalıştırma,
- Mülkiyet hakkını tamamen erkeğe yöneltip kadının herhangi bir hakkının olmadığını savunmak,

- Kadının kendini geliştirmesine yönelik tüm eylemlere karşı çıkmak, eğitim almasının önüne geçmek (Akkaş ve Uyanık, 2016:39-40).

Ekonomik şiddet; kadını erkeğe bağımlı hale getiren ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir kontrol aracı veyahut bir tehdit unsuru olarak kullanıldığı şiddet olarak tanımlanabilmektedir (Gürkan ve Coşar, 2009: 20). Kadının bir statü elde edebileceği, kendi ekonomik özgürlüğünü sağlayabilecek bir işte çalışmasına engel olmak, iş yaşamında ilerleme kaydetmesine engel olmak, kazandığı paranın denetimine sahip olmasına engel olmak, kısıtlı harçlık vermek, evin gider sorumlusunun kadın olmasını talep etmek bu duruma zorlamak gibi eylemler ekonomik şiddeti lanse etmektedir (Başar, 2015:49).

Kadınların çalışma sahasında ayrımcılığa ve haksızlığa uğramama hakkı uluslararası çalışma örgütünün sözleşmeleri ile güvenceye alınmıştır. Dünya üzerinde kadınların bu duruma maruz kaldığı ülkelerden biri de Türkiye'dir. Türkiye'de kadınların ekonomik alanda iş gücüne katılım oranı yüzde 30 iken erkeklerin iş gücüne katılım oranı yüzde 70'tir (Polat, 2005:19).

Ekonomik şiddet kadını evliliğe zorunlu kılan bir unsur olduğundan bahsetmek mümkündür. Erkeğin kadının kendisinden daha yüksek statüde çalışmasına ve para kazanmasına engel olma isteği, kadının ziynet eşyalarına el koyması, para denetimini elinde bulundurmak, kadına kalan mirasa el koymak, gelir sağlamak adına kadını cinsel bir obje olarak kullanarak fuhuşa zorlamak gibi eylemlerin amacı kadını kendine bağımlı hale getirerek terk edilmeyi zorlaştırmaktadır (Yetim ve Şahin, 2009:49).

Kendi hakkını savunamayan, kendini ifade etmekte güçlük çeken kadınların yanı sıra, daha üst sosyo-kültürel statüye sahip kadınlar da şiddetin bir parçası olabilmektedir. Ataerkil toplum yapısının, değerlerinin, normlarının kısacası eril toplumun yüklediği misyon ile şişirilen erkek benliği, aynı haklara sahip olmaya çalışan kadınları çoğu zaman hazmedememektedir. Böylesi bir durumu sindiremeyen erkek, kışkırdığı eşine ya da partnerine karşı şiddete başvurabilmektedir.

Toplumun sosyo-ekonomik durumu, konjonktürün kötü olmasından kaynaklı işsizlik, geçim sıkıntısı yaşayan erkek egosuna yenilerek kendini eksik ve yetersiz

hisseder ve bu durumun öfkesini kadından çıkararak şiddet uygulamaktadır (Koç, 2015:14-15). Böylece ekonomik şiddet, yoksulluğun derinleşmesine neden olurken kadınların eğitimsel kazanımlarını ve gelişim fırsatlarını da tehlikeye atmaktadır. Ekonomik şiddet zamanla fiziksel şiddete yol açarken cinsel sömürüyü, kadın ve kız çocuk ticaretini de teşvik etmektedir (Fawole, 2008: 167).

2.2. Kadının Medyada Temsili

Toplumu etkilemede medyanın gücü yadsınmaz. Normatif olarak medyanın toplumu bilgilendirme ve bilinçlendirme gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Medyanın bu temel misyonunun yanında özellikle kadın, çocuk ve toplumsal yaşamdaki her türlü ayrımcılığa karşı sorumlu ve tarafsız bir duruş sergilemesi gerekmektedir. Medya profesyonellerinin kadını ve kadına yönelik şiddeti kitlelere duyururken haberciliğin evrensel etik ilkeleriyle hareket etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda toplumu etkileyecek hassas konuların en başta da kadının ve kadına yönelik şiddetin medyadaki temsili büyük önem arz etmektedir. Medyada temsil beraberinde etik bir sorumluluk getirmektedir. Bu etik sorumluluk kadına şiddet haberinden kitle iletişimde yer alan tüm içerikleri kapsamaktadır (Ceyhan, 2014: 17).

Kadın; toplumsal normlar ve değerler ile değişmekte ve dönüşmektedir. Kadına dair tarihsel ve kültürel nitelikleri toplum içerisinde hâkim olan popüler kültür ve onun beraberinde getirdiği kodlarla dönüştüren kitle iletişim araçlarının dikte ettiği ideolojilerle gerçekleşmektedir. Kadın olgusu, ataerkil toplum yapısı, eril söylem ve baskıların altında medyada yeniden inşa edilmektedir. Kadınlar yaşamdaki biçimlendirilmiş şekilleriyle birçok reklama, diziye, televizyon programına konu olmaktadır. Medyada kadın çok iyi bir tüketiciyken aynı zamanda bu tüketimi oluşturacak, hatta tüketim alışkanlığını artıracak bir meta olarak da görülmektedir.

Tapon bir şekilde cinsellikle bağdaştırılan kadın, kültür-sanat, siyasi, ekonomik ve spor konularının bir öznesi olmaktan daha çok adeta bir seks objesi olarak medyada temsil edilmektedir. Kadınlar kamusal özgürlüklerini kendi emeği ile kazanmaya çalışmaktadırlar. Kadının kamusal veyahut özel alanda elde ettiği statü ona yeni bir kimlik kazandırmaktadır. Erkeğin güç ile temsil edilişi, daha akılcı olduklarına

dair olan algılar nedeniyle siyasal alanda da erkekler kadınlara nazaran daha yoğun bir biçimde temsil edilmektedir. Bu düşünce biçimi tek cinsiyet kavramını beraberinde getirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile birlikte kadın akılcılıktan uzak, iş kavramlarından soyut kamusal alanın dışında yer alması gerektiği kanısına sebebiyet vermektedir (Berktaş'dan akt. Ilgaz, 2007).

Kadının misyonu olarak atfedilen ev ve çocuk bakımının yanında iyi bir eş olma durumu, toplum içerisindeki konumu davranışları, rolleri ataerkil sisteme uygun bir şekilde belirlenmiştir. Toplumsal yapı içerisinde erkeğin kurduğu egemenlik, kadının tüm sınırlarını aşmış, kendi çizgilerini çizmiştir. Bu noktada medyada kadına yüklenen nitelikler kadına bir güç, statü kazandırmanın ötesinde birey olmanın gerekliliklerinin dışına çıkarmaktadır. Belli misyonlarla yaşamını sürdüren kadınlar; aldatılma, cinsellik ve teşhir dolgusu gibi konularla özeldede haber içeriklerinde genelde ise tüm medyada bu şekilde temsil edilmektedir. Nitekim Şimşek İşleyen 'in de ifade ettiği gibi gerek dünyada gerekse Türkiye'de gerçekleştirilen araştırmalar işaret etmektedir ki kadınlar medyada sınırlı şekilde kendine yer bulabilmektedir. Kadının medyaya yansımaları adeta kadının ikincilliğinin meşruiyetini sağlayacak şekilde gerçekleşmektedir (İşleyen, 2015:478).

Kentleşme sürecini çok hızlı ve çarpık şekilde yaşayan ülkemizde kadın olgusu, annelik ve ev kadınlığı vasfı ile varlık gösterebilen kadının toplum içerisinde kimliğini oluşturma, ortaya koyma imkânı oldukça zordur. Medya için çekici ve vazgeçilemez bir reklam unsuru, objesi olan kadın sürekli olarak; cinsellik, aşk, aldatılma, intikam, kıskançlık ve iktidar duygularına maruz bırakılmaktadır. Medya kadın bilincini sistematik bir şekilde bulanık tutmada kritik ve büyük rol oynayan bir iletişim aracıdır (İnceoğlu, 2004:11-20).

Kadın hareketlerinin ve kadına yönelik çalışmaların medya üzerindeki etkisi giderek artmaktadır. Saktanber'e göre medya, 1980'lerden itibaren feminist hareketlere ve kadın eylemlerine yer verilmeye başlanmıştır. Bu eylemlerin aktarılırken ataerkil sistem ile mücadelesinde cinsel bir obje veyahut bir meta olarak lanse edilmeye devam edilmektedir (Saktanber, 1195:214).

"Sonuçta televizyonun kadın (hanım) programları kadınları cinsellikleri güzellik, zarafet ve bakımlılıklarının dışında çağrıştırılmayan "iyi" anneler, "uyumlu" eşler ve kadınlıkları her şeyin önünde tutulan meslek sahibi kadınlar olarak kurgularken, gazetelerin magazin sayfaları bunlara ek olarak cinsellik ile var olan "rahat" kadınlara da bolca yer verir. Erkeklerle çıkarılan bu davet diğer kadınlara da "cinsel cazibe "nin nasıl bir şey olduğunu göstermiş olur. Ancak cesur bir çıplaklık sergileme ve/veya frapan giysiler ve göz süzmelerle kurulan bu cinsel cazibenin getirilerinin yanında- para, ün, getirilerinin neler olduğu da gösterilir: Kalpler hep boştur, son sevgiliden yeni ayrılmanın üzüntüsü büyüktür, toplumun baskularından bunalımlara girilmiştir. Bu koşullar altında da olsa toplumda bir "isim" olmanın, bol para edinmenin özendiriciliğine karşı, bu tür şeylere özenip "kötü yola" düşmüş, cinayete kurban gitmiş veya "yuvası yıkılmış" kandırılmış kadınların haberleri de bu durumun diğer yüzünü oluşturur (Saktanber, 1995: 219)."

Medyada kadının temsili konusu, 1970'li yıllarda feminist medya çalışmaları ile gündeme gelmiş olup, kadını ikincil konuma iten toplumsal süreçlerin kadının medyadaki temsili ile ilişkili olmasına vurgu yapılmıştır. İletişim çalışmaları alanında kültürel perspektif ile irdelendiğinde, medya olgusu "inşaacı" yani toplumsal olanı lanse etmekten öte yeniden inşa ettiği görülmektedir. Günümüzde halen kadın medyada cinsellik, dedikodu, moda, magazin, kıskançlık gibi konularla birlikte anılmaktadır. Medya içerik üreticileri için vazgeçilmez bir unsur olan kadın olgusu; eğlence, cinsellik ve magazin bağlamında yeniden üretilerek tüketime hazır hale getirilmektedir. Dolayısıyla medyada kadın adeta alınıp satılan bir eşya gibi metalaştırılmakta, bir obje gibi sunulmaktadır. Zaman zaman özgürlük makyajı ile kamufle edilerek pazarlanan bu içerikler aslında kadını köleleştirmektedir. Medya kadınları üreten değil, tüketen bireyler olarak lanse etme çabası içerisindedir.

Diğer taraftan feminist medya çalışmaları, medyada kadının temsiline dair problemi üç madde ile tanımlamaktadır:

1. Kadınların ne için, nasıl baskı altında tutulduğunu algılamaya yönelik bir analiz,
2. Kadınların özgürleşebildiği ve cinsiyet rollerine ilişkin tabuların ortadan kalktığı bir toplum tasarısıdır,
3. Kadının baskılanması, toplumun başat çelişki olarak tanımladığı bir dünya görüşü (Utma,2020:1079-1082).

Kadın olgusu sıklıkla magazin haberleri ve üçüncü sayfa haberlerinde yer almaktadır. Ekonomi sayfalarında prestij elde etmiş bir iş kadınının haberi yerine magazin sayfalarında sansasyonel bir ilişkiye imza atmış kadın haberiyle karşılaşılmaktadır (Yapar, 1999:75-79). Diğer bir ifadeyle kadın denildiğinde akla gelenler kadar akla gelmeyenlerin de üzerinde durulması gerekir. Örneğin iş, bilim ya da siyaset gibi ‘ciddi’ konular kadını değil de erkeği çağrıştırmaktadır. Böylesi bir anlamlandırma içinde kadınlar her geçen gün sembolik olarak yok edilmektedir (Şimşek İşleyen, 2015:481).

Çelenk’e göre medyada kadının temsili ile ilintili olarak üç temel başat nokta üzerinde durulur: a) Kadınların medyadaki konumu ve varlığı, b) Kadınların medyadaki lanse edilmiş biçimi, c) Medya araçlarının tüketicileri olarak kadınlar.

Başka bir ifade ile medyada kadın temsili:

- ✓ Doğal/Eşit varlık olarak kadın,
- ✓ Ev içi görevlere sahip eş, anne, cefakâr kadın,
- ✓ Magazin objesi olarak kadın/üçüncü sayfa haberlerinin öznesi haline gelen kadın,
- ✓ Cinsel bir obje veyahut haz nesnesi olan kadın gibi temsil biçimlerinin olduğunu söylemek mümkündür (Çelenk, 2009:229-230).

Toplumda vuku bulan her olay gibi, kadın ve kadına dair başta şiddet olmak üzere tüm konuların medyada yer alması kaçınılmaz bir gerçektir. Bu durum medyanın ekonomi politiği yani tecimsel medya döngüsü ile koşut bir noktadır. Medyadaki daha fazla ticari gelir etme hırısı ya da kaygısı, kadını ve kadına yönelik şiddeti medyada “sorunlu” bir biçimde görünür kılmıştır. Toplumda şiddetin yaygınlaşmasıyla birlikte

şiddetin haberlerdeki sunumda yani temsiliyeti de paralel olarak artış göstermektedir. Yabancı ülkelerde kadına yönelik şiddetin medyada temsil şekline dair olan çalışmalara bakıldığında; örneğin Gana’da 48 haber içeriğinin incelendiği araştırmada, mağduru suçlama dili kullanılmakla birlikte şiddetin bireysel bir olay olarak kadınları çaresiz mağdurlar olarak çerçeveleyerek temsil ettiği görülmektedir (Morgan ve Simons, 2018:1205).

Kadınların medyadaki temsil ediliş biçimi yıllar boyunca irdelenmiş, tartışılmış bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuya ilişkin yapılan çalışmaların ortaya koydukları savlarda medyanın seksist bir bakış açısı ile hareket ettiği ve buna ilintili olarak kadınlara ayrımcı bir politikanın uygulandığı kanısında ortak bir uzlaşa sağlandığı görülmektedir. Medyanın eşitsizlik zemininde takındığı cinsiyetçi söylemi kadın ve erkeğin farklılıklarını ortaya koyarak kutuplaştırmakta, erkeğin toplumsal arenada iktidarını inşa etmesine kaynaklık etmektedir (Yaktıl Oğuz, 2010:440). Böylelikle erkek toplumsal yaşamda kadımdan daha avantajlı duruma gelmekle beraber kadın ikincil konuma düşmektedir (İşliyen, 2015:480).

Medyanın başat olarak ürettiği mitler kadının ikincil konumu ve günlük hayattaki yaşam pratiklerinin konumlandırılmasında meşruiyeti sağladığı gibi aynı zamanda kadına atfedilen rolleri doğallaştırmaktadır. Bu bağlamda kadın medyada pasifize edilmiş ve çerçevesi, sınırları çizilmiş konumda yer almaktadır (Çelenk, 2010:235-236). Bununla birlikte kadına yönelik şiddet haberlerinde genellikle kadınlar için “çaresiz”, “zavallı”, “talihsiz” gibi adlandırmalar yapılmaktadır. Yine bu tür haberlerde “kan gölünde yatan”, “acı içinde kıvranan”, “yerlerde sürünen” gibi betimlemeler yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Şimşek İşleyen, 2015:485).

Medyada basmakalıp kadın stereotipleri zihnimize bazı yargıların oluşmasına neden olmaktadır. Kadına ilişkin kadınlık algısı adına bir ön kabul gerçekleşerek kafamızdaki kadın imgelemleri ile medyadaki kadın imgelemi birbiri ile doğru orantılıdır (Williamson, 1998:139). Kadın medyada ya mağdur kadın ya da fettan kadın miti ile birlikte temsil edilmektedir. Medyada kadın; yalnızca erkek ile değil kendi rolleri içinde ikili karşıtlık ile temsil edilmektedir. Mutat bir şekilde “anne, dişi” “kutsal, günah” stereotipleriyle lanse edilmektedir. Bu stereotiplere sahip mitler Batı

kültüründeki ‘Meryem’ ve ‘Havva’ temsilleri ile benzerlik göstermektedir. Meryem kadın tasviri erişilmesi imkânsız kutsal olan, Havva kadın tasviri ile erkeğin hata yapmasına sebep olan tehlikeli dikkat edilmesi gereken kadın konumundadır (Sevim, 2005:22).

Medyada cinsiyetçi tavrın tespiti gayesiyle hazırlanan Medyada Kadınların Temsil Biçimleri Araştırması (2008) verilerine göre kadınlar medyada, melodramatik öge olarak yer almaktadır. Örneğin; cefakâr anne, eş temsili veyahut üçüncü sayfa haberlerinde canice öldürülen mağdur kadın, seyirlik bir cinsel bir obje olarak kadın vb. figürlerle kadınlar medya içeriklerinde temsil edilmektedir. Araştırmada aktarılan bir diğer döne ise cinsiyetçi kalıp yargılarının haber başlıklarına yansıtıldığı, bu kalıp yargılarının kadınlara daha çok zarar verdiği görülmüştür. İçerik üretimindeki kadın çalışanların sınırlı sayıda ve pasif rolde olmaları da medya içeriklerindeki erkek rolünü artırmaktadır. Bunlara ilintili olarak haberlerde ataerkil toplum yapısının izlerine yoğun biçimde rastlanılmaktadır (Len- Rios vd., 2005:152-168).

Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllardan itibaren özel televizyon kanallarının kaçak olarak ortaya çıkması, daha fazla izleyici kazanmak için çeşitli yöntemler denemelerine sebebiyet vermiştir. Kadınlar dizilerde, reklamlarda, programlarda cinsellikleriyle varlık gösterip, cinsel bir obje olarak kullanılmaktadırlar. Günümüzde kadınların yoğun çalışma temposu ile birlikte reklam ve dizilerde kadın rolünde değişikliğe sebebiyet vermiştir. Yeni kadın tipi iyi bir eş ve anne olmanın yanında iş yaşamında başarılı, kariyer sahibi kadınlar sınırlı sayıda da olsa yer almaktadır. Reklamlarda ifade edilen “çocuk da yaparım kariyer de” deyimi bu yeni kadın tipini özetlemektedir. Ev içi rolünü yerine getiren kadın aynı zamanda güzel görünmeli, iş hayatında başarılı olmalıdır (Utma, 2020:1081).

Öte yandan izleyici tarafından yaygın olarak izlenen dizi, haber, belgesel programlarında suç olgusunun işlenmesi bireyin gündelik yaşamının içerisinde suç olgusunun olağan bir durummuş gibi algılanmasına neden olmaktadır. Böylelikle suçla ilgili algı ve yönelimlerini medyada gördüğü şekliyle oluşturmaktadır. Amerika’da yapılan bir araştırma bu söylemi destekler nitelikte sonuçlanmıştır. Toplumun yüzde 76’sının suç algısının gazetelerde okunan ve televizyondan izlenen programlara göre

şekillendiği; yalnızca yüzde 22'sinin suça yönelik bireysel edinimlerinin olduğu saptanmıştır (Marsh ve Melville 'den akt. Kaplan ve Yıldırım 2022:117).

Televizyon gibi kitle iletişim araçlarında suç ve suç içerici görsellere maruz kalmanın suça yöneltici etkisinin yanında saldırganlığı azaltacağını öne süren yaklaşımlar da mevcuttur. “Katharsis” adı verilen bu yaklaşım; bireyin olumsuz mental ve fiziksel enerjisini atabilmesi adına doğru bir yönlendirmeye ihtiyaç duymaktadır. Birey bu enerjisini boşaltacak alternatif alanlar aramaktadır. Bu alanlardan biri de televizyonda kurgulanmış şiddet görsellerinin izlenmesidir. Bu sava göre televizyon, izleyicinin olumsuz enerjisinin boşalımı, deşarj olabilmesi için gerekli olan materyali sunarak saldırganlığı minimize etmektedir (Liebert ve Sprafkin'den akt. Er vd. 2018:62).

Diğer taraftan günümüzde her bireyin internete, sosyal ağlara erişiminin kolaylığı, bu mecralarda yorum, paylaşım yapabilmesi, bunu yaparken de bazen sahte profiller kullanması kadınlar için birer şiddet aracına dönüşebilmektedir (Ekrem ve Güneri, 2021:15). Kadınlara ve kızlara yönelik çevrimiçi şiddetle mücadele adına 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan raporda; kadınların yüzde 73'ünün çevrimiçi şiddete maruz bırakıldığı bildirilmektedir (UN WOMEN,2020).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması verilerine göre 2021 yılında 16-74 yaş grubundaki bireylerin yaklaşık yüzde 83'ünün aktif internet kullanıcısı olduğu, erkeklerin kadınlara oranla daha çok internet kullandığı ve internetin her geçen yıl bir diğer yıla oranla artış gösterme eğiliminde olduğu saptanmıştır. TÜİK'in 2022 raporunda ise düzenli internet kullanımını erkeklerde yüzde 86,9 iken kadınlarda bu oran yüzde 78,6'dır (TÜİK, 2021-2022). Kadınların fiziksel ve psikolojik sağlığını olumsuz etkileyen ekonomik istikrarından, sosyal yaşamdaki varlığına değin her yönüyle kadın yaşamına etki eden medyatik şiddet olgusunun başat sebepleri arasında güç sahiplerinin elindeki gücü koruma adına sosyal medyada sansür ya da denetim sağlaması gibi siyasal faktörler, reklam içeriklerine maruz bırakılması gibi ekonomik faktörler, kişilik haklarının ve mahremiyetinin ihlal edilmesi gibi konularda toplumsal bilincin olmaması gibi nedenler bulunmaktadır (İnal, 2005: 76).

Öte yandan kadının basındaki temsili; yer aldığı mecraya göre farklılık göstermektedir. Televizyonda kadınlar genellikle ev içi uğraşları ile özdeşleştirilmektedir. Fedakâr bir anne, iyi bir eş rolüyle yer alırken, magazin programlarında veyahut yabancı dizilerde cinsel bir obje olarak kullanılmaktadır. Yerli dizilerde farklı bir forma büründürülen kadın daha muhafazakâr bir imge içerisinde karşımıza çıkmaktadır.

Popüler kültürün bir diğer ürünü olan reklamlar; gündelik bir yaşam ideolojisi ortaya koyarak bunun tüketimine yönelik işlev göstermektedir. Bu noktada reklamların en önemli hamlesi ise kadın olmaktadır. Geniş kitlelere ulaşan, hitap eden reklamların toplumsal eğilimleri yansıttığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla reklam metinlerinde, mesajlarında yer alan kadın olgusunun, toplum içerisindeki varlığını yansıttığını söylemek mümkündür. Reklamlarda çağdaş kadın yaşamı dikkate alınmazken yerleşik stereotipler kullanılmaya devam ettirilmektedir (Mengü, 2004:130).

Dergilerde ise durum çok farklı değildir. Cinsellikten moda, makyaj tekniğinden beslenmeye kadar birçok röportaj, yazı ve derlemeler olmasına karşın kadının toplumsal yaşamdaki sorunlarına çoğu zaman yer verilmemektedir. Aynı zamanda genel olarak dergilerde ideal kadın tanımlamasına vurgu yapılmaktadır. Beslenme diyet, güzellik ile ilgili olan yazılar ideal fizik ve ideal kadın profilini yeniden üretirken yeni bir güzellik algısı oluşturulmaktadır. Böylelikle kadınların birçoğu ideal güzelliğe erişemeyeceklerini düşünerek toplumsal yaşama dair aidiyet duyguları zayıflayabilmektedir. Timisi'nin ifadesinde yer aldığı gibi, medyada kadının yanlış ve eksik temsil edilmesi, görsel basın ile birlikte yazılı basında da cinsiyete dayalı ayrımcılığı getirmektedir. Erkek okur için daha ciddi (politika, ekonomi) konuları ile ön sayfalarda yer bulurken, kadına ikincil daha yumuşak haberler (kültür, sanat, moda, magazin) orta sayfalar ya da eklerde yer bulabilmektedirler. Kadınlar dergiler vasıtasıyla fit kalmak, güzel görünmek gibi güzellik algıları ile mobbinge uğrayarak kendi bedenleri ile oynamaya özendirilmektedir. Böylelikle ideal kadın söylemi doğmaktadır (Timisi, 1997:65).

Gazetelerde ise; genellikle kitle gazetelerinin birinci sayfalarında görsel bir dolgu malzemesi olarak kadın fotoğrafına yer verilmektedir. Medyada kadın; cinsel bir meta/seksi, güçsüz/bağımlı, iyi bir anne /eş misyonları ile anlamlandırılmaktadır. Medyada kadının haber niteliği kazanabilmesi için tecavüze uğrayan bir mağdur veyahut bir ailenin yıkımına sebebiyet vermesi gibi trajik konuların içerisinde yer alması gerekmektedir. Kadının medyadaki temsili ile toplumsal yapı içerisindeki varlığı doğru orantılıdır. Kadınlar zina, namus gibi konular çerçevesinde veyahut bu çizgiden çıkması durumunda sansasyonel olaylara karışması durumunda gazetelerde ve televizyonlarda yer almaktadır (İnceoğlu, 2004:12-13).

2.3. Kadına Yönelik Şiddetin Medyada Temsil Biçimleri

Kadına yönelik şiddet ve medya ilişkisi çok tartışılan girift bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Medya, takipçilerinin düşünce yapısını ve davranışlarını etkileyebilecek güçlü bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada medyanın kadına yönelik şiddet üzerinde olumlu ve olumsuz birçok etkisinden söz edilmektedir. Medya, şiddetin önlenmesine dair farkındalık yaratma veya şiddet sarmalını güçlendirme, şiddeti azaltma veya artırma potansiyeline sahip en güçlü enstrümanlardan biridir.

Kadına yönelik; isteği dışında gerçekleştirilen her eylem ve saldırı biçimi medyada yer alarak toplumsal kodlar oluşturulmaktadır. Kadınlar kurban olmakla birlikte maruz kalınan saldırı biçimi toplum tarafından bazı durumlarda “meşru ya da hak” olarak görülmektedir. Bu durum kadını metalaştırarak suçu adeta normalleştirmektedir. Erkeği problemin, suçun öznesi olmaktan çıkararak suçu kadının yaptığı hatalara indirgeyerek, kişisel bir sorun olarak ele almaktadır. Böylelikle sorumlu bir yayın çizgisinden uzak bazı medya organları suçu olağanlaştırarak birçok açıdan şiddeti de meşrulaştırmaktadır (İnal, 2005:75).

Medyada şiddetin dolaşımının artmasında genellikle niceliksel olarak değil niteliksel olarak işlev görmektedir. İşlenen suçların, cinayetlerin detaylı bir şekilde lanse edilmesiyle birlikte ortak bir toplum bilinci oluşmaktadır. Bilinçaltına kodlanan, ekilen bu detaylar öğrenilmiş bir çaresizliğe dönüşmektedir. Ayrıca medya erkeğin

haklılık savaşında tercih ettiği temel başvuru kaynağı haline gelmiştir (Durur, 2017:50). Bu bağlamda kadına yönelik şiddet haberlerin belirli kodlar ve şablonlar ile sınırlandırılması şiddeti sıradanlaştırmakta ve kimi zaman şiddet edimine zımnî bir “haklılık” kazandırmaktadır. Şiddet gören kadınlar haberlerde hep göz önünde olmakla birlikte edilginleştirilmekte ve mağdur olarak temsil edilmektedirler (İşleyen, 2015:494).

Medya şiddetin başat sebebi olmasa bile, yukarıda da ifade edildiği gibi, bu eylemlerin etkisini artırılmasına ve içselleştirilmesine sebebiyet vermektedir. Dolayısıyla şiddetin sebebinin yanı sıra nasıl yansıtıldığı da büyük önem arz etmektedir. Medya, şiddetin gerçekleşmesine yönelik bir eylem ve söylemde bulunmamaktadır. Lakin şiddeti konumlandırarak, form vererek kanıksanmasına ve normalleşmesine sebebiyet vermektedir. Bu sürecin arka planına dikkatlice bakıldığında şiddete maruz kalan kadının bir kez daha ve belki daha ağır biçimde mağdur edildiği görülmektedir. Bir magazin unsuru olarak toplum tarafından bir kez daha sorgulanan yine kadın olmaktadır (Özer, 2010:91).

Medya; toplumsal alan içerisinde bağımsız değildir, toplumu belirleyen hem de toplum tarafından belirlenen yapılanma olarak irdelendiğinde şiddeti yeniden üreterek, toplumsal alanda pekiştirici bir etki oluşturduğu söylenebilmektedir. Teknolojinin her geçen gün gelişmesiyle birlikte şiddet türlerinin içerisine bir yeni başlık ile medyatik şiddet eklenmektedir. Özellikle sosyal ağların kullanımının yaygınlaşmasıyla zaman ve mekânsal uzaklıklar önemini yitirmiş olup, online etkileşim ile iletişim düzeyi artış göstermektedir. Farklı coğrafyadan farklı kültürlerden ve farklı dinlere mensup bireylerin bilgiye erişimi kolaylaştırmıştır (Çıtak ve Yücel, 2022:165).

Trend’e göre; medyada şiddet, insanları şiddet dolu bir dünyada yaşadıklarına ve dünyayı güvenli bir yer olması için şiddetin varlığına ihtiyaç olduğuna inandırmaktadır. Medyadaki şiddet temsillerinin topluma olumsuz etkilerinin irdelenmesi, iletişim alanındaki çalışmaların odak noktası haline gelmiştir. Medyadaki şiddetin etkilerinin ölçülüp ölçülmeyeceğine dair geniş bir yelpazeyi içeren araştırmalar mevcuttur. Medya izleyicilerinin okunurluğunu veyahut izlenebilirliğini

artıran bir unsur olan şiddet olgusu; haber metinleri söz konusu iken bu olgu haber değeri taşımakta, haberleştirilmekte ve piyasada cazibesini her geçen gün artırmaktadır. Öte yandan toplumsal bir kanı olan haber metinlerinin gerçekleri yansıttığı algısı, şiddetin işlenirken hassasiyet gösterebilmesi gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır (Durur, 2017:50).

Medyanın kadını ne zaman hangi durumlarda haber yapacağı konusu çelişkilidir. Kadın kimi zaman cinsel bir obje iken, kimi zaman iyi bir eş ve iyi bir annedir. Medya; kadını bir yandan metalaştırırken diğer yandan geleneksel roller içerisine sıkıştıran bir yayın politikası izlemektedir. Kısacası kadının geleneksel temsili, magazin nesnesi olarak temsili, cinsel nesne olarak temsili, kurban/mağdur temsili medyada kadınların başlıca temsil biçimleridir (Karatekin, 2018:402).

Bir diğer ifade ile medyanın kadına yönelik şiddeti ve cinayeti paylaşmasının yanı sıra bu paylaşımın topluma nasıl aktarıldığı, ne şekilde empoze edildiği yani temsil biçimi büyük önem arz etmektedir. Haberde kullanılan başlıklar, kelime seçimleri ve görseller önemli doneler arasında yer almaktadır.

- ✓ Kadının medyada; cinsiyetçi söylemi eril bakış açısı ile temsiliyetini,
- ✓ Kadının kimlik bilgisi gizliliğinin ihlal edilerek etik ilkelerinin göz ardı edilerek temsiliyetini,
- ✓ Edilgen, failin dilinden ifadeler ile dikkat çekme amacıyla temsiliyeti,
- ✓ Ataerkil söyleme sahip erk meselesini irdelediğimiz temsiliyetlerin olduğunu söylemek mümkündür (İnam ve Şahin, 2020:1-15).

Bu noktada haberler yazılırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bu hususlardan biri haber metninin etik çerçeve içerisinde yazılmasıdır. Hedef kitleye hangi üslup ve dille hitap edileceği, donelerin nasıl aktarılacağı diğer önemli konular arasında yer almaktadır. Haberlerin kamu üzerindeki etkisi göz önüne alındığında gazetecinin kamuoyuna karşı sorumluluk bilinci ve kamu vicdanını ile faaliyet göstermesi beklenmektedir. Sözcük seçimi var olan olayı ve olayın öznesini çok farklı konumlandırabilmektedir. Şiddet haberleri irdelendiğinde; şiddeti uygulayan zanlının yaptığı eylemi meşrulaştıracak kavramlarla zanlının yaptığı eylemi nasıl yaptığına

değil de gözü dönen koca, cinnet geçiren koca gibi ithaflarla oklar mağdura çevrilmektedir. Zanlının gerçekleştirdiği eylemin ardındaki eylem sorgulanarak asıl meseleden uzaklaşmaktadır (Turan, 2019:28).

Erkeklerle oranla medyada çalışan kadın sayısının azlığı bunun yanı sıra kadın hak ihlali ilgili haberlerin azlığı medyanın gerçekleştirdiği hak ihallerinden bazılarıdır. Medyanın oluşturduğu dil; toplum yapısını ve nasıl işlendiğine dair bizlere bilgi sunmaktadır. Haberler bir kamusal alan etkinliğidir. Medyada bu etkinlik alanının tamamı erkeklere aittir. Kadınların bu kamusal alandaki rol almayışı olağanlaştırılarak doğal bir biçimde seslendiği, hitap ettiği kitle hem de konusu olarak erkek kitle ile bağdaştırılmasına sebebiyet vermiştir. Haber metinlerinde erkekler haber öznesi olmakla birlikte, haber kurgusu da onlar üzerine kurulmaktadır. Haber aynı zamanda erkek gözüyle de oluşturulan bir olgudur. Böylelikle haberin genel söylemini eril bakış açısı oluşturmaktadır. Dolayısıyla haber dili erkeksi olduğundan kadın, haberin doğrudan muhatabı olmamakla birlikte habere konu alan bir özne yerine haberi destekleyecek bir simge olarak varlık gösterebilmektedir (Dündar, 2010:79-94).

Toplumsal cinsiyet, toplum nezdinde kadın ve erkeğe atfedilen roller, davranışlar, erkek ve kadına yönelik kalıp yargılarını kapsamaktadır. Cinsiyet farklılıkları önyargılara dayanarak, ötekileştirici, ayrımcılık içeren ifadeler kullanılmasının başat sebebidir (Nergiz ve Akın, 2021: 3). Kadın medyada geleneksel rolleri ile yer bulmaktadır. Genellikle cinsel bir obje ve kurban olarak nitelendirilmektedir (Tanrıöver, 2012:159-163).

Toplumsal cinsiyet kavramı çerçevesinde ele alındığında, erkek bakış açısının hâkim olduğu görülmektedir. Erkek bakış açısı; eril söylemleri, erkek egemenyasını beraberinde getirmektedir. Ataerkil izler taşıyan bu haberler, kadın ve erkek kimliklerini yeniden kodlamaktadır. Kitle iletişim araçları, eril söylem ile haberleri iletmektedir. Tüm dünyada etkisini gösteren erkek hegemonyası ve eril söylemler Türkiye’de de farklı bir konumda değildir. Kadınların söz hakkı olmaması ile birlikte genellikle kendilerine alt kadrolarda yer bulabilmektedirler. İyi bir eş ve iyi bir anne misyonuna sahip olan kadın; haber konusu olduğunda ise, taciz, şiddet, magazin, kaza,

tecavüz, beslenme, çocuk gibi konularla gündeme gelmektedir. Danışılan/ görüşü alınan kişi olarak yer alamamaktadır (Dündar, 2010:94).

Bununla birlikte medya kadın ve kadına karşı şiddeti işlerken birçok temsil üretmektedir. Bu inşa sürecinde bazı unsurlara vurgu yaparken bazı unsurları çerçeve dışında bırakmaktadır. Medya, kadına karşı şiddet olgusunda kadın-erkek karşıtlığına dayalı cinsiyetçi bir söylem ile “kadına şiddeti erkek uygular” algısını oluştururken, kadının kadına uyguladığı şiddeti kamufle etmektedir. Bu filtrelemenin çok ötesinde ürettiği içeriklerde, reklamlarda, programlarda, dizilerde bu çatışmanın reyting getirisi için bir beslenme aracı olmasına, istismar edilerek meşrulaştırılmasına kaynaklık etmektedir. Örneğin gelin ve kayınvalideler üzerine kurgulanan programda, kadınlar diğer hemcinslerine karşı konumlandırılmaktadır. Birbirlerini aşağılayarak, saygınlıklarını zedeleyecek söylem ve davranışlarda bulunarak bir medya malzemesi haline gelmektedirler. Böylelikle kadınların stereotipleştirildiği, yer yer mizah yoluyla sunulduğu, kadınlığın eş veyahut eş olan erkek üzerinden inşa edildiği, kadınlar arasındaki çatışmanın ev içi unsurlara (temizlik/yemek) yönelik olduğu kanısını doğurmaktadır. Böyle bir temsil şekli, kadına karşı kadın şiddetini doğurmaktadır (Atuk, 2021:269-270).

Televizyon ve televizyon program içeriklerinde, şiddet içerikleri, söylemleri ve davranışları yer almaktadır. Bu gösterimler toplum bilinci oluşturmakla birlikte toplumsal kanının oluşumunda olumsuz etkilere sebebiyet vermektedir. Televizyon programlarında kadınlar ‘geleneksel kadın’ ve ‘modern kadın’ olarak yansıtılmaktadır. Geleneksel kadın inceleminde ev içi rolde yer alan kadın, modern kadın tasvirinde ise bakımlı, çalışmaya ihtiyacı olmayan zengin kadın olarak temsil edilmektedir. Bu bağlamda toplumda kadınlar kalıp yargıları içerisine sıkışmaktadır. Televizyon programında erkeklerin egemen olma gayreti, şiddet içeriklerinin ve toplumsal cinsiyet rollerini güçlendirmektedir (Akgün, 2023:31).

Yazılı medyada şiddet erkeklerin sadece psikolojik sorunları sebepleriyle veyahut kadınların eylem ve söylemleriyle kışkırtıldığında şiddet eylemine yöneldikleri, izlenimi verilmektedir. Basında haber olarak kadına yönelik şiddet türleri arasında yaygınlık gösteren kadın cinayetleri bulunmaktadır (Binark ve Gencel, 2007).

Köse (2010) araştırmasında haberlerde kadınların cinayet, istismar, şiddet ve cinayet gibi durumların mağduru konumunda yer aldıkları tespit etmiştir. Bu bağlamda benzer şekilde Akmeşe ve Deniz (2015) kadınların haberlerde konumlandırılış şekillerinin en fazla yüzde 45 oranında mağdur ve maktul olduğunu saptamıştır. Günümüzde haberlerde kadınların konumlandırılması, haberleştirme şekli bu haberin medyadaki temsili, başlık seçimi, eril dilin seçilmesi, eşitsizlik olgusu, gerçekleşen şiddeti, cinayeti, tacizi veya istismarı nedenleştirerek etkisinin azaltılması, gibi tüm olgular kadının haber medyasında temsil sorununu oluşturmaktadır (Arslan, 2017:150).

Kadın cinayetleri ve şiddetinin yer aldığı gazete haberini irdeleyen bir çalışmada, habercilerin haberlerde, kadına yönelik bu eylemleri aile içi şiddet başlığı altında sunduğu, yine kadının suçlandığı, failin tamamen sorumlu tutulmadığı, suçun nedenleştirilerek ifadelerin yumuşatıldığı kanısına varılmıştır (Gillespie vd. 2013). Kadınların şiddet ve cinayet haberlerindeki konumu genellikle üçüncü sayfada yer almakta, şiddetin büyüklüğüne bağlı olarak birinci sayfaya geçiş yapılmaktadır (Altun vd. 2011). Haberlerde kadına uygulanan şiddet normalleştirilerek, mağdura yönelik suçlayıcı bir dil kullanılabilen, kadın metalaştırılabilmekte ve en önemlisi faili korumak adına şiddetin geçmişi dahil olmak üzere detaylı verilmesi toplum nezdinde kadına yönelik şiddeti kabul edilebilir bir durum olarak lanse etmektedir (Güneş ve Yıldırım, 2019).

“Medya ve Kadın, Toplumsal Cinsiyet Eşitlikçi Haber Kılavuzu”na göre; medyada kadına yönelik şiddet haberlerini yaparken ve topluma aktarırken kalıplaşmış ifadelerden, kişisel yargılardan, ayrıntılarıyla birlikte verilen görsel öğelerden magazinsel unsurlardan uzak durmalı, haber başlığı özenle oluşturulmalıdır (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti [TGC] 2016). Haber dili, kadına yönelik şiddete karşı bir duruş sergilemek adına cinsiyetçi söylemlerden kaçınması gerekmektedir. Günümüz medyasının toplumsal cinsiyet nezdinde kadını erkeğe bağlı bir hale getirmesi, şiddetin yanı sıra erkek egemenliğini pekiştiren bir yapıya zemin oluşturması haberin dili, söylemi ile gerçekleşmektedir. Ülkemizde erkek gazetecilerin sayısı kadınlardan daha fazladır. Türkiye’deki yaygın günlük gazetelerinin genel yönetmenlerinin birçoğu erkeklerden oluşmaktadır. İçerik üreticilerinin yüzde 8’i, köşe yazarlarının yalnızca

yüzde 12'sini kadınlar oluşturmaktadır (Çelenk, 2010:147). Kadının her alanda olduğu gibi medyada da az yer alması, medya çalışanlarının çoğunluğunun erkek olması, haber söylemini toplumsal cinsiyet ayrımcılığı üzerinden olumsuz etkilemektedir (Nergiz ve Akın, 2021:4).

Dolayısıyla kadına yönelik şiddetin temsilinde medya, toplumsal farkındalık oluşturmada yetersiz kalmaktadır. Medyada temsil, medyanın olay ve olgulara yaklaşımı, bunları irdeleme biçimi, içerik üretme pratikleri gibi birçok perspektif ile ele alınmaktadır. Bu perspektiflerden biri liberal çerçevedir. Liberal basın anlayışı medyayı yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü büyük güç olarak tanımlamaktadır. Basına temsili, siyasal iktidarı kamu adına denetlemek, siyasal iktidar karşısında da kamunun sesi olma misyonunu vermiştir. Her türlü düşüncenin özgür, bu özgürlüğü üretecek olan iletişimde özgürce gerçekleşmesi ve buna ortam sağlayacak araçların çoğulculuk anlayışına uygun olmasını özü olarak kabul etmektedir. Liberal kuramının medyaya olan yaklaşımı birçok hususta eleştirilmiştir. Eleştirel kuramlar medyanın gerçeği sermaye sahiplerinin lehinde şekillendiği, toplumsal eşitsizliğin doğmasına sebebiyet verdiğini öne sürmektedir. Medyanın sadece haberlerin ve eğlence içeriklerinin ötesine geçerek daha derinlemesine bir analizini sunan eleştirel yaklaşımlar, medyanın toplumsal, kültürel, siyasi ve ekonomik etkilerini değerlendirmektedir. Bu noktada eleştirel yaklaşımlar, medyada kadın haberlerinin ve özellikle şiddet temalı kadın haberlerinin temsili noktasında daha geniş bir perspektif ortaya koymaktadır.

2.4. Şiddet Haberlerinde Kadının Konumlandırılması

Haber, dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleşen olayların en güncel halinin yansıtıldığı bir alandır. Normatif olarak haber içeriğinin nesnelliği, tarafsızlığı, dengesi önemli bir noktadır. Bu kriterleri sağlayacak, uygulayacak kişi ise haberci, muhabirdir (Dursun, 2008:69). Haberin yapılış aşamasından kasıt habercinin alandaki profesyonelliğine, yeterliliğine ya da gazetecilik etik ilkelerine olan bağımlılıktan değil tamamen konuya olan bakış açısıyla yani öznelliği ile ilintilidir. Bu durumdan kaynaklı olarak haberin nesnel olup olmadığı sorgulanabilmektedir. Haber ve haberin dili, toplumsal yapı ve bu yapı içerisindeki ilişkilerden bağımsız olarak düşünülemez.

Dil ve kültür birbiri ile bağımlı iki kavramdır. Birinin varlığı diğerini doğurmaktadır. Haberlerde sunulan her bir öge cinsiyetçi, eril egemen söylem dilinden ayrı tutulamaz (Mora, 2008:94).

İnsanlar hemen hemen her gün kitle iletişim araçlarında birçok şiddet haberine maruz bırakılmaktadır. Şiddet unsurunun en aktif kullanıldığı alan ise haberlerdir. “Haber” kavramının zihinlerde direk olumsuz olayları çağrıştırması bu durumun somut göstergesini oluşturmaktadır. İnsan zihninde olumsuz kodlara sahip olan darp, tecavüz, şiddet, kaza, cinayet gibi konular aynı zamanda en çok merak edilen konular olmasından kaynaklı gerek geleneksel medya haberlerinde gerekse dijital medyada bu negatif temalarla sıklıkla karşılaşmaktayız. Bununla birlikte söz konusu olumsuz haberlerin genellikle de baş rolünde kadınlar yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddetten daha önemli bir sorun toplum içerisinde kadına yönelik şiddetin meşru görülmesi, şiddetin cinsiyetleştirilmesidir. Kadın-erkek cinsiyet eşitsizliği; eğitim eksikliği şiddeti caydırıcı yaptırımların olmayışı ve toplumsal algının değişiminin bir sonucu olarak değerlerden sapma eylemi kadına yönelik şiddeti meşru kılmaktadır. Gerek toplum içerisinde gerek sosyal grup içerisinde ortak yarar, grup kurallarının süreğenliği konusunda meşru otorite ve toplumsal otorite fiziksel şiddeti meşru kılabilirler. Kadınlar toplum içerisinde eşit eşit rollere sahip olsa dahi kendilerine atfedilen roller dışına çıktıklarında toplum nezdinde şiddet meşru ve haklı görebilmektedirler. Erkek ise toplumsal normların getirdiği yükümlülük ve yetkilere dayanarak şiddet eyleminde sakınca görmemektedirler.

Kadına yönelik şiddetin toplumsal bir gerçeklik olduğunun ifadesi yalnızca sorunun tanımlanmasına kaynaklık eder. Şiddetin meşrulaştırılması toplumsal cinsiyet rol tutumları arasındaki ilintiye dikkat etmek gerekmektedir. Ataerkil toplum yapısında cinsiyet rolleri bağlamında dezavantajlı olan kadınlar, bu durumlarını toplumsal hayat içerisinde sürekli olarak deneyimlemekte; şiddet görmekte hatta yaşam hakları ellerinden alınmaktadır. Bunun bir diğer sonucu kadının toplumsal yaşamda belirli kodlara sahip olması, kadına atfedilen rol kalıplarına sıkışmasıdır. Toplumsal iktidarlar tarafından üretilen ve her geçen gün devinim gösteren kadın

rolleri; kadınlara dikte edilmekte ve inşa edilen düzen içerisinde hapsedilmektedir. Kadın olmanın getirdiği zorlukların yanında kadının sosyal konumu, sosyal ağlar, güç ilişkileri, sosyo-ekonomik durum, eğitim ve fiziksel çevre, kadınların travma ve ruh sağlığını da etkilemektedir (Bükecik ve Özkan, 2018)

Medya içeriklerinde yer alan kadın imgelemi haber medyasında da aynı tutuma sahiptir. Haberlerde kadınlar, kadınlara ilişkin olgular irdelenmeyip görmezden gelinerek belli başlı konular ile ele alınmaktadır (Rakow ve Kranich, 2002:516). 2005'te 76 ülkede gerçekleştirilen Global Media Monitoring Project sonuçları bu savı destekler niteliktedir. Araştırma kapsamında televizyon, gazete ve radyo haberleri taramıştır. Ulaşılan sonuçlara göre kadınların haber medyasındaki temsil oranı yüzde 21'dir. Kadınların en az yer aldığı haber konusu siyaset ve ekonomi haberleri iken en yüksek temsil oranına sahip olduğu alan ise magazin ve sanat olmuştur. Araştırma sonucunda ulaşılan bir diğer önemli dene ise yüzde 19 oranında mağdur kadın imgesine yer verilmesidir (www.kadinimstatusu.gov.tr). Bek tarafından ortaya konan Medya ve Toplumsal Katılım araştırmasında kadınların erkeklere oranla haberlerde daha az temsil edildiği tespit edilmiştir (Alankuş, 2012:39-40).

Kadının haber medyasında nasıl temsil edildiği irdelenmesi gereken bir diğer konudur. Diğer medya içeriklerinde olduğu gibi haber medyasında da kadın bedenine dair teşhirler bulunmakta, bir magazin unsuru olarak sansasyonel bir malzeme olarak metalaştırılması söz konusudur. Haber medyasında kadının bir diğer temsil mağduriyeti, çaresizliği ve kurbanlaştırılması olduğunu söylemek mümkündür (Tanrıöver, 2012:161).

Haber medyasında cinsiyetçi kodlar oluşmaktadır. Bu kodlar kadını edilgin kılmakta, cinselliğin bir göstergesi haline getirmektedir. Bu durum haberin anlatım biçimine kadar nüfuz etmektedir (Dursun, 2010:23). Haber medyasındaki temsil biçimi cinsiyet eşitsizliğine dayanarak kendi söylem pratiklerini oluşturmaktadır (Şimşek İşliyen, 2015:483).

Haberlerde şiddet içerikli olaylar ayrıntılı bir şekilde tasvir edilerek sunulmaktadır. Hatta gazetenin ya da sunulan haberin bir bölümü sadece bu olayların

anlatımını kapsamaktadır. “Üçüncü sayfa haberleri” olarak kavramsallaştırılan bu bölümde kadın “etkilenen aktör” rolünde kurban edilmiş, şiddet görmüş veyahut şiddet görmüştür. Bunlar aynı zamanda haberlerin sıklıkla kurbanlaştırdığı kadın stereotipleri olduğunu söylemek mümkündür (Tanrıöver, 2012:161).

Kadına yönelik haberlerde “olaya dayalı” haber çerçeveleri oluşturulmaktadır. Kadının maruz kaldığı şiddet haberleri genel ve soyut bağlamda verilmemekte; onun yerine somut örnekler üzerinden kişiselleştirilerek sunulmaktadır (Iyengar, 2002:407-408). Kadına uygulanan şiddetin haberde tüm çıplaklığı ile verilişi içerik açısından haberin sansasyonel bir üslup benimsenmesinde de dikkat çekici bir hal alarak toplum merkezli bir anlayış olmaktan çıkarak birey merkezli olmaktadır. Medyada yer alan şiddet gösterimi, gerçek hayatta da aynı kodların oluşmasına da sebebiyet vermektedir. Haberler, yer yer dramatize edilerek yer yer sansasyonel bir dil ile sunulmakta bu da haberi çekici hale getirmektedir. Bu bağlamda şiddet bir kez daha toplum merkezli olmaktan öte birey merkezli bir olgu olarak kodlanmaktadır. Medyadaki şiddet sunumu, reel hayatta benzer düşüncelerin geliştirilmesi olasılığını yükseltmektedir (Erdal, 2012:43).

Kadına uygulanan şiddetin haber medyasında ayrıntılı durumu dramatize ederken aynı zamanda görüntü açısından da bir içerik oluşturmaktadır. Haberlerin görsellerinde şiddeti uygulayan bireylerin değil, şiddete maruz kalan kadınların görselleri yer almaktadır. Kadının örselenmiş vücudunun etik dışı, meraklı bireylerin merakını gidermek haberi etkin ve dikkat çekici kılmak adına açıkça medyaya sunulmaktadır. Bu durum kadına yönelik şiddetin medya tarafından kitsheleştirilmesine örnek teşkil etmektedir (Şimşek İşliyen, 2015:486).

Berger (2010), kadın vücudunun medyadaki gösteriminin, kadını seyirlik bir nesneye dönüştürdüğünü ifade etmektedir. Gazete sayfalarında buzlanmadan en çıplak haliyle verilen kadın cesetleri kendi başına mağdur değildir, okuyucunun onları gördüğü biçimde mağdurdur. Bedenin yakın çekiminin görüntüsün, uzaktaki cansız bir bedenin görüntüsüne tercih edilmesinin başat sebebi budur. Kamunun şiddet dozunun yüksek olduğu fotoğraflara ilgisi medya sunumları tarafından bilinmekte ve tercih edilmektedir (Potter ve Smith, 2000:302).

Kadın cinayetleriyle sıklıkla karşılaştığımız haberler, ataerkil altyapıya uygun, şiddeti haklı hale getirir şekilde hazırlanmaktadır. Erkeğin kadın üzerindeki tahakkümü vurgulanarak, namus, mahremiyet gibi kavramlar ile şiddetin meşrulaştırıldığı görülmektedir. Kadın adli vaka veyahut magazin unsuru olarak öznelendirilmektedir. Çelenk'in (2010) ifadesiyle, tecavüz veyahut şiddet ile ilgili haberlerde içkili kadın gece eğlencesinde olan kadın gibi betimlemelerle, şiddet; sebebe dayandırarak meşrulaştırılmaktadır (Utma, 2020:1082).

2.5. Türk Medyasında Kadın Cinayetlerinin Sunum Biçimleri

19. yüzyılın başlarından bu yana modernleşme ile birlikte kadın ve kadının toplumdaki yeri değişmiş, bu dönüşüm birden çok tartışmayı beraberinde getirmiştir. Temelinde aile, çalışma ve sosyal hayatı kapsayan tartışma konuları, kadın hakları üzerine çok fazla tez üretimine ve bu tezlere antitez üretilmesine kaynaklık etmiştir. Kadının sahip olduğu haklar yaşadıkları mağduriyet üzerinden irdelenmektedir. Özellikle de kadının yaşam hakkını elinden alan cinayetler, Türk toplumu ve medyası tarafından yoğun bir ilgiyle takip edilmekte ve sıklıkla gündemin ilk sıralarına taşınmaktadır. Toplumun vicdanını sarsan kadın cinayetleri medyada geniş bir yelpaze ile ele alınmaktadır. Kadın cinayetlerine dair yayımlanan haberler toplumun dikkatini çekmekte, cinayet ile ilgili topluma doneler sunmakta, bununda ötesinde zihinlere bazı yargılar ekmektedir. Toplumun konuya dair ilgisini ve merakını çok iyi bilen medya, daha fazla takipçi elde etmek kaygısıyla kimi zaman bilinçli, kimi zaman da farkında olmadan kadın cinayet haberlerini aktarırken hatalı bir dili kullanmaktadır (Akdemir, 2020:9-10).

Kadına yönelik şiddet ve cinayet haberleri irdelendiğinde, bir haber kategorisi olarak 1980'lerden itibaren Türk Basınında kendisine yer bulmuş, 1990'larla da bu ilgide bir artış gözlenmiştir. Basında yer alan bu temadaki haberler incelendiğinde genel kam kadının bağımlı konumunda gösterilmesi, özel hayatın dokunulmazlığı ilkesinin kadınlar nezdinde ihlal edilmesi yönündedir (Dursun, 2008:73). Kadınların önceki hayatları veyahut yaşamlarına dair tercihlerinin altı çizilerek bu noktalara dikkat çekilmektedir. Söz konusu haberlerde erkeklerin ise yalnızca psikolojik

sorunları nedeniyle veya kadınların tahrik etmesi sonucu, sanki bir etki-tepki eylemine yöneldikleri ima edilmektedir (Aziz vd., 1994:18).

Bu alandaki öncü çalışmalardan biri olan “Medya, Şiddet ve Kadın” adlı eserde, Türk basınında kadına yönelik şiddetin yer alış biçimi irdelenmiştir. Buna göre, Türk medyasında kadına yönelik şiddet haberlerinde ağırlıkla ayrımcılık yapıldığı, kadının ikincil konumda varlık gösterebildiği kanısına varılmıştır. Kadınların çeşitli şiddet türlerine maruz kaldığı değişmeyen tek etkenin ise kadının mağduriyeti olduğu saptanmıştır. Kadının “kurban” olarak sunumu gazetelerde çok sık karşılaşılan bir temsiliyet biçimidir. Kadına yönelik şiddet, haberler üzerinden meşrulaştırılmakta, gazetelerin üçüncü sayfasında yaygınlaşan ve toplumsal bir olgu olan şiddet kişisel bir sorun olarak irdelenip polis-adliye vakası olarak nitelendirilmektedir. Medyaya bakan yönü ise bir magazin unsuru olarak haberleştirilip okura sunulmasıdır (Erdoğan, 2010).

Türkiye’de kadınlar son dönemlerde ülke bazında yeni problemler ile baş etme mücadelesi içerisine girmektedir. Toplumun önemli bir kadın nüfusu, kadını bir birey olarak görmeyen, yaşam ve söz hakkı tanımayan geleneksel kültür altında yaşamını idame ettirmektedir. Türk medyasındaki temel sorunlardan biri, kadınların yaşam hakkını ve kadın cinselliğini göz ardı eden toplumsal değerlerinin yeniden üretmesidir. Kadınlara dair uluslararası diplomasiye bakıldığında, Türkiye uluslararası düzeyde yasal bağlayıcılığı olan Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme’yi (CEDAW) 1985 yılında imzalamıştır. Medyadaki “ayrımcı” söylemler sözleşmede yasaklanmıştır (Uçak, 2020:162-163).

Türk medyasında kadına yönelik şiddetin sunum biçimleri irdelendiği zaman; namus, töre gibi kavramlarla kadına mal edilen söylemlere yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda kadına yönelik uygulanan şiddet; bireysel olgu olarak yansıtılarak, toplumsal bir sorun olmaktan çıkarılmaktadır. Bu da şiddeti normalleştirerek her geçen gün artış göstermesine sebebiyet vermektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar medyada kadına yönelik haberlerin sunum biçimlerinde bir standardın olmadığına işaret etmektedir (İnam ve Şahin,2020:11-12).

Türkiye’de medyanın haber yaparken dikkat etmesi gereken hususlar ile alakalı “Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Hak ve Sorumluluk Bildirgesi” şu ilkeleri sunmaktadır:

- ✓ Kamuya mal olmuş bir şahsiyet dahi olsa, kamunun bilgiyi alma, haber olmasıyla ilintili olmayan hiçbir gaye için izin alınmadıkça özel yaşamın gizliliği ihlal edilemez.
- ✓ Gazeteci; ırk, milliyet, dil, din, sınıf, cinsiyet, ideoloji, etnisite fark etmeksizin ayırım yapmadan tüm bireylerin haklarını tanımak durumundadır. Aynı zamanda her türden şiddeti haklılaştırarak, imrendirecek ve özendirerek yayın yapamaz.
- ✓ Cinsel saldırı mağdurlarının görüntüleri, kimlikleri kamu yararı olmadıkça paylaşamaz.
- ✓ Üzüntülü, şokta olan tehlikeli, sıkıntılı insanlar söz konusu olduğunda gazeteci insani eylemlerde ve tavırda olmalı, gizlilik esasları gözetilerek duygu sömürsünden kaçınarak eylemde bulunmak durumundadır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu’nun (RTÜK) 2018 tarihli “Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması’nda”, Türkiye’de günlük ortalama 3 saat 34 dakika televizyon izlendiği saptanmıştır. Televizyon ölçeğinde söylem, imge ve cinsiyetçi yönelimlerin temsilini anlamak, şiddetin gösterim şekli ile ilintilidir. Ataerkilik gibi toplumsal kodların aşılmasında televizyon dizi ve programlarının etkisi büyüktür. Günümüz Türkiye’sinde kadın şiddet ve cinayet haberleri töre, cinayet ve namus konularında yazılı ve görsel medyada hemen hemen her gün karşımıza çıkmaktadır (İnci,2013:284).

Kadına yönelik insan hakları ihlalleri konusunda sosyal, siyasi, cinsel, ekonomik, duygusal şekilde etkileyen fiziki şiddet saldırıları dikkat çekmektedir. Kadının yaygın olarak yakın çevresinden, ailesinden- aile içi şiddete maruz kaldığını tespit eden birden fazla araştırma vardır. İHD’nin Kadına Yönelik Şiddet Raporu-2005) araştırma verilerine göre, 2011 yılının ilk 8 ayında Türkiye’de 76 kadın saldırıya uğramış, aynı zamanda mahkemelik olunan toplam 82 tecavüz vakası gerçekleşmiştir (Yegen, 2014:19).

Türkiye’de medyada kadın haberlerinin sunumunda konunun haber değeri kazanacak ölçüde ve büyüklükte olması haber değeri taşıması gerekmektedir. Haber sunulurken kadına ilişkin haberin ön ve arka kapak seçimi gibi dikkat çekici yerin kullanımı, haberin sayfayı ne kadar kapladığı gibi önemli öğelere bağlı olarak sunulmaktadır. Ataerkil toplum yapısına sahip Türkiye haber medyasında kadın; bedenine, doğurganlığına, cinselliğine atfedilen önem, özel alan ve namus kavramlarıyla aile içi rolleriyle bütünleştirilmektedir. Kadının cinsel rolü, eş dışında tüm erkeklere karşı korunması ve bununda ötesinde özel, kamusal alanda kabul gören kadınlık ve annelik olgusuna indirgenmektedir. Bu geleneksel rol örüntülerinin gereğini, gereklilikleri yerine getirilmediğinde toplumda “namusun korunamaması ile kavramsallaşan durum fiziki cezalandırma ile sonuç almakta ve bu eylem normalleştirilerek, meşrulaştırılmaktadır (Gül ve Altındağ, 2005:175-183).

Türk medyasında yer alan kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri haberlerinin temsilinde, kadınların kimlikleri doğrudan aktarılmakta, kadına uygulanan zorbalık, şiddet ayrıntılı bir şekilde anlatılıp, vurgu yapıldığını söylemek mümkündür. Bu ayrıntılı anlatım aynı zamanda şiddeti gerekçelendirmektedir. Haberlerdeki söylem dili öykü tarzı haber anlatımını kapsamaktadır. “Sansasyonel” biçimde aktarılan kadına yönelik cinayet haberlerinde, duygusal boyuta vurgu yapılarak olay dramatize edilerek şiddet dolu bir üslup takınılmaktadır (Barut, vd., 2012).

Türk medyasında haber içeriğinin alt metinlerinde, genellikle kadınların toplumsal değer normlarının ve basmakalıpların dışına çıktığı, çıktığı için de şiddet ve cinayet olaylarının gerçekleşmesini erkeği destekler biçimde ifadeler kullanılmaktadır (Bayhantopçu, 2017:89). Medyada kadına yönelik cinayet veya şiddet haber içeriklerinde kadının eğitim durumu, mesleği, gelir düzeyi gibi donelere yer verilmediğinden kadın bağımlı taraf olarak algılara yerleşmekte, mağdur kadın imgesi oluşmaktadır. Kadının toplumsal yapı ile ilişkisiz gözükmesi, kurban durumunda olması, kendi zayıflığı ve güçsüzlüğünden kaynaklandığı savunulmaktadır (Hepkon, 2017:144).

Kadın cinayetlerinin Türk medyasına problemlili bir biçimde yansması hızla artan bir sorun haline gelmiştir. Sıklıkla karşılaştığımız kadın cinayeti haberleri namus, kıskançlık, cinnet kavramları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Türk toplumu nezdinde önemli olan bu kavramlar, haberin söylemine büyük ölçüde yansmaktadır. Günümüz Türkiye'sinde namus kavramı yalnızca kadınlar için değil erkekler için de telaffuz edilmekle beraber birçok cinayetin işlenmesinde temel dayanak oluşturmaktadır (İnci, 2013:284). Türk medyasında sıklıkla karşılaşılan kadın cinayeti haberleri ve söylemleri, yaygınlaşmasına veyahut olağanlaştığı için normalleşen bu olgunun toplum tarafından alışı olarak giderek reaksiyon alınmamasına kaynaklık etmektedir. "Yine kadın cinayeti", "yine kadın...", "yine cinayet" şeklinde sunulan haberlerle olayın sosyolojik ve psikolojik arka planları perdelenerek öyküleştirmeye yoluna gidilmektedir. Dolayısıyla bu tür haberler hassas bir içeriğe sahip olduğu için, şiddeti romantize etmemek, kurbanları suçlamamak ve gerçekçi bir şekilde ele almak önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.6. Medyada Kadın Cinayetlerinin Temsiline Yönelik İlgili Araştırmalar

Türkiye'de kadına şiddet ve cinayet haberlerini irdeleyen çalışmalara bakıldığında genellikle haberin söylem dili ve haberde kullanılan görsellere yönelik analizlerin yapıldığı görülmektedir. Gerçekleştirilen birçok araştırmada, medyanın kadın cinayetlerini haberleştirirken kadınları ve erkekleri nasıl temsil ettiği incelenmiştir. Bu çalışmaların önemli bir kısmı, medyanın cinayetleri nasıl çerçevelediğine ve cinsiyet rollerini nasıl pekiştirdiğine odaklanmaktadır.

Sallan Gül ve Altındal (2005), kadın cinayeti haberlerinde kullanılan cinsiyetçi dili irdelemiş ve medyanın toplum üzerindeki cinsiyetçi söylemi üretme ve temsili tartışmışlardır. Araştırma sonucunda kadın cinayetlerine ilişkin verilerin, geleneksel kadın rolleri kapsamında namus söylemi içeriği kapsamında değerlendirildiği, geleneksel ve modern kadın tanımlamalarının birbiri ile çatıştığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda kadının bir birey olarak kendi haklarına sahip olması, onları ölüme götüren neden olarak eril bakış açısıyla lanse edildiği tespit edilmiştir.

Seven ve Arkadaşları (2015), 2014 yılında Türkiye’de en çok okunan üç internet gazetesinde kadın cinayetine ilişkin haber sayısı, cinayet sebebi, fail ve mağdur arasındaki ilinti, 5N1K ilkesi irdelenmiştir. Araştırmanın sonunda kadın cinayetinin en çok İstanbul, İzmir, Ankara ve Bursa gibi büyük şehirlerde gerçekleştiği, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün resmî açıklamalarında yer alan kadın cinayeti sayısı ile haber olunan kadın cinayeti sayısının uymadığı var olan kadın cinayeti sayısından çok daha azının haberlere konu olduğu tespit edilmiştir.

Serdar-Tekeli (2016), “Habertürk Gazetesi” örneklemini ile kadın cinayetlerine dair haberleri inceleyerek gazetecilik etiğini sorgulamıştır. Tekeli, habere ilişkin ön kabullerin yeniden irdelenmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Aynı zamanda, hiçbir haberin gerçeği yansıtmayacağı fikrinin kabullenilmesi, kamu yararının gözetilmesi ve etik ilkelere dahil edilmesi gerektiği kanaatinde dir.

Medyatik şiddet ve kadına yönelik olan şiddeti konu alan bir başka çalışma Hepkon (2017)’a aittir. Çalışmanın örneklemini Sakarya’da işlenen Suriyeli Emami El Rahmun cinayetinin Sakarya yerel basınındaki incelemeleri oluşturmaktadır. Kadın cinayetlerinde genel olarak “kadına atfedilen rol ve yüklenen anlamlar” üzerinden öldürüldüğü, bu cinayetlere ilişkin yapılan haberlerde kullanılan doneler, bu donelerin ifade edilmiş şekli, işaretler, semboller, fotoğraflar, sayılar eril söylemi, erkek egemenliğinin yeniden inşası üzerine kurulduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır. Ayrıca öldürülen kadının Suriyeli olmasından kaynaklı; bu cinayetin siyasi, ekonomik, toplumsal ve ahlaki boyutları medyada yer almaması edinilen diğer bilgiler arasındadır.

Gürses (2017), Münevver Karabulut ve Özgecan Aslan cinayetine dair haberlerdeki söylem dilini, kadına yönelik gerçekleştirilen şiddeti olağanlaştıran, doğallaştıran ataerkil söylemi topluma empoze ettiği kanısına varmıştır. Araştırmada ayrıca haberlerin, yazılı basında ana akım yaklaşımlar bağlamında temsil edildiği, egemen ideolojik bir söylem biçimi olarak ataerkil söylemin toplum üzerindeki etkisini verilen örnekler üzerinden aktarımı yapılmıştır. Bu egemen söylem ile yapılan haberlerde gündelik yaşamın olağan parçası haline gelen şiddet olgusunun toplumsal bir algı yarattığı sonucuna varılmıştır.

Arslan (2018) çalışmasında, toplumsal cinsiyet bağlamında, gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet ve cinayet haberlerinin kadının medyadaki sunumuyla; metalaştırdığı, kurbanlaştırdığı, magazinleştirdiği, ötekileştirdiği sonucuna varmıştır. Söylemin, egemen olan yapılar tarafından medya aracılığıyla topluma empoze edildiği, şiddet ve cinayetlerin medyada kurgulanarak yeniden inşa edildiği, bununla birlikte haberi yapan medya şirketlerinin yayım politikaları gereği ve iktidarın arzusu ile olguları çok farklı bir söylem ile yansıttığı ulaşılan diğer doneleler arasındadır.

Avcı ve Güdekli (2018), farklı ideolojik yapılara sahip gazetelerin Özgecan Aslan cinayetine dair haberlerin söylem analizini yapmıştır. Özgecan Aslan cinayeti ve kadına yönelik olan şiddet haberlerinin Türk yazılı basınındaki söylemleri irdelenmiştir. Gazetelerin kendi sahiplik yapılarıyla bağdaşan ve dirsek temasında bulunduğu siyasi erkin söylemlerine göre form bulduğu, cinayetin ve şiddetin toplumsal bir olgu olmaktan koparılıp, siyasal bir malzemeye dönüştürüldüğü, eril söylemin hâkim olduğu kanısına varılmıştır. Eril dilin hakimiyetiyle kadınların savunmasız, mağdur birer obje şeklinde lanse edilerek, eril hakimiyetinin normları ve değerleri ile pekişmesine, meşrulaştırılmasına olanak sağlamaya çalışıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Tespit edilen bir diğer done ise kadın olgusunun magazinleştirildiğidir.

Demircioğlu ve Atik (2016) ise yaptığı literatür taramasında kadın cinayeti ve şiddetin televizyon haberlerinde temsilini eril söylemin yeniden inşası için bir araç olduğu kanısına varılmıştır. Medya ve özellikle geniş kitlelere ulaşan ve etkisi altında bırakan televizyonun toplumsal yaşamdaki egemen söylemi yeniden inşa ettiği ve yeni söylem biçimleri inşa ettiği tespit edilmiştir. İncelenen haberler sonunda genel olarak toplumdaki egemen bakışın açık ya da sinik ifadelerle absorbe edilip yeniden inşa edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Köse ve Coşkun (2018), kadın cinayetleri haberlerini internet haberciliğini retorik haber çözümlemesi üzerinden irdelleyip, cinayetin kişilerarasındaki iletişime indirgenmiştir. İncelenen haber metinlerinin ardından, cinayetlerin genellikle kişiler arası bir problem olduğu lanse edilerek şiddeti toplumsal bir olgu olmaktan çıkardığı, ya da konjonktüründen kopartılarak “namus” olgusu ile meşrulaştırıldığı kanısına

varılmıştır. Bu bağlamda haber anlatısı hikayeleştirilerek gerçek bağlamından koparıldığı tespit edilmiştir.

Gündüz (2018) araştırmasında, Özgecan Aslan cinayetinin haberlerdeki temsiliyi analiz etmiş, kurbanın masumiyetinin vurgulandığı ifadelerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Toplumsal algıda hâkim olan cinsiyetçi söylem ve tavrın kadın kimliğini bir problem olarak görülmesine sebebiyet verdiği sonucuna varılmıştır. Çalışmada Türkiye'nin temel sorunlarından biri olan kadın şiddetine yönelik öfkeleri, kadın şiddetinin bir problem olarak algılandığı noktasında değerli bulunmaktadır.

Güneş ve Yıldırım (2019), kadın cinayetleri ve şiddeti adına içerik analizi yaparak, kadına yönelik şiddet ve cinayet konulu haber içeriklerinin tek boyutlu ele alındığı, suçun gerekçelendirilerek meşrulaştırıldığı ve psikolojik, bireysel tasvirlerle yer verildiğine vurgu yapmaktadır. Medyanın üstün erkeklik algısını ve bu algının kadına yönelik her türlü cinsiyetçi temelli şiddeti beraberinde getirdiği kanaatine varılmıştır. Ayrıca, kadın cinayetleri haberleri içeriğinin şiddeti meşrulaştıran bir dile sahip olması, olayın toplumsal yönüne değinilmemesi hem şiddeti ortaya çıkmasını hem de cinsiyet ayrımcılığını pekiştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Turan (2019) çalışmasında, Feminist bir çerçeveye ile ele alınan, toplumsal cinsiyet kavramıyla gelişen şiddet ve boyutlarının medyadaki yansımalarını ele almıştır. Toplumdaki güç eşitsizliklerinin, kadınların yıllardır davasını güttüğü eşitlik mücadelelerinin medyadaki habercilik anlayışı ile örtüşüp örtüşmediği, etik durumun yeniden gözden geçirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Kadın cinayetlerinin medyada; ataerkil topluma has ideolojinin yeniden inşasının cinsiyetçi söylem oluşturduğu kullanılan diğer ifadeler arasındadır.

Bilginer-Erdoğan (2021), Özgecan Aslan, Pınar Gültekin ve Emine Bulut cinayetinin televizyon kanallarında temsili, yer alış süreleri karşılaştırılmış bu bağlamda katılımcılara yapılan görüşmelerde, bu kadınlar ve ölümleri ile ilgili neyi anımsadıkları sorulmuştur. Araştırmanın sonucunda elde edilen verilere göre daha eski bir tarihte yaşanmasına rağmen medyada yer alma süresiyle ilintili olarak Özgecan Aslan ile ilgili daha çok doneye sahip oldukları saptanmıştır.

Fawole (2008), toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ilişkin, kadına yönelik fiziksel, cinsel, psikolojik belirtilerine dair dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Kadınların yaşadığı ekonomik şiddet ve bunun kadın üzerindeki sonuçları aktarılmaktadır. Araştırma sonucunda kadınlara yönelik sunulmayan gelişim fırsatlarının fiziksel şiddete yol açtığı, cinsel sömürüye teşvik ettiği, ekonomik istismara sebebiyet verdiği kanısına varılmıştır. Bu bağlamda eşitliğin kadın erkek eşitliğine teşvik edilmesi, kadın hakları konusunda bilgilendirme yapılması ve toplumsal inanış ve değerlerin değişmesiyle mümkün olacağı kanaatine varılmıştır.

Dartnall vd. (2013), kadına yönelik cinsel şiddeti irdelenmişlerdir. Cinsel şiddetin yaygınlığının ülkeden ülkeye değişkenlik göstermesine karşın, hiçbir toplumun tecavüzden arınmadığına dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda kadının toplumsal rolü irdelenmiş, cinsel şiddet yaygınlığı ve kalıpları değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda kadının uğradığı cinsel şiddetin temelinde toplumsal değer kalıpları ve normların yer aldığı, aynı zamanda kadına yönelik hakların gözetilmemesinden doğan bir olgu olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 3.MEDYATİK ŞİDDET VE TOPLUMSAL CİNSİYET: “PINAR GÜLTEKİN CİNAYETİ HABERLERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ”

3.1. Araştırmanın Problemi

Kadına yönelik şiddetin medya tarafından nasıl sunulduğu, çerçevesini sunarken hangi görsel ve metinlere başvurduğu üzerinde tartışılan ciddi bir konudur. Şiddet filmleri, şiddet içerikli haberler ve diğer şiddet temalı içerikler, cinsiyetçi görüşlerin yapılandırılmasında önemli bir rol oynar. Medyada hem şiddet hem de cinselliğin bir arada bulunduğu içeriklere çok fazla ilgi gösterilir (Akdoğan, 2004: 154). Nitekim medyanın ekonomi politiği açısından düşünüldüğünde de kadına yönelik bu tarz haberler yoğun biçimde hedef kitleye aktarılmaktadır. Medyada şiddet farklı biçimlerde sunulmaktadır. Bu, haberin yayımlandığı mecranın türüne göre kimi zaman görsel, kimi zaman yazınsal, kimi zaman da işitsel düzeyde olmaktadır. Ağırlıkla erkek egemen bir yapının hâkim olduğu medya dünyasının şiddeti kendine özgü bir aktarım tarzı vardır. Medyada şiddet temalı haberlerin sunuluşu genel olarak yanlı ve cinsiyetçi bir yapıya dayandırılmaktadır. Bu tip haberleri kaleme alan kadın ya da erkek gazeteci, her kim olursa olsun, medyada dünden bugüne oluşmuş yaygın bazı habercilik kalıpları dolayısıyla haberler inşa edilmektedir. Haberler kamuoyuna aktarılırken de kadını toplumda ikincil ve aşağı bir konumda gösteren eril-cinsiyetçi bir yayım çizgisiyle hareket edilmesi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sözü edilen tartışmalardan hareketle, bu çalışmanın temel problemi ise medyatik şiddet ve bunda etkili olan toplumsal cinsiyet kavramı bağlamında kalıplaşmış habercilik pratikleri üzerinden kadına yönelik şiddet söyleminin nasıl kurgulandığını, inşa edildiğini ve meşrulaştırıldığını ortaya koymaktır. Dolayısıyla toplumda var olan egemen erkek iktidarının kadını ikincil konuma düşürmesi, kadını metalaştırması, kadına fiziksel, psikolojik, ekonomik vb. nedenlerden dolayı şiddet uygulaması çalışmanın temel tartışma konuları içinde yer almaktadır. Bu kapsamda çalışmada medyatik şiddet ve toplumsal cinsiyet olguları bağlamında 16 Temmuz

2020 tarihinde Muğla'da işlenen Pınar Gültekin cinayetine ilişkin haberler, Cumhuriyet, Hürriyet ve Akit gazeteleri örneğinde analiz edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Mevcut araştırma, medyatik şiddet ve toplumsal cinsiyet olgularından hareketle kadına yönelik cinayetlerin medyada temsilini tespit etmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Pınar Gültekin cinayeti özelinde farklı yayın politikalarına sahip Cumhuriyet, Hürriyet ve Akit gazetelerinin internet sitelerinde yer alan haberler bir aylık zaman diliminde incelenmiş ve konuya ilişkin üç gazetenin yayınladığı haberlerdeki söylem farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca kadının gazete haberlerinde hangi konularda ön planda tutulduğu, nasıl temsil edildiği, nasıl metalaştırıldığı veya ötekileştirildiği, şiddet haberlerinin nasıl manipüle edilip normalleştirildiği ve meşrulaştırıldığı da bu araştırmanın ortaya koymayı amaçladığı hususların başında gelmektedir.

3.3. Araştırmanın Önemi

Çalışmanın Pınar Gültekin cinayeti örneğinde gerçekleştirilmesinin temel sebebi, bu acı olayın topluma her yönden etki ederek kamuoyunun her kesiminden tepki alması ve dikkat çekmesindedir. Pınar Gültekin isimli genç bir kadına yönelik gerçekleştirilen bu cinayet olayı, uzun bir süre medya gündeminde yer alması, kadına yönelik şiddete ve cinayetlere dur diyebilmenin, duyarlılığın oluşmasına yönelik bir çerçeve sunması ve kadına biçilen değersizliğin, yaşatılan şiddetin yoğun biçimde tartışılması bakımından önemlidir. Nitekim bu denli yankı uyandıran bir olayı farklı ideolojik perspektiflere internet haber siteleri üzerinden incelemesi ve akademik açıdan tartışması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte kadına yönelik söylemsel şiddetin medya tarafından nasıl üretildiğini analiz ederek gazetelerde yer alan şiddet haberlerinin çok yönlü okumasının toplum tarafından doğru yapılmasına kaynaklık etmesi ve kadına yönelik şiddetle ilgili haberlerin eril düşünce tarafından nasıl manipüle edildiğini ortaya koyması açısından da bu çalışma önemlidir. Yine çalışmanın bir başka önemi de medyanın sorunlu kadın temsiline karşı eleştirel bir perspektif ortaya koymasıdır. Bu noktada kadına yönelik haberlerin etik çerçevede

inşa edilmesi gerekliliğine vurgu yapılarak her türlü şiddetin haklaştırılmasına, meşrulaştırılmasına, normalleştirilmesine karşı bir duruş sergilemek de bu çalışmayı önemli kılan hususlar arasında sayılabilir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, Teun A. van Dijk tarafından geliştirilmiş olan eleştirel söylem analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda eleştirel söylem analizi, haber içeriklerindeki söylemleri, bu söylemlerde egemen olan ideolojik anlamları ve bu anlamları neyin, kimin lehine işlediğinin tespitinde ve sosyal problemlerin ortaya konmasında büyük bir role sahiptir. Bu çalışmanın araştırma kısmı, kadına yönelik şiddetin nedenlerine değil, medyadaki temsil biçimine odaklanmaktadır. Eleştirel söylem çözümlemesi, eşitsizlik ve egemenlik perspektifinde mağdur edilmiş gruplar üzerine yoğunlaşmaktadır. Hedef ise; bu sosyal eşitsizliği savunan, destekleyen hatta yasalaştıran, meşrulaştıran, görmezden gelerek yok sayan iktidar odaklarıdır. Eleştirel söylem analizi; metinler üzerinden sosyal bilinç, iktidar ve toplum arasındaki karmaşık ilişkileri, toplum içerisindeki eşitsizliklerin yeniden üretimini incelemektedir. Haber metinlerini makro ve mikro analizi ile; sözcük seçimleri, görsel seçimleri, toplum ve iktidar ile bağıntısını çözümlemeye çalışmaktadır. Belirtildiği üzere bu araştırma, nitel bir araştırma yöntemi olan Teun van Dijk'ın eleştirel söylem analizi ile gerçekleştirilmiştir. 16 Temmuz 2020 tarihinde Muğla'da işlenen Pınar Gültekin cinayeti döneminde Dijital Basında yer alan kadına şiddet haberlerindeki söylem farklılıkları ele alınmıştır. Çalışma farklı yayın politikalarına sahip olan Cumhuriyet, Hürriyet, Akit haber sitelerinin 16 Temmuz 2020- 16 Ağustos 2020 tarihleri arasındaki haber metinlerini kapsamaktadır.

Teun van Dijk'a göre eleştirel söylem analizi, toplumsal veyahut siyasal tabanlı konuşmaları, metinlerin yeniden üretildiği ve lanse edildiği; ayrımcılık, etnik köktencilik, ırkçılık, cinsiyetçilik, eril dil olarak kavramsallaştırılan erkek egemen söylemi, sporda fanatizm ve holiganlık, egemen, eşitsiz bir sosyal tahakküm yollarını irdeleyen söylem araştırma türlerinden biridir. Bu bağlamda eleştirel söylem analizi bir ekol, spesifik bir paradigma çabasında değildir. Asıl gaye toplumda vuku bulan

olayları söylemsel boyutta ele almak ve ele alınan konuyla ilgilenmektir (Dijk, 1993, 251-252).

Dijk'in söylem analizinde hegemonya, sınıf farkı, cinsiyet, ırk, ideoloji, güç, otorite, dönüştürme, yeniden inşa, sosyal yapı gibi temaları vurgulamaktadır. Eleştirel söylem analizinin temel ilkeleri şöyle sıralanmaktadır:

1. Sosyal problemlere vurgu yapılır,
2. Güç ilişkileri söylemseldir,
3. Söylem toplum ve kültürü oluşturmaktadır,
4. Söylem ideolojik bir olgudur,
5. Tarihseldir,
6. Toplum ve metin arasındaki bağ dolaylıdır,
7. Yorumlayıcı ve açıklayıcıdır,
8. Söylem; sosyal eylemlerin bir formudur (Fairclough ve Wodak, 1997:45).

Teun van Dijk eleştirel söylem analizinin nasıl yapılması gerektiği konusunda bazı savlar ortaya koymaktadır:

- Eleştirel söylem analizi, toplum ve söylem arasındaki eşitsizlik ilişkilerini sistematik bir biçimde ortaya koymayı hedeflemektedir,
- Eleştirel söylem analizi; semantik, retorik, fonoloji ve şematik yapı gibi söyleme ait olguları kullanarak uygulanan bir nitel yöntemdir,
- Eleştirel söylem analizi uygulanarak yapılan çalışmalarda; metnin yalnızca kelime özelliklerini irdelemek yerine, bütün iletişimsel eylemleri irdeleyen bir olguya dönüşmüştür,
- Eleştirel söylem analizi, toplumsal işleyiş içerisinde karşılaşılan eşitsizlikleri, hegemonik yapıyı ve iktidar ilişkilerini baz almaktadır,
- Eleştirel söylem analizi toplum içerisinde yaşanan eşitsizliklerin ve bu eşitsizlikleri gizleyen ideolojik işleyişin gün yüzüne çıkarılmasına kaynaklık etmektedir (Gölcü ve Dağlı, 2017:14-15).

Eleştirel söylem analizi, temelinde sosyal gücün kötüye kullanılmasını, eşitsizliğin ve tahakkümün toplumsal yaşama nasıl geçirildiğini inceleyen analitik söylem araştırmasıdır. Sosyal ve politik konular gerek yazınsal metin yoluyla gerekse konuşma yoluyla yeniden üretilmektedir. Eleştirel söylem analizi güncel konular yerine öncelikle sosyal sorunlara ve siyasi konulara odaklanmaktadır. Sosyal sorunların ampirik açıdan eleştirel analizi genellikle multidisiplinerdir. Eleştirel söylem analizi; yalnızca söylem yapılarını tanımlamak yerine, onları sosyal etkileşim ve sosyal yapının özellikleri ile açıklamaya çalışmaktadır. Daha spesifik olarak eleştirel söylem analizi, söylem yapılarının nasıl harekete geçtiğini, nasıl onaylandığını, toplumdaki güç ve tahakküm ilişkilerini nasıl meşrulaştırdığını, yeniden ürettiği veya nasıl meydan okuduğunun analizini yapmaktadır (Dijk, 1993:352-353).

Eleştirel söylem analizinde hemen hemen her cümle, güç kavramını içermektedir. Hakimiyet, hegemonya, ideoloji, sınıf, cinsiyet, ırk, ayrımcılık kavramları analitik kavramlar ile çıkarlar, yeniden üretim, toplumsal yapı ve toplumsal düzen ile birleşerek söylemi eleştirel teorik çerçeveye taşımaktadır. Eleştirel söylem analizinde gaye, söylemin dünyayı sembolize eden sosyal bir uygulama olmasından kaynaklı; yer ve zaman kültürel ve ideolojik bağlam çerçevesinde anlam bulması, yapıların bir irade ile seçilmesi veyahut seçilmemesine ve dilbilgisel unsur olmasına bağlıdır (Ülkü, 2004:385).

Potter, söylemin anlamı oluşturduğunu savunmaktadır (Potter'dan akt. Karaduman, 2017:4). Toplumsal yaşamda toplumsal kodlar içerisinde yer alan semboller ve anlamlar, nasıl düşünüleceklerini söylemler üzerinden ortaya koymaktadır. Bu noktada dil bilimcilerin etkisi ve katkısının büyük önem arz ettiğini söylemek mümkündür. Zira Foucault'un söylem analizi; iktidar biçimlerinin dönüşümünü irdelemeye dönük sosyolojik bir analiz kapsamındadır (Şahin, 2017:1).

Teun van Dijk eleştirel söylem modelinde ele alınan unsurlar şu şekildedir: Dil bilimin yöntemlerini ve olgularını kullanarak gelişim gösteren eleştirel söylem analizi haber söylemi çözümlemesinde; toplumsal yapı analizi yapmaya zemin hazırlamaktadır (Karaduman, 2017:31). Teun van Dijk haber çözümlemelerinde

“eleştirel söylem analizi” tekniğini kullanmaktadır. Bu tekniği kullanırken de her söylemi söylem kuramlarına dayanarak yapmaktadır. Dijk’ın eleştirel söylem analizinin diğerlerinden farkı; onun söyleminin sosyo-bilişsel bir yaklaşımla açıklamasından dolayıdır (Sözen’den akt. Nergiz ve Akın, 2021:3).

Teun van Dijk, eleştirel söylem analizinde haberin makro yapılarını tematik ve şematik olmak üzere iki grupta irdelemektedir. Tematik yapı, haberin başlığını, girişini ve fotoğrafların incelenmesini kapsamaktadır. Şematik yapı ise haberin durum ve yorum bölümlerini kapsamaktadır. Makro yapı aynı zamanda araldan bilgileri ve bağlamı da kapsamaktadır. Dilin kullanımı, iletişim ve sözlü etkileşim, sosyal düzenin mikro düzeyine aittir. Sosyal gruplar arasındaki güç, egemenlik ve eşitsizlik genellikle makro analize ait kavramlardır. Medyanın toplum üzerindeki yadsınamaz gücü, eleştirel çalışmalara ilham kaynağı olmuştur. Dilbilim, göstergebilim, pragmatik ve söylem çalışmaları bunların en başında gelmektedir (Keskin, 2004:392-393).

Dijk’ın makro yapısını yani üst yapılarının en yalın haliyle şu şekilde ifade edebiliriz: Haber başlığının fonksiyonu, bunun hikâyeleştirilmesi ve olayın anlatım örgüsüne dayanmaktadır. Şematik yapıyla ana ve üst başlık, ana olaylar, tarih, bağlam, sözlü tepki ve yorumlamalarından oluşmaktadır (Sözen, 2014:122). Haber metinlerinde söylem dili, sözcük öbekleri ve başlıklar büyük önem arz etmektedir. Haber başlığı haberin içeriği hakkında fikir verdiği gibi haberi ana hatlarıyla da özetlemektedir. Başlık oluştururken kullanılan, seçilen sözcükler retoriksel unsurlarından dolayı yalnızca başlığın okunması ile haber hakkında okuyucunun zihninde farklı algılar, çıkarımlar oluşturabilmektedir (Nergiz ve Akın, 2021:4-5).

Eleştirel söylem analizinde mikro yapılar, cümle yapısının aktif, pasif veya basit-karmaşık olması ile ilgilidir. Nedensel ilişki, referansal ilişki açısından yapılan uyuma, bölgesel uyum denilmektedir. Sözcük seçimleri, haber retoriklidir. Görgü tanıdığı ifadesi, örnekler, fotoğraflar haber retorikğine örnek teşkil etmektedir (Güneş, 2019:22).

Mikro analizde şu konular irdelenmektedir:

- Cümle yapıları, cümleler arası ilişki,
- Seçilen sözcüklerin anlam farkı,
- Sözcük seçimi,
- Öznenin kullanımı ve yeri,
- Haber retorijği.

Metin içerisindeki ses, sözcük cümlelerin yapısı ve anlamlarını irdeleyen mikro yapıda söylem stili analiz edilmekte ve bu söylemlerin farklı biçimlerde nasıl dillendirildiği ve kullanıldığı ile ilgilenilmektedir (Devran, 2010:65).

Mikro analizinde, habercilerin sentaktik yani sözdizimi uyumu ile lexical yani kelime seçimleri önem arz etmektedir. Sentaktik ve lexical kullanımı farklı anlamları ortaya çıkması açısından önemlidir. Haberciler bu durumda haber metinlerin etken cümle yapısı ya da edilgen cümle yapısını kullanarak olayın kahramanını yani özneyi vurgulayabilir ya da tam tersi şekilde önemsizleştirebilir. Problem öznesi, güçlü grupların içerisinde ise yapılan eylem pasif yapılar kullanılarak tipik özne konumlarından, haber öznesi olmaktan çıkabilmektedirler (Dijk, 1993:353).

Haber söylemini etkileyen; sözcük seçimi, sözcüğün kullanımı ve retoriksel öğeler anlam bağlamını oluşturmaktadır. Haber söylemine etki eden bir diğer unsur ise habercinin, bakış açısıdır. Bu bakış açısı ise eylem ya da söyleme nereden bakıldığıyla ilintilidir. Eleştirel söylem analizinde metinsel boyut büyük önem arz etmektedir. Sosyo-kültürel etmenler gibi unsurlar bağlamla birlikte söylemin düzeylerini oluşturmaktadır. Haberin söylem dilinin objektif olması gerekmektedir. Haber tek yanlı olarak aktarılması bireylerin hak ve özgürlüklerinin ihlalidir. Erkek şiddetinin aktarıldığı haberlerde; eylemin eyleyen üzerinden verilmesi etik ilkelerine aykırıdır. Söylem sosyolojik ve ideolojik etkiler doğurabilmektedir. Haberin söylem dilinde ayrımcı ifadelerin kullanılması (ırk, din, cinsiyet) toplumsal kutuplaşma ve ayrışmaya sebebiyet vermektedir. Retoriksel unsurlar, benzetmeler, karşılaştırmalar, tekrar eden kelimeler, kanıtlar, örneklemeler, metafor kullanımı, bilir kişi ifadesi gibi unsurların kullanımını haberin ikna gücünü artırmaktadır. Olayları belirleyen önermelerin, metnin

tutarlılığı açısından önem arz etmektedir. Ayrıca sebep-sonuç, zaman, durum arasında anlam ilişkisi kurulmasına yardımcı olmaktadır (Sözen, 2014:121).

Kullanılan önermeler kavramsal olarak birbiri ile ilintilidir; bombalama-savaş gibi. Haber metinlerinde her bilgi tam anlamıyla verilmez, okuyucunun bildiği varsayılır. Bu önermeler ve kavramlar arasında kaybolan halkalar olarak adlandırılmaktadır. Bu halkalar metnin dünya hakkındaki bilgisi, metnin yerel bütünlüğüne; ideolojik görüş ve inanışlara sübjektif bir açının kazandırılmasına katkı sunmaktadır. Haber söylemini oluşturan bir diğer unsur küresel tutarlılıktır. Anlam birliği yani semantic unity önemlidir. Haber kaynaklarının, haber ajansının aynı olmasına rağmen farklı kelimelerin kullanılmasından kaynaklı olayın ve haberin tüm boyutlarıyla değiştiğini söylemek mümkündür. Böylelikle olayın aktarımında farklılık, yanlışlık ve manipülatif söylemler yer alarak anlam kaymaları ortaya çıkmaktadır. Haber metninde kullanılan her kelimenin bir önemi vardır. Her bir kelime olayı anlatan olay örgüsünü anlatan bir bileşen olmasından kaynaklı doğru kullanımı anlam bütünlüğü açısından önem arz etmektedir. Yazım ve ifade bozuklukları da anlam kaymalarına yol açmaktadır. Metnin söylemi; kullanılan kelimeler ve sözcük dizimi haberi yapan habercinin, gazetecinin bakış açısını, perspektifi, hatta ideolojisi hakkında doneler vermektedir. Kullanılan kelimelerle çok kolay algı yönetimi yapılabilmektedir. Örneğin; kurban, eylem, kıskançlık, protesto gibi kelimeler haberin boyutunu tamamen değiştirdiği gibi toplum algısını da şekillendirmektedir. Eleştirel haber analizinde en güçlü semantik kavramlardan biri de imadır. Bazen metne dair her done açıkça ifade edilememektedir, farklı bir şekilde tersine imada bulunmaktadır. Sözcükler, cümleler, metni oluşturan diğer ifade ve öğeler, çıkarımda bulunulabilecek içerikleri veyahut varsayımları, ima yoluyla ifade edebilmektedir. Bu durum, söylem ve iletişimi ideolojik boyutlara taşımaktadır (Nergiz ve Akın, 2021:5).

3.5. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni Pınar Gültekin cinayetine ilişkin haberleri yayımlayan tüm internet haber siteleridir. Araştırmanın örnekleme ise 16 Temmuz 2020 – 16 Ağustos 2020 tarihleri arasında Cumhuriyet, Hürriyet ve Akit gazetelerinin haber sitelerinde Pınar Gültekin cinayeti ile alakalı yayınladıkları haberlerdir. Çalışmanın sınırlılığı 1

aylık süre içerisinde. Bu sürecin seçilmesi olayın tazeliği ve yoğun gündem oluşturan bir zaman dilimi olmasından kaynaklanmaktadır. Farklı ideolojiye sahip gazetelerin internet haberlerinin seçilmesindeki amaç ise söylem farklılıklarını ortaya koymaktır. Bu kapsamda çalışmada Hürriyet, Cumhuriyet ve Akit gazeteleri, ideolojik bakışın haber metninde nasıl sunulduğunu, nasıl bir söylem oluşturulduğunu tespit etmek amacıyla örneklem olarak seçilmiştir. Ayrıca çalışmada ilgili gazetelerin web sayfalarından haberlere doğrudan ulaşarak veriler kayıt altına alınmıştır. Haber metinlerinin ekran görüntüleri ilgili tarihte kayıt altına alınarak depolanmış ve çalışmanın uygulama kısmında analiz edilmiştir.

3.6. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın en temel varsayımı, genelde medyanın ataerkil bir zihniyet içinde kadını, erkeğe kıyasla ikincil bir noktada ele aldığı; özelde ise kadına yönelik şiddet haberlerinde medyanın kadını sansasyonel bir unsur olarak magazinleştirdiği, metalaştırdığı, ötekileştirdiği ve acıması bir varlık olarak kurbanlaştırdığıdır. Kadına yönelik haberlerde toplumsal arka plan ve iktidar ilişkileri gibi makro unsurlar yok sayılarak sadece olay bazlı mikro değerlendirmeler ortaya konmaktadır. Özellikle şiddet temalı kadın haberlerinde muhabirler, gelenekselleşmiş habercilik kalıpları içinde olaylara erkek egemen perspektiften yaklaşmaktadırlar. Böylesi bir durum da kadınların yaşadıkları başta şiddet olmak üzere tüm sorunların gerçek nedenlerinin gölgede kalmasına ve sorunların daha da müzmin bir hal almasına yol açmaktadır.

3.7. Bulgular ve Değerlendirme

3.7.1. Cumhuriyet Gazetesinde Pınar Gültekin Cinayetine İlişkin Yayınlanan Haberlerin Analizi

Cumhuriyet Gazetesinde 20.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Birinci Haberin Analizi

☰ Cumhuriyet 🔍

Pınar Gültekin'den 4 gündür haber alınamıyor

Abone Ol Google News

Muğla'nın Ula ilçesi Akyaka Mahallesi'nde 4 gün önce kaybolan 27 yaşındaki Pınar Gültekin'den dört gündür haber alınamıyor.

☰ Cumhuriyet 🔍

Muğla'nın Ula ilçesi Akyaka Mahallesi'nde 4 gün önce telefonda kız kardeşiyle görüştüğünden sonra bir daha kendisinden haber alınamayan 27 yaşındaki Pınar Gültekin'i bulmak için çalışmalar sürüyor.

Muğla'nın Ula ilçesinin Akyaka mahallesinde yaşayan 27 yaşındaki Pınar Gültekin, 16 Temmuz Perşembe günü evinden ayrıldı.

☰ Cumhuriyet 🔍

İstanbul'da yaşayan abla Sibel Gültekin, telefonda görüştüğü kardeşinden bir daha haber alamadı. Kardeşinin hayatından endişe duyan abla, annesi Şefika Gültekin ile birlikte Muğla'ya geldi.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi Pınar Gültekin'in bulunması için ailesi tarafından Akyaka Karakol Komutanlığı'na kayıp ihbarında bulunuldu.

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/pinar-gultekin-den-4-gundur-haber-alinamiyor-1752756>).

Resim 1. "Pınar Gültekin'den 4 Gündür Haber Alınamıyor" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 20.07.2020.

Resim 2. "Pınar Gültekin'den 4 Gündür Haber Alınamıyor" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 20.07.2020.

Resim 3. “Pınar Gültekin'den 4 Gündür Haber Alnamıyor” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 20.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesinin 20 Temmuz 2020 tarihli haber metninde Muğla’da meydana gelen Pınar Gültekin cinayeti detaylar verilmeden genel hatlarıyla aktarılmıştır. Cumhuriyet gazetesi “Pınar Gültekin’den 4 Gündür Haber Alnamıyor” başlığı altında kalın puntolarla okuyucularına aktarmıştır. Haber retorüğinde konunun doğrudan aktarıldığı görölmektedir. Başlık merak uyandırıcı bir şekilde verilmektedir. Haber söyleminin inşasında başlık ve giriş bölümünde bütünlük arz eden bir anlatı yapısı tercih edilmiştir. Başlığa daha yakından bakıldığında başlığı sıcak bir gelişme şeklinde yaparak enformasyon eksiltimine gidildiği görölmektedir. Gazete, haber başlığında cinayete ilişkin herhangi bir bilgi vermemektedir. Haber girişinde cinayeti gerçekleştiren kişinin kimliği henüz belli olmadığından yalnızca sürece dair bilgi verilmektedir. Haber girişinde kayıp olan Pınar Gültekin ile alakalı arama çalışmalarının detayları aktarılmaktadır. Haber içeriği ve söylemi 4 gündür ailesi ve arkadaşları tarafından haber alınmayan kayıp Pınar Gültekin üzerine kuruludur. “Akyaka Karakol Komutanlığı’na kayıp ihbarında bulunuldu” ifadesi ile, olayın gerekli mercilerce ele alındığı ve gerekli çalışmaların başlatıldığına bilgi verilmiştir.

Aynı zamanda olayın faili bilinmediğinden olayı eyleyen ile alakalı bir bilgiye yer verilmemiştir. Makro yapı içerisinde yer alan görseller haber anlatısındaki temayı oluşturan tematik yapının bir unsuru olarak ele alınmaktadır. Haber için tercih edilen görsel kullanımında ise kayıp olan Pınar Gültekin'in üç adet görseline yer verilmiştir. Aynı zamanda haberde görsellere yer verilmesi kayıp olan Pınar'ın bulunması ve görgü tanığı bulunmasına kaynaklık etmesi adına önem arz etmektedir. Haberin ilk görselinde kurbanın renkli, diğer 2 görselin de siyah beyaz 2 fotoğrafı tercih edilmiştir. Görsellerin ölüm haberiyle uyumlu olarak seçildiği ve kurbanın odak noktası olarak konumlandırıldığı görülmektedir. İncelenen haberde seçilen fotoğraflara bakıldığında bu görsellerin haber anlatısında oluşturulmaya çalışılan temayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Mikro Yapı Analizi

Haber metni için kullanılan aktarım fiilleri haber metninde üretmek istenen söylemi destekleyici şekilde tercih edildiği görülmektedir. “Kayıp ihbarında bulunuldu”, “arama çalışması başlatıldı”, “Akyaka’da ertesi gün görüldüğü söylendi” gibi sözcük seçimleriyle edilgen yapıların seçildiği görülmektedir. Sözcüklerin edilgen yapısı ve sözdizimiyle kadın cinayetinin etkisini azalttığı gözlenmektedir. Haber metninde basit, kısa ve doğrudan ifadelerin yer aldığı bir dil kullanımı ile haber retoriğinin belirgin olması sağlanmıştır. Haberde Gültekin'in yakınlarının (ablası) ifadelerine yer verilerek haber retoriği güçlendirilmiştir. Haber metninde zaman, durum bağlantısı olayı belirleyen önermeyi desteklemektedir.

Cumhuriyet Gazetesinde 21.07.2020 Tarihinde Yayınlanan İkinci Haberin Analizi

Cumhuriyet

Muğla'da kaybolduktan 5 gün sonra ormanlık alanda cansız bedeni bulunan Pınar Gültekin'in öldürülmesiyle ilgili gözaltına alınan şüphelinin, Cemal Metin Avcı isimli erkek olduğu öğrenildi. Cinayeti itiraf eden katil zanlısının bir süre önce kendisini terk eden Pınar ile yeniden birlikte olmak istediği ancak genç kadının reddetmesi üzerine cinayeti işlediği belirlendi.

Cumhuriyet

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi Pınar Gültekin, 16 Temmuz günü, yalnız yaşadığı Ula ilçesinin Akyaka Mahallesi'ndeki evinden çıktı. Ailesi İstanbul'da yaşayan Pınar'a, ablası Sibel Gültekin telefonla ulaşamayınca paniğe kapıldı. Sibel Gültekin ile annesi Şefika Gültekin, Muğla'ya gelerek, Akyaka Jandarma Karakol Komutanlığı'na kayıp ihbarında bulundu. Harekete geçen jandarma ve polis ekipleri, Pınar'ı bulmak için arama çalışması başlattı. Pınar

Cumhuriyet

çalışması başlattı. Pınar Gültekin'in en son Akyaka Mezarlığı civarı ile Menteşe ilçe merkezindeki AVM'de görüldüğü saptandı. Bunun üzerine buralardaki tüm güvenlik kameraları mercek altına alındı.

Cumhuriyet

ACI HABER GELDİ

Muğla İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, kurdukları özel ekiple çalışmalarını sürdürürken, Menteşe ilçesinin kırsal Yerkesik Mahallesi'ndeki ormanlık alanda bir kadın cesedi olduğu ihbarı geldi. Bölgeye giden ekiplerin yaptığı incelemede, cesedin 5 gündür kayıp olan Pınar Gültekin'e ait olduğu tespit edildi.

≡ Cumhuriyet 🔍

Boğularak öldürüldüğü üzerinde durulan Gültekin'in cenazesi, savcının incelemesinin ardından Muğla Adli Tıp Kurumu morguna kaldırıldı.

Olayla ilgili soruşturmayı sürdüren ekipler, güvenlik kameralarının görüntülerinden Pınar Gültekin'in kaybolmadan önce bir kişi ile alışveriş merkezinde oturduğu, ardından da bu kişiyle birlikte buradan ayrıldığı tespit edildi. Gültekin'in en son görüldüğü kişiyi gözaltına alan ekipler, sorgulamak üzere karakola götürdü.

≡ Cumhuriyet 🔍

REDETTİĞİ İÇİN...

Yapılan araştırmalarla cinayetin detayları da ortaya çıkmaya başladı. Edinilen bilgiye göre, şüpheli olay günü konuşmak için otomobiline aldığı Pınar'ı kendisine ait bağ evine götürdü. Burada çıkan tartışmada döverek darp ettiği Pınar, bayıldı. Cemal Metin Avcı da genç kadını boğarak öldürdü.

≡ Cumhuriyet 🔍

Pınar'ın cansız bedenini de varile koyup, ormanlık alana götürüp attı. Katil zanlısı Cemal Metin Avcı ilk ifadesinde genç kadını kıskançlık bahanesiyle aralarında çıkan kavgada elleriyle boğup öldürdüğünü itiraf etti. Katil zanlısı Avcı'nın cesedi yaktıktan sonra ormanlık alanda çöp variline atıp, üzerine beton döktüğü ortaya çıktı.

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/uni-versite-ogrencisi-pinar-gultekinin-cansiz-bedenine-ulasildi-1752894>).

Resim 4. "Üniversite Öğrencisi Pınar Gültekin'in Cansız Bedenine Ulaşıldı" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Resim 5. "Üniversite Öğrencisi Pınar Gültekin'in Cansız Bedenine Ulaşıldı" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesinin 21 Temmuz 2020 tarihli haber metninde ilk haberin aksine Pınar Gültekin'in bir cinayete kurban gittiği bilgisi verilmiş, cinayet geniş bir yelpazede ele alınmış, ara başlıklar ile haber detaylıca işlenmiştir. Cumhuriyet gazetesi, yaşanan cinayeti “Üniversite Öğrencisi Pınar Gültekin'in Cansız Bedenine Ulaşıldı” başlığı altında kalın puntolarla okuyucularına aktarmayı tercih etmiştir. Gazete ana olayın sunumunu kayıp ihbarıyla başlayan araştırılma sürecine dayandırırken ana olay sonucunu failin cinayet itirafı ve ekiplerin kurbanın cesedine ulaşmaları şeklinde vermektedir. Gazete, ana başlığında cinayete ilişkin herhangi bir bilgi vermezken haberin giriş kısmında failin kimliğine ilişkin bilgi vermektedir. Bu kapsamda, cinayete ilişkin bilgiler haberin içerisinde verilmiş, başlıklarda enformasyon eksiltimine gidilmiştir. Eksik kısımlar spotta verilerek failin cinayeti itiraf ettiği bilgisine ulaşılmaktadır. Ara başlıklarında “Acı Haber Geldi”, “Reddettiği İçin” şeklinde söylemsel bir çerçeve dizayn eden gazete, cinayet ile ilgili bilgilere yer vermiş, cinayetin sebebini aktarmış ve katil zanlısının ifadelerine yer vererek olay aktarımını ve doğruluğunu desteklemiştir. Haberde kaynak kullanımı genellikle resmi kaynaklardan yapılmıştır. Bu bağlamda olayın takibi ve suçlunun cezalandırılması adına kamuya güven aşlamak adına önem arz etmektedir. Başlık daha yakından analiz edildiğinde, enformasyon eksiltimine gidildiğini görmekteyiz. Detay ve eksiklikler spotta aktarılarak failin cinayeti itiraf ettiği donesine ulaşılmaktadır. Spotta 5N1K ilkesine uyulmuştur. 5N'den biri olan Neden sorusuna cevap veren haber metninde kurbanın faili terk etmesi ve yeniden birlikte olma teklifini onaylamaması üzerine cinayeti gerçekleştirdiği vurgulanarak cinayet meşru kılınmaktadır. Ara başlıkta yer verilen “Reddettiği İçin...” ibaresi de bu savı destekler niteliktedir. Kadının seçim hakkının olmadığı, verdiği ret kararının bir tahrik unsuru veyahut cinayet için bir sebep olarak sunulması cinayeti adeta meşrulaştırmaktadır. Haber girişinde olay hakkında bilgi verilmekte ve olayı özetlenmektedir. Cinayetin gerçekleşme şekli, failin darp ederek boğduğu kadının cesedini yakıp bir varile koyduktan sonra üzerine beton döktüğüdür. Olayın gerçekliği ve vahşeti lanse etme açısından önemli olsa da bu denli detayların verilmesi yol gösterme, şiddetin kanıksanması adına da risk teşkil etmektedir. Bu haberde de neden kadın cinayetlerine çözüm bulunamadığı ya da

herhangi bir uzman görüşü bilgisine rastlanılmamıştır. Olayın kurgusunu aktarırken, olayı ve haberi destekleyecek olan görsel kullanımına bakıldığında ise katil zanlısı Cemal Metin Avcı'nın alkollü bir masada çekildiği fotoğraf görülmektedir. Bu fotoğrafın kullanılması, failin alkol kullanan sağlıklı bir birey olmadığı şeklinde bir algının üretilmesine neden olmaktadır.

Mikro Yapı Analizi

Haberin sentaktik yapı analizinde; haber metninde kullanılan kelime tercihleri ve resmi kaynakların aktarımları doğrultusunda haber inşa edilmiştir. “Cansız bedenine ulaşıldı”, “cinayeti işlediği belirlendi”, “tespit edildi” gibi kelime seçimleriyle edilgen yapıların tercih edilmesi, failin perdelenerek ikinci plana geçmesine yol açarken vurgunun ve dikkatin kurbanı çekildiği görülmektedir. Cinayeti işleyene olması gereken vurgu, anlamını yitirerek toplumsal boyut atlanmaktadır. Söz dizimini incelediğimizde, “konuşmak için otomobiline aldığı Pınar'ı kendisine ait bağ evine götürdü”, “çıkan tartışmada döverek darp ettiği Pınar bayıldı”, “Cemal Metin Avcı da genç kadını boğarak öldürdü”, “Pınarın cansız bedenini de varile koyup ormanlık alana götürüp attı”, “kıskançlık bahanesiyle aralarında çıkan kavgada elleriyle boğup öldürdüğünü itiraf etti”, “cesedi yaktıktan sonra ormanlık alanda çöp variline atıp üzerine beton döktüğü ortaya çıktı” şeklindedir. Kelime seçimi ve dizimi cinayetin sebeplere dayandırılarak bahaneler dolayısıyla şiddete gerekçeler sunulduğu dikkat çekmektedir. Haberin kurgusu, ‘failin zaten bir süre önce birlikte olduğu Pınar ile tekrar birlikte olmak istediği ancak reddedilmesi ve Pınar'ın bayılması üzerine boğarak öldürmek zorunda kaldığı’ şeklinde bir algıya neden olmaktadır. Böylelikle şiddet doğallaştırılmaktadır. Öte yandan “yeniden birlikte olma, otomobiline aldığı, bağ evine götürdü” gibi ifadelerle suç olgusunu öne çıkarmak yerine cinsel çağrışımlara yer vererek olayın magazinleştirildiği söylenebilir. Olaya dair gelişmeleri verirken gazete, kadın cinayetinin neden işlendiğine dair bilgiyi tekrar etmekte, cinayeti gerekçeli bir dille sunmaktadır. Kurban failin “yeniden birlikte olma” isteğini reddettiği için fail cinayeti işlediği gibi bir algı yaratılmaktadır. Haber başka açıdan okunduğunda, kurban failin isteğini kabul etseydi fail cinayet işlemeyecekti gibi bir sonuç çıkarmaktadır.

**Cumhuriyet Gazetesinde 21.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Üçüncü
Haberin Analizi**

☰ **Cumhuriyet** 🔍

🏠 Türkiye Haberleri

**Pınar Gültekin'in katil
zanlısı Cemal Metin
Avcı'nın ilk ifadesi
ortaya çıktı**

☰ **Cumhuriyet** 🔍

Muğla'da 27 yaşındaki Pınar Gültekin'i öldüren Cemal Metin Avcı'nın ilk ifadesi ortaya çıktı.

Katil zanlısı Avcı'nın birçok kadın cinayetinde karşılaşılan ifadelere benzer bir savunma yaptığı görüldü.

Sözcü'den Yaşar Anter'in haberine göre, evli ve bir çocuk babası olduğu belirlenen Cemal Metin Avcı'nın Emniyet'te şunları söylediği öğrenildi:

"Pınar ile ayrıldıktan sonra kendime geledim. Yeniden onunla birlikte olmak istedim, teklifimi kabul etmedi.

☰ **Cumhuriyet** 🔍

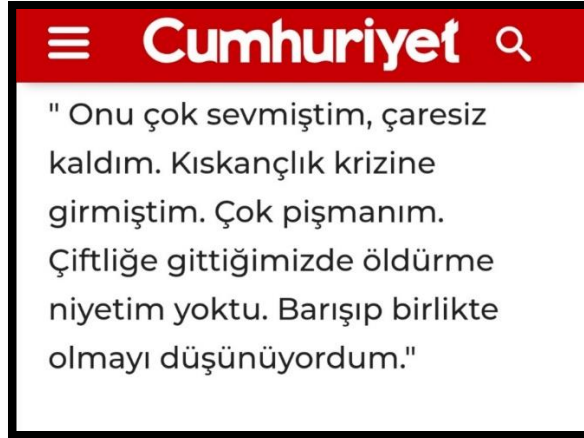
**Üniversite öğrencisi Pınar
Gültekin'in katil zanlısı Cemal
Metin Avcı'nın Emniyet'teki ilk
ifadesi ortaya çıktı. Cemal
Metin Avcı'nın kadın
cinayetlerinin faillerinde sık
rastlanan, kurbanı suçlayıcı ve
cinayeti meşru gösteren bir
ifade verdi.**

☰ **Cumhuriyet** 🔍

"O zaman son olarak "Çiftlikte bir akşam yemeği yiyelim" diye ikna ettim. Çiftliğe gittik, yemek yedik, yine bana dönmesini istedim. Oysaki o başkası ile olduğunu söyledi, zaten bunu hissediyordum.

"Kıskançlık krizine girmiştik. Tartıştık, bana saldırdı, kavga ederken öldü. Cesedini yok etmek istedim. Önce yakmaya çalıştım. Olmadı, başaramadım.

"Sonra bidona soktum, üzerine beton döktüm, yakalanacağımı biliyordum.

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/pinar-gultekin-in-katil-zanlisi-cemal-metin-avcinin-ilk-ifadesi-ortaya-cikti-1752986#:~:text=S%C3%B6z%C3%BC'den%20Ya%C5%9Far%20Anter'in,olmak%20istedim%2C%20teklifimi%20kabal%20etmedi>).

Resim 6. "Pinar Gültekin'in Katil Zanlısı Cemal Metin Avcı'nın İlk İfadesi Ortaya Çıktı" Haberi,

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesinin 21 Temmuz tarihli bir diğer haberinde olay zanlısının ifadeleri ile işlenmiştir. Haber, “Pınar Gültekin’in Katil Zanlısı Cemal Metin Avcı’nın İlk İfadesi Ortaya Çıktı” başlığı altında okuyucuya aktarılmıştır. Başlıkta enformasyon eksiltimine gidilmiştir. Haberin spotu, “Cemal Metin Avcı’nın kadın cinayetlerinin faillerinde sık rastlanan, kurbanı suçlayıcı ve cinayeti meşru gösteren bir ifade verdi.” şeklinde kaleme alınmıştır. Failin ifadesi genelleştirilerek cinayeti gerçekleştiren her bireyin durumu başat bir sebebe dayandırarak şiddeti meşrulaştırma çabasına değinmektedir. Kadının lehine olarak gözüken bu ifade aynı zamanda fail ifadelerini genelleştirerek, bireye indirgediği için kadın cinayetinin toplumsal bir sorun olduğu gerçeğini perdelemektedir. Haberin devamında cinayetin olay örgüsü detaylı bir biçimde verilmektedir. Haber failin söylemiyle hikayeleştirmektedir. Haberde yer alan görseller bir önceki haber ile aynıdır. Failin alkollü bir masada yer alan görseline yer verilmektedir.

Zanlının ifadeleri aktarılırken, olayın aktarıcısı olan muhabir, ‘kadın cinayetlerinin faillerinde sık rastlanan, kurbanı suçlayıcı ve cinayeti meşru gösteren ifadelere yer verdi, katil zanlısı Avcı’nın birçok kadın cinayetinde karşılaşılan ifadelere benzer bir savunma yaptığı görüldü” ifadeleriyle olaya ve zanlının ifadelerine ilişkin kendi perspektifini ve düşüncesini okuyucuya aktarmıştır. Haberde olayı gerçekleştiren kişiye dair evli ve bir çocuk babası olduğuna ilişkin bilgiler de sunulmaktadır. Haber için kullanılan görselde zanlının fotoğrafına yer verilmiş, olayı gerçekleştiren kişiye yani suçluya vurgu yapılmıştır.

Mikro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesi bu haberinde genel söylemsel çerçevesini inşa ederken; olayın zanlısını hedef gösteren ve sorumlu tutan bir dil yapısını tercih etmiştir. Ayrıca zanlının ifadelerine yer verilmesi ile olayın sorumluluğunun kime ait olduğu gösterilmek istenmiştir. Aynı zamanda “çok sevmişim”, “çaresiz kaldım, pişmanım” “barışıp yeniden birlikte olmayı düşünüyordum” ifadeleri yer almaktadır. Etken yapıların ön plana çıkarıldığı ve failin işlediği cinayetin görünür kılındığı

görülmektedir. Haberin sözdizimine bakıldığında “katil zanlısı”, “evli”, “kız çocuğu babası”, “cinayet”, şeklinde kurgulandığı ve sürekli tekrarlandığı gözlenmektedir. Gazetenin bu kelimeleri ön plana çıkararak faili ön planda tutan bir bakış açısı geliştirmeye çalıştığı görülmektedir. Tamamıyla failin ifadesine ve söylemlerine yer veren haber, cinayet için sebepler sunmakta, cinayetin nedeni kadının özel hayatında aranmakta, kıskançlık, reddedilme gibi olgular ile oklar bir kez daha kadına çevrilerek şiddet meşrulaştırılmakta ve haber magazinleştirilmektedir. Failin ifadelerine dayanan haber, doğal olarak cinayeti de gerekçelere dayandırmaktadır. Bitmiş bir ilişkinin yeniden başlamasını isteyen Avcı'nın görüşme talebi üzerine konuşmayla başlayıp, tartışma ile devam edip Gültekin'in yaşamının son bulmasıyla sonuçlanan cinayet süreci, doğallaştırılarak cinayet bir gerekçeye dayandırılmış ve normalleştirilmiştir. Haberin dili tamamen eril bir dille inşa edilmiştir. Eril dille inşa edilen bu haber, içinde cinayete götüren süreçleri doğal akış gibi gösterme riskini barındırmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesinde 21.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Dördüncü Haberin Analizi

☰ Cumhuriyet 🔍

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi Pınar Gültekin, 16 Temmuz günü kayboldu. Ailesinin başvurusu üzerine jandarma ve polis ekipleri, arama çalışması başlattı. Yapılan çalışmalar sırasında gözaltına alınan genç kızın eski sevgilisi Cemal Metin Avcı, Pınar'ı çıkan kavgada boğarak öldürdüğünü, cesedini bağ evindeki varile koyup yaktığını, üzerine de beton döktüğünü itiraf etti.

☰ Cumhuriyet 🔍

Avcı'nın gösterdiği yerde bulunan varilde, Pınar'ın kısmen yanmış cesedine ulaşıldı. Pınar, memleketi Bitlis'in Hizan ilçesinde toprağa verildi.

☰ Cumhuriyet 🔍

Adliyeye sevk edilen Cemal Metin Avcı, çıkarıldığı mahkemece 'canavarca hisle ve eziyet çektirerek adam öldürmek' suçundan tutuklandı. Muğla Jandarma Komutanlığı ve Akyaka Jandarma Karakol Komutanlığı ekipleri, yaklaşık 3 ay süren çalışma sonunda, HTS kayıtlarından, tutuklu şüpheli Avcı'nın kardeşi Mertcan Avcı'nın telefon sinyallerinden, ağabeyiyle aynı zamanda bağ evinde olduğunu tespit etti.

☰ Cumhuriyet 🔍

Gözaltına alınan Mertcan Avcı da sevk edildiği adliyede tutuklandı. Soruşturma sonunda, evli ve 1 çocuk babası Cemal Metin Avcı hakkında 'canavarca hisle adam öldürme' suçundan ağırlaştırılmış müebbet, kardeş Mertcan Avcı hakkında da 'yardım ve yataklık' suçundan 5 yıl hapis cezası istemiyle dava açıldı.

Cumhuriyet

DURUŞMADA KEŞİF KARARI ALINDI

Muğla 3'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 9 Aralık günü görülen duruşmada, Pınar Gültekin'in ailesinin avukatı Rezan Epözdemir, olay yerinde keşif yapılması talebinde bulundu. Mahkeme heyeti, talebi yerinde buldu. Heyet, katil zanlısı Cemal Metin Avcı'nın akıl sağlığının yerinde olup olmadığı yönünde rapor alınması ile 22 Aralık Salı günü, olay yerinde olay yeri inceleme uzmanı ve bilirkişi marifeti ile keşif yapılmasına karar verdi. Karar doğrultusunda, keşif anında

Cumhuriyet

yapılmasına karar verdi. Karar doğrultusunda, keşif anında olayda kullanılan varil ile benzer ölçülerde bir varil ve saniğin kullandığını belirttiği özellikte palet bulundurulması için İl Emniyet Müdürlüğü'ne müzekkere yazıldı.

Yarın yapılacak keşifte mahkeme heyeti ile davanın tarafları ve sanıklar da hazır bulunacak.

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/pinar-gultekin-cinayetinde-yeni-gelisme-olay-yerinde-kesif-yapilacak-1800345>).

Cumhuriyet

Pınar Gültekin cinayetinde yeni gelişme: Olay yerinde keşif yapılacak

Abone Ol Google News

Muğla'da üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'i (27) vahşice öldüren Cemal Metin Avcı (32) ile kardeşi Mertcan Avcı'nın (26) yargılandığı davada, yarın olay yerinde keşif yapılacak. Keşfe

Resim 7. “Pınar Gültekin Cinayetinde Yeni Gelişme: Olay Yerinde Keşif Yapılacak” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesi 21 Temmuz tarihli bir diğer haberinde “Pınar Gültekin Cinayetinde Yeni Gelişme: Olay Yerinde Keşif Yapılacak” haber başlığıyla aktarılmaktadır. Haberin girişinde olayın aktarımı ve hukuki boyutunun ve davanın seyrine dair bilgiler görülmektedir. Haberde “Mahkeme heyeti, bilirkişi, olay yeri inceleme uzmanı, Jandarma ve polis ekipleri” gibi kamu görevlerinin çalışmalarının aktarılması kamuoyunda güven duygusu oluşturmakta, haberin gerçekliğine ve doğruluğuna dair inancı güçlendirmektedir. Haberin spotu da bu söylemleri destekleyici niteliktedir. Gazete, cinayeti gerçekleştiren kişiyi “eski sevgili” şeklinde tanımlamaktadır. Bu bağlamda gazetenin söz konusu olayı “kadın cinayeti” olarak tanımlamak yerine, kimlik bilgileri açık bir şekilde verilmeyen “eski sevgili” vurgusunu ön plana çıkararak tanımladığı görülmektedir. Gerekçe olarak edilen kavga ileri sürülmektedir. Bu bağlamda haberin başlık, spot ve giriş bölümlerinde bütüncül bir anlatı yapısına sahip olduğu görülmektedir. Haberdeki anlatıyı destekleyici nitelikte bir görsel yer verilmiştir. Görselde Cemal Metin Avcı’nın elleri kelepçeli tutuklanma anından bir kare paylaşılmıştır. Görselin alt metninde işlenen suçun cezasız kalmadığı ile ilintilenebilir. Ayrıca görselde kurbanın faile bakıyormuş gibi durduğu fotoğrafın tercih edilmesi sübliminal bir mesaj içermektedir. Haberde ardalan ve bağlam bilgilerine yer verilmemektedir.

Mikro Yapı Analizi

Haberin sentaktik analizi irdelendiğinde aktarım fillerinin ve kelimelerin resmi bir söylemsel çerçevenin oluşmasına neden olduğu dikkat çekmektedir. Bu çerçeve olayın faillerini, dava kapsamında yapılmış ve yapılacak olanların aktarımını ön plana çıkaran bir yapıyı inşa etmiştir. Haberde etken yapıların kullanıldığı görülmektedir. Davanın seyrine dair mahkeme heyetinin kararlarının iletileceği kelimeler seçilmiştir. “Keşif yapılacak”, “davanın tarafları katılacak”, “sanıklar da hazır bulunacak” gibi. Haberde sözcük dizimi incelendiğinde kurban hem “öğrenci” hem de “eski sevgili” olarak sunulmaktadır. Aynı zamanda söz dizimi sürece dair doneler sunarken; failin ifadelerine yer verildiği görülmektedir. Haberin devamında “canavarca hisle ve eziyet çektirerek adam öldürme” suçunun ardından “jandarma ve

polis ekipleri tarafından alınan yoğun güvenlik önlemleri” ifadelerinin verilmesi de hem tehlikeli bir duruma işaret etmekte hem de bu tehlikeli durum karşısındaki çözüm için yine güvenlik güçlerini konumlandırmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesinde 21.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Beşinci Haberin Analizi

Pınar Gültekin'i öldüren zanlının görüntüleri ortaya çıktı

Abone Ol Google News

Pınar'ı öldüren zanlının görüntü...
Cumhuriyet

1:59

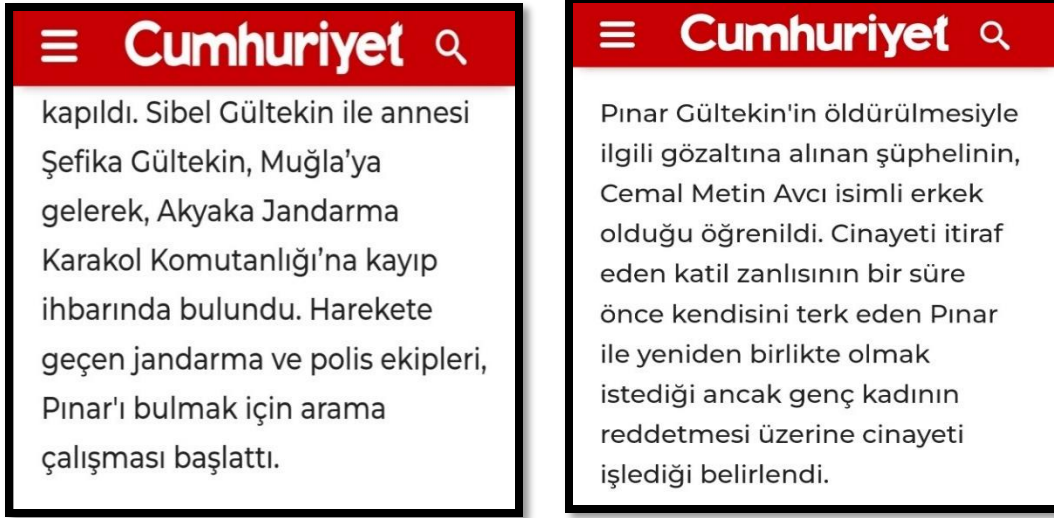
şurada izle: DAILYMOTION

Pınar Gültekin'i öldüren zanlının kamera kayıtları ortaya çıktı. Zanlı Cemal Metin Avcı'nın cesedi yok etmek için benzin aldığı görülüyor.

VIDEO HABER

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi Pınar Gültekin, 16 Temmuz günü, yalnız yaşadığı Ula ilçesinin Akyaka Mahallesi'ndeki evinden çıktı. Ailesi İstanbul'da yaşayan Pınar'a, ablası Sibel Gültekin telefonla ulaşamayınca paniğe kapıldı. Sibel Gültekin ile annesi

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/video/pinar-gultekini-olduren-zanlinin-goruntuleri-ortaya-cikti-1753059>).

Resim 8. “Pınar Gültekin'i Öldüren Zanlının Görüntüleri Ortaya Çıktı” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Makro yapı analizi:

Cumhuriyet gazetesinin 21 Temmuz tarihli bir diğ er haberi, ‘‘Pınar Gültekin’i öldüren Zanlının Görüntüleri Ortaya Çıktı’’ başlığı ile okurlara sunulmuştur. Haber girişinde zanlının cinayeti işleyişine dair bilgiler yer almaktadır. Spotta ise failin benzin aldığı görüntüsünün ortaya çıktığı bilgisi verilmektedir. Haber cinayetin işlenme biçimi ve sürecini aktarmaktadır. Haberde kullanılan görsel failin benzin alırken çekildiği görseldir. Görsel zanlının kurbanı yakmasına dair donelere destekler niteliktedir. Haber başlığında da kullanılmış olan ‘‘zanlının görüntüleri ortaya çıktı’’ ifadelerini destekleyici niteliktedir.

Mikro Yapı Analizi

Cumhuriyet Gazetesi bu haberin genel söylemsel çerçevesini inşa ederken; suçlayan, hedef gösteren ve sorumluluk yükleyen bir dil yapısını tercih etmiştir. Haber retoriğinde konunun doğrudan ve olay örgüsünün aktarıldığı bir anlatı çerçevesinin oluşmasını sağlamıştır. Habere daha yakından bakıldığında; sözcük diziminde, ‘‘cinayeti itiraf eden katil zanlısı’’, ‘‘bir süre önce kendisini terk eden’’, ‘‘yeniden birlikte olmak istediği’’, ‘‘ancak genç kadının reddetmesi üzerine’’, ‘‘cinayeti işlediği belirlendi’’ gibi ifadelerle cinayetin etkisinin azaltıldığı, failin suçunun adeta hafifletildiği dikkat çekmektedir. Bu söylem de ‘‘eğer kurban failin talebini reddetmeseydi, canından olmayacaktı’’ şeklinde bir algıya neden olmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesinde 21.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Altıncı Haberin Analizi

Cumhuriyet

5 gün önce Muğla'da kaybolan ve kendisinden haber alınamayan Pınar Gültekin'in bugün ormanlık alanda cansız bedenine ulaşıldı. Katilin, evli ve bir çocuk babası Cemal Metin Avcı olduğu ortaya çıktı. Pınar Gültekin'i öldüren katil Cemal Metin Avcı için sosyal medya uygulaması Instagram'da 'Cemal Metin Avcı Yalnız Değildir' adlı sayfa açılması büyük tepki çekti. CHP Muğla Kadın Kolları, hesabı açanlar hakkında suç duyurusunda bulundu.

Cumhuriyet

CHP'li kadınlar yaptıkları yazılı açıklamada "Muğla CHP İl Kadın kolları olarak ilimizde vahşi bir cinayete kurban giden Pınar Gültekin'in derin üzüntüsü içerisindeyken bir de bu vahşi cinayeti meşrulaştıran, suçu ve suçluyu öven paylaşımları görmek canımızı çok ama çok yakmıştır. Suçlular kadar suçu övenler de hatalıdır. Biz bu durumu asla kabul etmiyoruz. Pınar Gültekin cinayetini meşrulaştıran paylaşımlar yapan "Cemal Metin Avcı Yalnız Değildir" adlı instagram hesabının yöneticileri hakkında Suçu ve Suçluyu Övme Suçu

Cumhuriyet

Suç ve Suçluyu Övme Suçu (TCK 215) kapsamında soruşturma açılması için avukatımız Pınar Alpay Tozun aracılığı ile Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunduğumuzu kamuoyuna duyururuz." denildi.

<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/pinar-gultekinin-katili-cemal-metin-avciyi-savunmak-icin-acilan-hesaba-suc-duyurusu-1753036>).

Resim 9. “Pınar Gültekin'in Katili Cemal Metin Avcı'yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Resim 10. “Pınar Gültekin'in Katili Cemal Metin Avcı'yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Resim 11. “Pınar Gültekin'in Katili Cemal Metin Avcı'yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Makro yapı analizi:

Cumhuriyet gazetesi 21 Temmuz tarihinde yayınladığı bir diğer haberini, “Pınar Gültekin’in Katili Cemal Metin Avcı’yı Savunmak İçin Açılan Hesaba Suç Duyurusu” başlığı ile okurlara duyurulmuştur. Başlık olaya dair genel bir çerçeve çizmektedir. Spotta da başlıkta verilen olayın kısa bir kesitinin sunulduğu ve 5N1K’ya ilişkin bilgilerin bir kısmının bulunduğu görülmektedir. Haberde aktör olarak CHP Muğla Kadın Kolları Başkanlığı konumlandırılmakta ve kişileştirilerek verilmektedir. Haberde tercih edilen kaynak kullanımı resmi kaynaklardan yapılan aktarımların gazete yayın politikasına da uygun bir şekilde yapıldığı, resmî açıklamalarla desteklendiği görülmektedir. Bu bağlamda gazete haber metninde üretmek istediği söylemi böyle açıklamalarla desteklemektedir. Haber içeriğinde tercih edilen görsel kullanımı haber metninin içeriği ile örtüşmekte ve desteklenmektedir. Haberde görsel olarak “Cemal Metin Avcı Yalnız Değildir” isimdeki Instagram profili ve profilin hikayesi kullanılmaktadır. Haberde kullanılan görsellerde, Cemal Metin Avcı’yı

savunan sayfanın adresi açık olarak yansıtılmaktadır. Profilde failin takım elbiseli fotoğrafı ile “Kızın Ne Olduğu Apaçık Bellidir, Kimse Gerçeği Gizlemesin” cümlesi bulunmaktadır. Gazete bir taraftan olayı kadın cinayeti çerçevesinde işlerken diğer taraftan da bu söylemleri sansürlemeden yayımlayarak cinayetin meşrulaştırılmasına aracılık eden eril dili görünür kılmaktadır. Ayrıca haberde, CHP Kadın Kolları Başkanlığında görevli kadınların görselleri yer almaktadır. Görseller CHP’nin olayın takipçisi olduğunu göstererek siyasal olgulara seslenmekle birlikte sosyal tepki uyarıcılarına seslenmektedir. Haberde araldan bağlam bilgilerine ve uzman görüşlerine yer verilmemiştir.

Mikro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesi bu haberde, hedef gösteren bir dil yapısını tercih etmiştir. Cümlelerin dizilişi ve tercih edilen kelimeler tepkili bir dil yapısının oluşmasına kaynaklık etmiştir. Bu çerçevede olayın faillerini, sorumlularını tanımlama adına bir yapı inşa etmektedir. Kelime ve sözcüklerin dizilişi arasında fonksiyonel ilişki bulunmaktadır. Haberin sentaktik yapısında, etken ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Olayda aslında mağdur/kurban Pınar Gültekin iken bu haberdeki mağdur kişi olarak Cemal Metin Avcı’nın konumlandığını söylemek mümkündür. Cumhuriyet gazetesinin yalnızca 6 takipçiye sahip olan “Cemal Metin Avcı Yalnız Değildir” adlı profili haberleştirilmesi, olayı mecrasından saptırarak sansasyonel hale getirmeye dönük bir hamle olarak okunabilir. Böyle bir sosyal medya profilinin olduğunun duyurulması, olayın acısının çok ötesinde cinayete ilişkin bir tarafın oluştuğunu göstermektedir. Haber; eril dili bir kez daha görünür kılmaktadır. Kadın cinayetini meşru gösteren sayfa paylaşımının aynı zamanda cinsiyetçi dille meşrulaştırılmasına ve etik değerlerin çığnemesine sebebiyet vermiştir. Haber faili aklamaya çalışan ve destekleyici toplamaya çalışan profile karşı tepki ve şikâyeti ön plana çıkarmaya dönük yapılsa da bu söylemler üzerinden kurbanın faili tahrik ettiğine dair gerekçeler cinsiyetçi bir dille aktarılmaktadır. Böylelikle kurban hatalı taraf olarak lanse edilmekte ve cinayet gerekçeler yaratılarak meşrulaştırılmaktadır. Bu anlamda haber, klişelerden ve basmakalıp yargılardan beslenmektedir. Ayrıca kadın cinayetini

meşru gösteren bu tarz bir sosyal medya sayfa paylaşımının yapılması cinsiyetçi dilin yeniden üretilmesine yol açmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesinde 21.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Yedinci Haberin Analizi

Cumhuriyet 🔍

Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak

Cumhuriyet 🔍

Cansız bedeni ormanlık alanda bulunan üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'in babası Sadık Gültekin gazetecilere, kızının 6 yıldır üniversite eğitimi için Muğla'da olduğunu söyledi. Gültekin, "Kızımın cenazesini almaya geldim. DNA testi için 15 gün burada bekleyeceğimizi söylüyorlar." dedi.

Cumhuriyet 🔍

SORUŞTURMA KAPSAMINDA 2 SAVCI GÖREVLENDİRİLDİ

Cemal Metin Avcı isimli erkek tarafından öldürülen Pınar Gültekin'in annesi, ablası, yakınları ve okul arkadaşları ile bazı STK temsilcileri Adli Tıp Kurumu morgu önünde bekliyor. Öte yandan, Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı olayla ilgili çok yönlü soruşturma başlatıldığını, soruşturma kapsamında 2 savcının görevlendirildiğini bildirdi.

Cumhuriyet 🔍

"KIZIM CANAVARCA ÖLDÜRDÜ"

Cemal Metin Avcı isimli erkek olduğu öğrenildi.Gültekin'in babası Sadık Gültekin gazetecilere, kızının 6 yıldır üniversite eğitimi için Muğla'da olduğunu söyledi. Kızının "canavarca", "vahşice" öldürüldüğünü belirten Gültekin, "Kızımın cenazesini almaya geldim. DNA testi için 15 gün burada bekleyeceğimizi söylüyorlar." dedi.

Gültekin, cinayeti aydınlatan jandarma ve emniyet ekiplerine teşekkür etti.

Resim 12. "Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Resim 13. "Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020

Resim 14. "Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak" Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 21.07.2020.

Makro yapı analizi

Cumhuriyet gazetesi 21 Temmuz tarihli son haberini ‘‘Pınar Gültekin'in ailesinden ilk açıklama: DNA testi yapılacak’’ başlığı yayınlamıştır. Haberde Muğla Cumhuriyet Başsavcılığının çok yönlü bir soruşturma başlattığı, 2 savcı atandığı bilgisi ön plana çıkarılarak cinayetin takipçisi olduğunu mesajı verilerek kamuoyuna güven duygusu iletmeye çalışılmaktadır. Yine spotta kullanılan ‘‘canavarca öldürüldü’’, ‘‘kendisini bekar olarak tanıttı’’ ifadeleri bütüncül şekilde haber metninde var olan cinayete Cemal Metin Avcı’yı sorumlu tutan bir söylemin üretilmesini mümkün kılmıştır. Bu bağlamda Pınar Gültekin’in kurban olduğuna dair vurgu yapılmıştır. Kurbanın abisinin ifadelerinde, failin kendini bekar olarak tanıttığı, kardeşinin bunu öğrendiğinde bir daha aramamasını istediği ve bunun üzerine cinayet hadisesinin geliştiği bilgisi yer almaktadır. Aile yakınlarının ifadeleri ve görsellerine yer verilerek haber metni desteklenmiştir. Sürece yönelik genel bilgilere yer verilmiştir. Babanın cinayetin aydınlatan jandarma ekiplerine teşekkür beyanının yer alması dikkat çekicidir. Haberde ardaan, bağlam bilgisine yer verilmemektedir. Haberde yer verilen üç görselde, Pınar Gültekin’in yakınlarının üzüntülü halleri yer almaktadır.

Mikro Yapı Analizi

Konuya ilişkin haberin sentaktik yapıdan ele alındığında; haberde tercih edilen aktarım fiillerinin ve kelime yapılarının haber metninde üretilmek istenen söylemi destekleyici şekilde tercih edildiği görülmüştür. Özellikle olayın faili olarak var olan Cemal Metin Avcı’nın işaret edilmesi ve bu süreçte etken cümle yapılarının kullanılmış olduğu görülmektedir. Haber metninde, imalı anlatımlar yerine, bütüncül bir şekilde direkt olarak zanlıyı işaret edecek olan ifadeler seçilmiştir. Dilin sentaksı üzerinden üretilmiş olan suçlayıcı söylemin haber metni içerisinde pekişmesini sağlamıştır. ‘‘Canavarca’’ ve ‘‘vahşice’’ kelime seçimlerinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Söz dizimine bakıldığında ‘‘**kimseye zararı olmayan, kendi halinde bir kızdı**’’ ifadesinde kız tanımlaması dikkat çekicidir. Kız-kadın algısı; toplumsal yaşamda önemli bir yere sahiptir. Doğduğu andan itibaren mensubu olduğu sosyo-kültürel çevreye göre kendini sırasıyla; kız, genç kız, genç kadın, gelin, dul, hanım gibi

çeşitli sınıflandırmaların içerisinde bulan kadın, kendini bu kolektif bilince göre adapte etmek zorunda kalmaktadır. Tam da haber metninin bu kısmında yer alan 'kız' ifadesi, cinsel durumu temsil etmekle birlikte eril bir tanımlama yapmaktadır. Kurbanın aile yakınlarının bu ifadelerindeki üstün gayretinin sebebi; Pınar Gültekin'in farklı yaffalamalara maruz kalmasına dönük korkudur. Geleneksel bakış açısına ters düşmemek adına ortaya konan böylesi bir endişenin cinayetin önüne geçmesi düşündürücüdür.

Cumhuriyet Gazetesinde 23.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Haberin Analizi

The screenshot shows the top part of a news article on the Cumhuriyet website. The header is red with the newspaper's name 'Cumhuriyet' and a search icon. Below the header, there is a navigation bar with 'Türkiye Haberleri' and a home icon. The main headline reads: 'Vahşice öldürülen Pınar Gültekin'in mezarına bayram şekerleri bırakıldı'. Below the headline is a photograph showing several people gathered around a grave in a cemetery. At the bottom of the image, there are buttons for 'Abone Ol' and 'Google News'.

The screenshot shows the text of the news article. The header is red with the newspaper's name 'Cumhuriyet' and a search icon. The text reads: 'Muğla'da Cemal Metin Avcı tarafından vahşice öldürülen ve memleketi Bitlis'in Hizan ilçesinde toprağa verilen üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'in mezarı sık sık vatandaşlar tarafından ziyaret edilirken, bırakılan bayram şekerlemeleri ise dikkat çekti.'

Cumhuriyet

Muğla'da 16 Temmuz günü kendisinden haber alınamayan üniversite öğrencisi 27 yaşındaki Pınar Gültekin'in cansız bedeni, 5 gün sonra Menteşe'de ormanlık alanda bulunurken, olayla ilgili Cemal Metin Avcı da gözaltına alınmıştı.

Cumhuriyet

Muğla'da 16 Temmuz günü kendisinden haber alınamayan üniversite öğrencisi 27 yaşındaki Pınar Gültekin'in cansız bedeni, 5 gün sonra Menteşe'de ormanlık alanda bulunurken, olayla ilgili Cemal Metin Avcı da gözaltına alınmıştı.

Cumhuriyet

Soruşturma kapsamında Avcı tutuklanırken, Gültekin'in cenazesi de ailesi tarafından Bitlis'in Hizan ilçesine getirilerek binlerce kişinin katılımıyla Gayda köyünde dün toprağa verilmişti. Bugün de köye gelen vatandaşlar Pınar Gültekin'in mezarını ziyaret ederek dua ediyor. Mezarının başında gün boyu vatandaşlar eksik olmazken, aile fertleri ise yakın çevrelerinden gelen taziyeleri kabul ediyor.

Öte yandan, Pınar Gültekin'in mezarına bırakılan bayram şekerlemeleri ise dikkat çekti

Cumhuriyet

Öte yandan, Pınar Gültekin'in mezarına bırakılan bayram şekerlemeleri ise dikkat çekti

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/vahsice-oldurulen-pinar-gultekinin-mezarina-bayram-sekeri-birakildi-1753564>).

Resim 15. “Vaşice Öldürülen Pınar Gültekin'in Mezarına Bayram Şekerı Bırakıldı” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 23.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesinin 23 Temmuz tarihli haberi, “Vaşice Öldürülen Pınar Gültekin'in Mezarına Bayram Şekerı Bırakıldı” başlığıyla yer almaktadır. “Vaşice Öldürülen” ifadesi haber söyleminde cinayetin büyüklüğüne dair izler sunmaktadır. Spot ise “Memleketi Bitlis'in Hizan ilçesinde toprağa verilen Pınar Gültekin'in mezarı sık sık vatandaşlar tarafından ziyaret ediliyor” şeklindedir. 5N1K kuralına uyulmadığı görülen haber metninde, işlenen cinayetin olay örgüsü detaya inilmeden kısaca özetlenmektedir. Başlıkta yer alan “bayram şekerı” sözcük seçimi haber hakkında merak uyandırmaktadır. Bu haberde toplumsal değerlere ve ritüellere seslenilmektedir. Haber metninde Pınar Gültekin'in mezarının gün boyu boş kalmadığı ve sürekli dua edildiği ifadeleriyle toplumsal değer yargılarına seslenmektedir. Aynı zamanda bu acının, tüm toplumun acısı olduğuna işaret edilmektedir. Haberde üç adet görsel kullanılmıştır. Pınar Gültekin'in mezarı başındaki ziyaretçilerinden ve bayram şekerinden ibaret olan fotoğraflar metinde yer alan ifadeleri destekleyici niteliktedir.

Mikro Yapı Analizi

Haberdeki aktarım fiillerinin ve kelime seçiminin metinde üretmek istenen söylemi destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir. Cinayeti tanımlarken “vahşice öldürülen” ifadesinin tercih edilmesi cinayetin boyutunu ön plana çıkarmakla birlikte işlenen suça verilen reaksiyonu göstermektedir. Tamamıyla kurbanın mezarına gelen ziyaretçilerden bahseden haber metni toplumsal değerlere vurgu yapmaktadır. Geleneksel toplumlarda ölen kişiyi yad etmek, onun unutulmadığı anlamına gelir.

Cumhuriyet Gazetesinde 25.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Birinci Haberin Analizi

☰
Cumhuriyet
🔍

Pınar Gültekin'i öldüren Cemal Metin Avcı'nın babasının intihara kalkıştı

Abone Ol
Google News

Pınar Gültekin'i canice öldüren Cemal Metin Avcı'nın ailesi yıllardır yaşadıkları evlerini terk etti. Cemal Metin Avcı'nın babası Selim Avcı ise intihara kalkıştı.

☰
Cumhuriyet
🔍

Muğla'nın tanınmış ailelerinden olan Avcı ailesi son olarak haberlerin yapılmaması için savcılığa başvurup gizlilik kararı talebinde bulundu. Edinilen bilgiye göre vahşi cinayetin ortaya çıktığı günden beri Cemal Metin Avcı'nın eşi hastanede kontrol altında. Sakinleştirici ilaçlarla müdahale edilen kadın yakın akrabalarının dışında kimseyle görüşmüyor.

Cumhuriyet 🔍

BABASI KENDİNİ ASMAK İSTEDİ

Cumhuriyet'in ulaştığı Avcı ailesinin yakını, baba Selim Avcı'nın iki oğlu olduğunu, çevresi tarafından sakinliği ile tanındığını belirtti. Yıllarca motor tamirciliği işiyle uğraşan Selim Avcı'nın kendisini asarak yaşamına son vermek istediği de edinilen bilgiler arasında.

Cumhuriyet 🔍

SOSYAL MEDYA HESAPLARINI KAPADILAR

Avcı ailesi üyeleri Cemal Metin Avcı'nın vahşi cinayetinin ardından yıllardır yaşadıkları evleri terk etti. Cemal Metin Avcı'nın işlettiği, "Cüce" adlı mekân kapatıldı.

Aile üyeleri sosyal medya hesaplarını da kapattı. Ardından da işlenen kadın cinayetine ilişkin haberlerin engellenmesi için gizlilik talebinden bulundu.

Cumhuriyet 🔍

SUÇUNU İTİRAF ETTİ

Üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'i öldüren evli ve bir kız çocuğu babası olan 32 yaşındaki Cemal Metin Avcı, Muğla Ula'da 'Cüce' adlı işletmesinin sahibi. Suçunu itiraf etmesinin ardından Muğla Adliyesi'ne getirilerek "canavarca hisle ve eziyet çektirerek adam öldürmek" suçlamasıyla adliyeye sevk edilen Avcı, ardından tutuklanıp cezaevine gönderildi. Cezaevine gönderilen Cemal Metin Avcı, tek başına bir bölüme konuldu. Herhangi bir saldırı girişimine karşı da tedbirler alındı.

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/pinar-gultekini-olduren-cemal-metin-avcinin-babasinin-intihara-kalkisti-1753916>).

Resim 16. “Pınar Gültekin'i Öldüren Cemal Metin Avcı'nın Babasının İntihara Kalkıştı” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 25.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet Gazetesi 25 Temmuz tarihli haberinde “Pınar Gültekin’i öldüren Cemal Metin Avcı’nın babasının intihara kalkıştı” başlığıyla cinayete ilişkin gelişmeleri okurlarına duyurmaya devam etmiştir. Başlıkta enformasyon eksiltimine gidilmiş, bu sayede okuyucu daha çok meraklandırılarak sansasyonel bir başlık atılmıştır. Haberin spotunda “Babası kendini asmak istedi” ifadeleri cinayet zanlısı Cemal Metin Avcı’nın suçunun yüz kızartıcı bir suç olduğu ve ailesinin duyduğu utancı simgelemektedir. Haberin gövdesinde, katil zanlısının babası Selim Avcı hakkında bilgiler yer almaktadır. “Sosyal Medya Hesaplarını Kapadılar” şeklindeki ara başlığın devamında ise Avcı ailesinin olayın akabinde evlerini terk ettikleri, işletmelerini ve sosyal medya hesaplarını kapattıkları bilgileriyle bu cinayet olayından sonra yaşamlarındaki değişimler ön plana çıkarılmıştır. Bu çerçevede haber metninin ana başlık, spot, giriş ve gövde kısımlarının bütüncül bir yapı sergilediği söylenebilir. Haberin girişinde ve devamında cinayet hadisesinin failin ailesi üzerindeki olumsuz

etkisi gösterilmeye çalışılmıştır. Haberde bir adet görsel bulunmaktadır. Seçilen fotoğrafta Cemal Metin Avcı'nın başının öne eğik olması, suçlu ve suçluluk hallerini yansıtmaktadır. Bir yandan da adaletin tecellisine dair bir done olduğunu söylemek mümkündür.

Mikro Yapı Analizi

Söylemsel çerçeve inşa edilirken; cümlelerin dizilişi ve cümle yapıları doğrudan anlatımın oluşmasını kolaylaştırmıştır. Haber söyleminin mikro yapısında olay faili için tercih edilen kelimeler ile cinayete ve davaya dair bilgilerin anlamsal bütünlüğü inşa edilmiştir. Cümle yapıları incelendiğinde edilgen yapıların seçildiğini söylemek mümkündür. Söz dizimi ve seçilen kelimeler irdelendiğinde “Selim Avcı'nın kendisini asarak yaşamına son vermek istediği” “yıllarca yaşadıkları evi terk ettikleri” Cemal Metin Avcı'nın işlettiği “cüce” adlı mekân kapatıldı. Pınar Gültekin canından olmasına karşın Avcı ailesinin yaşamlarındaki köklü değişiklikler ifade edilerek karşı taraf için de “hiç de kolay olmayan” bir mağduriyet yarattığı algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

3.7.1.10. Cumhuriyet Gazetesinde 25.07.2020 Tarihinde Yayınlanan İkinci Haberin Analizi

Cumhuriyet 🔍

**Muğla'nın merkez ilçesi
Menteşe'de üniversite öğrencisi
Pınar Gültekin'i vahşice öldüren
Cemal Metin Avcı'nın işlettiği
bar, yakınları tarafından
hizmete kapatıldı. Avcı'nın iş
yerinin camına spreyle boyayla
yazılan 'katil' kelimesi
yakınlarınca silinirken, cinayet
haberinin yer aldığı gazeteler
de kaldırıldı.**

Cumhuriyet 🔍

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
(MSKÜ) İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi İktisat Bölümü
öğrencisi Pınar Gültekin, 16
Temmuz'da kayboldu. Ailesinin
başvurusu üzerine jandarma ve
polis ekipleri, arama çalışması
başlattı.

Cumhuriyet 🔍

Soruşturmada şüpheli ifadeleri
nedeniyle gözaltına alınan
Cemal Metin Avcı ifadesinde,
Pınar'ı Orhaniye Mahallesi
Karabağlar Yaylası'nda çıkan
kavgada elleriyle boğup
öldürdüğünü, buradaki bağ
evinde cesedini çöp varilinde
yakıp, üzerine beton döktüğünü
itiraf etti. Gültekin'in gösterdiği
yerde bulunan varilde, Pınar'ın
yanmış cesedine ulaşıldı. Genç
kız, memleketi Bitlis'in Hizan
ilçesinde toprağa verilirken,
şüpheli, sevk edildiği adliyede
'canavarca hisle ve eziyet
çektirerek adam öldürmek'
sucundan tutuklandı.

(<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/pinarin-katili-cemal-metin-avcinin-is-yerinin-camindaki-yazi-silindi-gazeteler-kaldirildi-1754607>).

Resim 17. “Pınar’ın Katili Cemal Metin Avcı’nın İş Yerinin Camındaki Yazı Silindi, Gazeteler Kaldırıldı” Haberi

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi 28.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Cumhuriyet gazetesi 25 Temmuz tarihli haberini, “Pınar’ın katili Cemal Metin Avcı’nın iş yerinin camındaki yazı silindi, gazeteler kaldırıldı” başlığı ile okuyucularına aktarmayı tercih etmiştir. Haber girişinde cinayet hakkında özet bilgilere yer verilmiştir. Haber metni doğrudan anlatıma sahiptir. Haberde, arda lan ve bağ lam bilgisinin detaylandırılmadan aktarılmış olduğu, cinayetin esas gerekçelerine yer verilmediği görülmektedir. Başlıkta enformasyon eksiltimine gidilmiştir. Bu bilgi eksikliği haberin spotunda da vardır. Haberde Avcı’ya ait mekânın “katil” yazılı görüntüsü yer almaktadır. Haberin girişine bakıldığında ise olaya dair detaylı bilgi verildiğini 5N1K ilkesine uyulduğu görülmektedir. Haber metninde ayrıca failin ailesinin toplum baskısından kaçtığı bilgisine yer verilmiştir. “Katil” söyleminin tekrarı da dikkat çekmektedir. Haberde 3 adet görsel kullanılmıştır. Görsellerden 2’si haber metninin özeti şeklindedir. Avcıya ait olan barın camları katil yazısıyla kaplanmıştır. Siyah örtü ile mekânın kapatılması olayın büyüklüğünü özetlemektedir.

Diğer görsel ise 25 Temmuz'daki haberde de kullanılan Avcı'nın tutuklanma anının fotoğrafıdır.

Mikro Yapı Analizi

Haberin dili irdelendiğinde, ‘katil’ söylemiyle cinayetin sorumluluğunu Cemal Metin Avcı'ya yüklediği görülmektedir. Gazete haberin metinleştirilmesinde edilgen yapıyla ifadelere yer verirken haberde kısa ve doğrudan anlatımın tercih edildiği görülmektedir. Gazete, haberinde Avcı'nın aldığı söylemsel cezayı trnak içerisinde belirterek aktarırken, haberin genel söylemsel çerçevesinin belirlendiği görülmektedir. ‘Katil’ ‘canavarca’ ‘eziyet’ kelimelerinin kullanımı Avcı'nın işlediği suçun büyüklüğüne dair söylemleri içermektedir. Söz dizimine bakıldığında; ‘Basında gündem konusu olan haberlerin ardından Avcı'nın yakınları harekete geçerek katil kelimesini sildikten sonra gazeteleri kaldırdı’ ifadeleriyle toplum baskısından ne denli etkilenildiği ve korkulduğu anlaşılmaktadır.

3.7.2. Hürriyet Gazetesinde Pınar Gültekin Cinayetine İlişkin Yayınlanan Haberlerin Analizi

Hürriyet Gazetesinde 22.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Haberinin Analizi

Hürriyet com.tr   GİRİŞ

beton dökülmüş yanmış cesedine ulaşıldı. Katilin ilk beyanlarına da Hurriyet.com.tr ulaştı. Cemal Metin Avcı ilk beyanlarında vahşice katlettiği Pinar Gültekin'i suçladı. Öte yandan, Jandarmanın bilgi notunda cinayetle ilgili korkunç ayrıntılar ortaya çıktı. Gültekin'in kaybolmasıyla ilgili detay bulmak için Akyaka ve Menteşe ilçesindeki çok sayıda güvenlik kamerası kaydı izlendiği ve Avcı'nın bir petrol istasyonundan 16 TL'lik benzin aldığı tespit edildi. Jandarma ve polis ekiplerince alınan yoğun güvenlik önlemleri altında adliyeye çıkarılan Avcı, 'canavarca hisle ve eziyet çektirerek öldürme' suçundan tutuklandı. Yapılan incelemede, Pinar Gültekin'in sosyal medya hesabından 16 Temmuz tarihinde

Hürriyet com.tr   GİRİŞ

tutuklandı. Yapılan incelemede, Pinar Gültekin'in sosyal medya hesabından 16 Temmuz tarihinde cinayet zanlısı Cemal Metin Avcı'yı engellediği ortaya çıktı.

Hürriyet com.tr   GİRİŞ

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğrencisi Pinar Gültekin, 16 Temmuz günü, yalnız yaşadığı Ula ilçesinin Akyaka Mahallesi'ndeki evinden çıktı. Ailesi İstanbul'da yaşayan Pinar'a, ablası Sibel Gültekin telefonla ulaşamayınca paniğe kapıldı.

Sibel Gültekin ile annesi Şefika Gültekin, Muğla'ya gelerek, Akyaka Jandarma Karakol Komutanlığı'na kayıp ihbarında bulundu. Harekete geçen jandarma ve polis ekipleri, Pinar'ı bulmak için arama çalışması başlattı.

Hürriyet com.tr   GİRİŞ

Pinar Gültekin'in en son Akyaka Mezarlığı civarı ile Menteşe ilçe merkezindeki AVM'de görüldüğü saptandı. Bunun üzerine buralardaki tüm güvenlik kameraları merceğe altına alındı.

Hürriyet com.tr

ŞÜPHELİ HAREKETLERİ VE BİDONLA BENZİN ALMASI ELE VERDİ: 16 TL'LİK BENZİN ALMIŞ

Birçok kişinin ifadesine başvuran ekipler, gözaltına aldığı genç kızın eski erkek arkadaşı Cemal Metin Avcı'nın söylemlerinin tutarsız olduğunu fark etti.

Gültekin'in kaybolmasıyla ilgili detay bulmak için Akyaka ve Menteşe ilçesindeki çok sayıda güvenlik kamerası kaydı izlendi, tüm detaylar en ince ayrıntısına kadar değerlendirildi.

Görüntülerde, Cemal Metin Avcı'nın Menteşe ilçesindeki benzin istasyonundan bidonla benzin aldığı görüldü.

Hürriyet com.tr

KOMŞULARI DUMANDAN ŞÜPHELENİP SORDU

Sabah gazetesinde yer alan habere göre, Pınar Gültekin'in vahşice öldürüldüğü cinayetin zanlısı Cemal Metin Avcı'nın benzin dökerek genç kızı yaktığı esnada, evden çıkan dumandan şüphelenen komşularına, "Mangal yapıyorum. Onun dumanı" şeklinde açıklama yaptığı öğrenildi.

Hürriyet com.tr

Ekipler, saat 05.00 sıralarında bölgede bulunan çöp varilini kesip, Gültekin'in yanmış cesedine ulaştı.

Jandarma Genel Komutanlığı ve İçişleri Bakanlığı'nda üst makamlara olayla ilgili sunulan bilgi notunda, "Yapılan incelemede İl merkezinde bulunan bir petrol istasyonundan 16 TL'lik benzin aldığı tespit edilmiş, yapılan kamera incelemesinde benzini iki adet pet şişede aldığı tespit edilerek, kapsamlı yapılan sorgusu neticesinde ikrarda bulunmak zorunda kalmıştır." denildi.

Hürriyet com.tr

Hakkındaki suçlamaları kabul etmeyen Cemal Metin Avcı'nın görüntüleri izleyince suçunu itiraf ettiği, ilk ifadesinde, bir süre arkadaşlık yapıp ayrıldığı Gültekin'in tekrar barışma isteğini geri çevirmesi üzerine bağ evinde olayı gerçekleştirdiğini söylediği öğrenildi.

Gültekin'in annesi, ablası, yakınları ve okul arkadaşları ile bazı STK temsilcileri Adli Tıp Kurumu morgu önünde bekliyor.

Hürriyet com.tr

Pınar Gültekin'in 1 hafta önce paylaşılan son Instagram gönderisi

BAŞSAVCILIKTAN SON DAKİKA AÇIKLAMASI

Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı, Pınar Gültekin'in öldürülmesi olayına ilişkin yazılı açıklamada bulundu.

Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, "Muğla ilinde meydana gelen P.G.'nin öldürülmesi olayına ilişkin olarak, bazı basın yayın kuruluşlarında ve sosyal medyada yer alan haberlerle ilgili kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla basın açıklaması yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Muğla ili Menteşe ilçesinde meydana gelen söz konusu

Hürriyet com.tr

duyulmuştur. Muğla ili Menteşe ilçesinde meydana gelen söz konusu olayla ilgili soruşturma Cumhuriyet Başsavcılığımızca görevlendirilen iki cumhuriyet savcısı tarafından titizlikle yürütülmekte olup, olaya ilişkin şüpheli bir şahıs gözaltına alınmıştır. Gelişmeler hakkında ayrıca bilgi verilecektir" denildi.

Hürriyet com.tr

ERKEK ARKADAŞI GÖZALTINA ALINDI

Muğla İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, kurdukları özel ekiple çalışmalarını sürdürürken, genç kızın bar işletmecisi olan eski erkek arkadaşı Cemal Metin Avcı teknik ve fiziki takibe alındı. Takibin ardından dün akşam harekete geçen özel ekip, Cemal Metin Avcı'yı Menteşe ilçesindeki evinde gözaltına aldı.

Hürriyet com.tr

PINARIN KATİLİ TUTUKLANDI

Muğla'da üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'i (27) vahşice öldüren bar işletmecisi Cemal Metin Avcı (32), jandarmadaki işlemlerinin ardından adliyeye çıkarıldı. Jandarma ve polis ekiplerince alınan yoğun güvenlik önlemleri altında adliyeye çıkarılan Avcı, 'canavarca hisle ve eziyet çektirerek adam öldürme' suçundan tutuklandı.

Hürriyet com.tr

DÖVEREK BAYILTIŞ, BOĞARAK ÖLDÜRMÜŞ

Cemal Metin Avcı, jandarmadaki sorgusunda suçunu itiraf edip, genç kızı aralarında kıskançlık nedeniyle çıkan kavgada boğazını sıkarak öldürdüğünü itiraf etti. Cemal Metin Avcı, Gültekin ile konuşmak için otomobiliyle bağa evine gittiklerini, burada çıkan tartışmada, genç kızı dövdüğünü, bayılınca da boğazını sıkarak boğduğunu söyledi. Avcı, daha sonra Gültekin'in cesedini ormanlık alana götürüp, çöp varilinde yakarak üzerine beton döktüğünü ifade etti.

Hürriyet com.tr

Cemal Metin Avcı'nınifadesinden yola çıkan jandarma ve polis ekipleri Menteşe ilçesinin kırsal Yerkesik Mahallesi'ndeki ormanlık alana gitti. Ekipler, saat 05.00 sıralarında bölgede bulunan çöp varilini kesip, Gültekin'in yanmış cesedine ulaştı.

Hürriyet com.tr

Gültekin'in cansız bedeni, savcı ve güvenlik güçlerinin olay yerindeki incelemelerinin ardından otopsi için Muğla Adli Tıp Kurumu'nun morguna kaldırıldı.

Hürriyet com.tr

İLK BEYANLARINA HURRIYET.COM.TR ULAŞTI

Üniversitesi öğrencisi Pınar Gültekin'i katleden katilin ilk beyanlarına hurriyet.com.tr ulaştı. Gözaltındaki Cemal Metin Avcı ilk beyanlarından daha önceki birçok kadın cinayeti failinin yaptığı gibi öldürdüğü kadını suçlamaya çalıştı.

Failin ilk sözleri şunlar oldu:

"Pınar ile ilişkimiz vardı eşine söylerim diye sürekli tehdit ediyordu, para istiyordu. O gün de para istedi verecektim ama sinirlendim tartıştık. Bir anlık öfke ile öldürdüm."

Hürriyet
com.tr

GİRİŞ

OTOPSI İŞLEMLERİ İZMİR'DE YAPILACAK

Vahşi bir cinayete kurban giden Pınar Gültekin'in Muğla Adli Tıp Şube Müdürlüğü'ndeki işlemleri tamamlandı ve cenaze aileye teslim edildi. Gültekin'in DNA eşleşmesinin bir iki gün içerisinde, kesin ölüm nedeninin ise yaklaşık bir ay içerisinde hazırlanacak otopsi raporu ile belli olacağı bildirildi. Gültekin'in otopsi işlemleri İzmir Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nde yapılacağı açıklandı

Hürriyet
com.tr

GİRİŞ

BAKANLIK DAVAYA MÜDAHİL OLACAK

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk, üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'in öldürülmesi davasına müdahil olacaklarını bildirdi.

Selçuk, Twitter'da yaptığı paylaşımda, Pınar Gültekin'in katledilmesinin yürekleri yaktığını belirterek, "Bir canımıza daha kıyıldı. Davaya müdahil olarak katilin en ağır cezayı alması için hukuki sürecin yakın takipçisi olacağız." ifadelerini kullandı.

Hürriyet
com.tr

GİRİŞ

KATİL ZANLISI ADLİYEYE SEVK EDİLDİ

Gültekin'in öldürülmesiyle ilgili gözaltına alınan ve jandarmada cinayeti itiraf eden Cemal Metin Avcı'nın işlemleri tamamlandı.

Jandarma ekiplerince sağlık kontrolü için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesine getirilen zanlı daha sonra Muğla Adliyesine götürüldü.

Zanlı, burada jandarma ve polis ekipleri tarafından alınan yoğun güvenlik önlemleri altında adliye binasına sokuldu.

(<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-haberi-pinar-gultekini-katleden-cemal-metin-avci-dumani-goren-komsularina-bu-cevabi-vermis-41569036>).

Resim 18. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 22.07.2020.

Resim 19. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 22.07.2020.

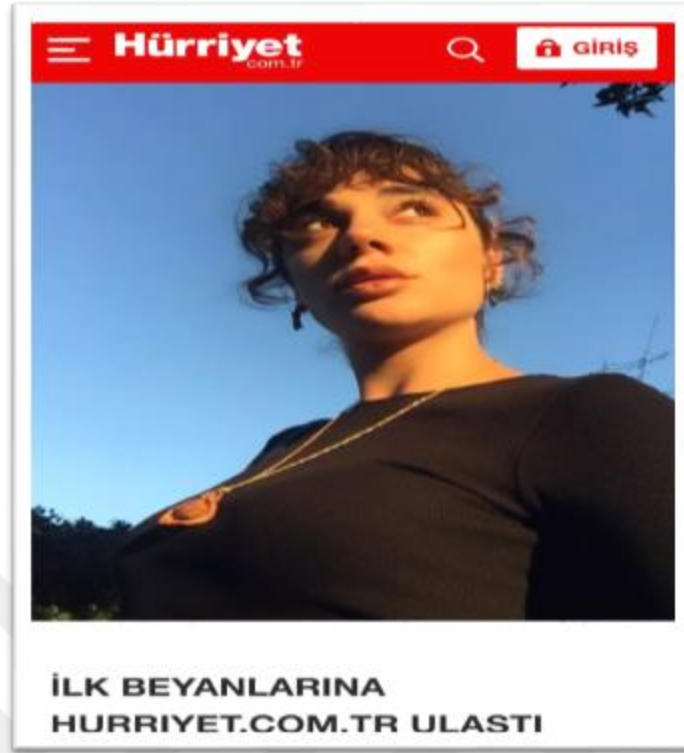
Resim 20. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 22.07.2020.

Resim 21. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin'i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 22.07.2020.

Resim 22. “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin’i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 22.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Hürriyet gazetesi 22 Temmuz 2020 tarihli haberinde cinayeti “Son Dakika Haberi: Pınar Gültekin’i Katleden Cemal Metin Avcı Dumanı Gören Komşularına Bu Cevabı Vermiş” başlığı ile okuyucularına aktarmış, haber ara başlıklarla detaylıca işlenmiştir. Haberin başlığında enformasyon eksikliği ve 5N1K ilkesine uyulmadığı göze çarpmaktadır. Haber başlığı kurgulaştırılmış ve hikayeleştirilmiştir. “Son Dakika” ifadesiyle de okuyucuyu meraklandırmak, hatta heyecanlandırmak istenmiştir. Haber söyleminin inşasında başlık, spot, giriş bölümünde bütünlük arz eden bir anlatı yapısı tercih edilmiştir. Haber metninin giriş bölümünde ve devamında cinayete dair detayların sunulduğu, olay örgüsünün tek tek işlendiği ve cinayetin işleniş biçiminin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Gazete; haber metninde üretmek istediği söylemi destekleyen jandarma bilgi notuna ve başsavcılık açıklamalarına yer vermiştir. Bu bağlamda haberde tek yönlü kaynak kullanımı mevcuttur. Haberde

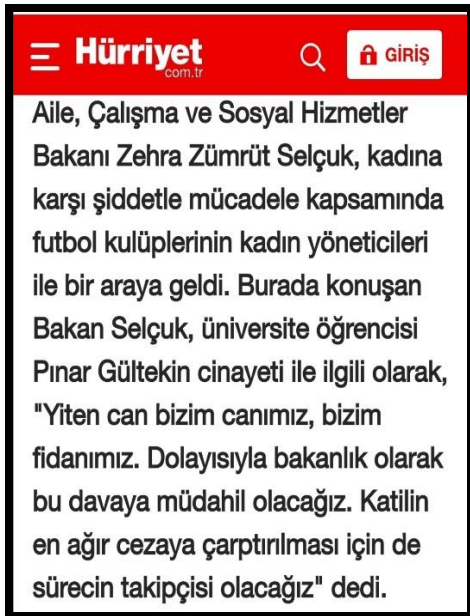
birden fazla ara başlık bulunmaktadır. Haber giderek derinleştirilmekte, olayı detaylandırmaktadır. Haberin girişinde cinayete dair bilgiler detaylı bir şekilde verilmektedir. “Komşuları dumandan şüphelenip sordu” şeklindeki ara başlıkta tanık gösterilerek haber desteklenmektedir, görgü tanığı ile haberin boyutu değiştirilerek güven verilmektedir. “Erkek Arkadaşı Göz Altına Alındı” şeklindeki alt başlıkta ise Pınar Gültekin’in erkek arkadaşı tarafından öldürüldüğü vurgusu yapılarak aynı zamanda olayın faili Cemal Metin Avcı’nın bar işletmecisi olduğunun altı çizilmiştir. Burada üstü örtük bir şekilde Pınar’ın kendi seçiminden kaynaklı cinayete kurban gittiği algısı oluşturulmaktadır. Kelime seçimi; haberin kurgusuna da etki ederek haberi magazinleştirmektedir. Keza haberin kurgusu cinsiyetçi bir söyleme sebebiyet vermektedir. Bir kadının erkek arkadaşının olması, onun yaşam hakkının elinden alınmasına nedenmiş gibi lanse edilmesi tek cinsiyetçiliği, eril söylemleri ve erk meselesini beraberinde getirmektedir. Ayrıca failin sözleri Pınar’ı suçlayıcı niteliktedir ve cinayeti sebeplere dayandırarak şiddeti meşrulaştırmanın yanında tahrik unsurunun belirtimi ile de suçun hafifletilmeye çalışıldığı görülmektedir. Haberde birden fazla görsel kullanılmıştır. Kullanılan görseller; olayın özeti niteliğindedir. Failin akaryakıt istasyonundan benzin aldığı an, ulaşılan varil bidonunun görseli, Cemal Metin Avcı’nın tutuklanma anı, haberin olay örgüsünü özetler niteliktedir. Aynı zamanda Pınar Gültekin’in görsellerine oldukça fazla yer verilmiştir.

Mikro Yapı Analizi

Haber söyleminin gramatik yapısı analiz edildiğinde; cinayeti tanımlamak için kullanılan kelimeler, sıfatlar, aktarım fiilleri olayın failini sorumlu tutulduğu ve işlediği cinayetin büyüklüğüne dair söylemsel çerçeve oluşturulduğu görülmektedir. Haber metninde tercih edilen cümle dizilişleri olayın sorumlusunu göstermekte, metinde ele alınan sentaksı yansıtmaktadır. Ayrıca haber söylemini inşa ederken önemli bir etkiye sahip aktarım fiilleri yoğun olarak kullanılmıştır. Süreç içerisinde Jandarma, Cumhuriyet Başsavcılığı, İl Emniyet Müdürlüğüne yürütülen çalışmaların açıklamaları aktif cümle kalıpları üzerinden aktarılmıştır. Bu bağlamda haberin genel söylemsel çerçevesinde Cemal Metin Avcı’nın gerçekleştirmiş olduğu cinayetin aktarımında kullanılan kelime ve cümle yapıları yerleştirilmiştir. Sözcük seçimi ve

kelime dizimi incelendiğinde: “boğup”, “öldürdüğünü”, “ormanlık alanda cesedini çöp varilinde yakıp”, “üzerine beton döktüğü” gibi ifadeler vahşeti ortaya koysa da cinayet eylemine bir örnek teşkil ettiği ve yol gösterebileceği için içinde risk barındırmaktadır. “Vahşice”, “katlettiği”, “Pınar Gültekin’i suçladı”, “genç kıızı kıskançlık nedeniyle” şeklindeki sözcük seçiminde cinayet bir nedene dayandırılarak şiddet bir kez daha manipüle edilmektedir. Bu kelime seçimleri ile ayrıca cinayetin boyutunu gözler önüne sererken, olayı kurgulaştırarak sansasyonel hale getirmektedir. Ayrıca cinayet nedeninin kıskançlık olarak verilmesi, suçu kadının özel hayatında aranmasına, okların Pınar Gültekin’e çevrilmesine sebebiyet vermektedir.

Hürriyet Gazetesinde 23.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Haberin Analizi

Hürriyet com.tr

"Geçtiğimiz gün, Pınar Gültekin'i gencecik bir kızımızı kaybettik. Kim bilir onun geleceğe dair birçok hayali, birçok umudu vardır. Kederli ailesine bir kez daha baş sağlığı diliyorum. Diğer kadın cinayetlerin de olduğu gibi bu cinayeti de lanetliyoruz. Yiten can bizim canımız, bizim fidanımız. Dolayısıyla bakanlık olarak bu davaya müdahil olacağız. Katilin en ağır cezaya çarptırılması için de sürecin takipçisi olacağız. 6284 sayılı kanun kapsamında bakanlık olarak kamu davalarına müdahil olup hukuki süreci de takip ediyoruz. Emine Bulut davasına müdahil olduk. Yine geçtiğimiz gün canımızı yakan Pınar Gültekin davasını da yakından takip edeceğiz" dedi.

Hürriyet com.tr

"KADIN CİNAYETLERİNİN YÜZDE 34 AZALDIĞINI GÖRÜYORUZ"

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yapılan çalışmaların olumlu sonuç verdiğini ifade eden bakan Selçuk, "Yaptığımız çalışmalar sonucunda son 18 yılda kadın cinayetleri ve kadına şiddet konusunda belirli bir azalmayı görüyoruz. 2020 yılının ilk 6 aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine oranla kadın cinayetlerinin yüzde 34 azaldığını görüyoruz. Bu yılın haziran ayıyla geçen yılın aynı dönemi mukayese edildiğinde kadın cinayetlerinde yüzde 18 oranında bir azalma var. Bizim için her can kıymetli her can biricik. O yüzden azalmalar olsa dahi bir tek canımızı kaybetmeyelim" diye konuştu.

Hürriyet com.tr

"DÜNYADA HER YIL 1,4 MİLYON İNSAN ŞİDDET SEBEBİYLE HAYATINI KAYBEDİYOR"

Bakan Selçuk dünyadaki şiddet verilerini paylaşarak sözlerini şöyle sürdürdü:

Hürriyet com.tr

"Kadına karşı şiddet istisnasız tüm coğrafyalarda sergileniyor. Şiddet gelişmiş, gelişmemiş ülkeler ya da herhangi bir coğrafya ayrımı yapmıyor. Dünyaya baktığımızda her yıl 1,4 milyon insan şiddet sebebiyle hayatını kaybediyor. Verilere baktığımız zaman 3 kadından 1'i yaşamının herhangi bir döneminde şiddete maruz kalıyor. Bu büyük bir rakam. Türkiye için de benzer rakamları konuşuyoruz. Her 10 şiddet mağdurundan 1 tanesi kolluk kuvvetlerine başvuruyor. Bu demek oluyor ki, 9 şiddet mağduru hiçbir kolluk kuvvetine başvurmuyor. Şiddetle mücadelede 4 önemli aşama var. Koruyucu önlemler, önleyici tedbirler, kovuşturma safhası ve politika geliştirmek. Her safhanın ayrı önemi var. Uluslararası verilere

Hürriyet
com.tr

ve politika geliştirmek. Her safhanın ayrı önemi var. Uluslararası verilere baktığımızda Türkiye'nin durumu daha iyi olsa da bir tek can çok önemli. Baktığımız zaman ABD'de 1 milyonda 21 kişi vefat ediyor. Bu oran Hindistan'da 19, Arjantin'de 13, Türkiye'de ise 5-6 arasında. Bizim tek amacımız bu rakamı en düşük seviyeye indirebilmek. Tamamıyla yok edebilme. Kadın erkek ayrımı yapmadan bu mağduriyeti gidermek istiyoruz. Mağdur, mağdurdur."

Hürriyet
com.tr

"VERİYE DAYALI RİSK DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ GELİŐTİRMEŐ OLACAĞIZ"

Kadına yönelik şiddetle mücadele için çeşitli çalışmaların yürütüldüğünü ifade eden Selçuk, bu yıl risk analiz modülünün pilot analizlerin başlayacağını dile getirdi. Selçuk, "Geçtiğimiz 25 Kasım'da Adalet, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık Bakanlığımız ve Diyanet İşleri Başkanlığımızla bir araya gelerek ilk defa 75 maddelik çok kapsamlı bir koordinasyon planı hazırladık. 2020-2021 yıllarını kapsayan koordinasyon planımızı geçtiğimiz yıl Emine Erdoğan hanımefendinin teşrifleriyle geçtiğimiz yıl 25 Kasım'da imzaladık. Bunu devreye soktuğumuzda mevzuattaki bazı eksiklikleri veya

Hürriyet
com.tr

Bunu devreye soktuğumuzda mevzuattaki bazı eksiklikleri veya uygulama hatalarını da çözmüş olacağız. Biliyoruz ki, mevzuatlar ne kadar iyi yapılırsa yapılsın, uygulamadan kaynaklı bazı hatalar olabiliyor. Diğer bir konu ise risk analiz modülünü geliştirdik. Bu modül şiddete tekrar maruz kalma ya da can güvenliğı tehlikesi yüksek olan mağdurları zamanında tespit etmek için kullandığımız bir sistem olacak. Böylelikle de veriye dayalı risk değerlendirme ölçeğı de geliştirmiş olacağız. Yakın zamanda bu modülün de pilot analizlerine başlamış olacağız" ifadelerini kullandı.

(<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-selcuktan-pinar-gultekin-cinayeti-aciklamasi-surecin-takipcisi-olacagiz-41571411>).

Resim 23. “Bakan Selçuk’tan Pınar Gültekin Cinayeti Açıklaması: Sürecin Takipçisi Olacağız” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 23.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Hürriyet gazetesinin 23 Temmuz tarihli haberi “Bakan Selçuk’tan Pınar Gültekin Cinayeti Açıklaması: Sürecin Takipçisi Olacağız” başlığı ile yayımlanmıştır. Bakan Selçuk’un kadına yönelik şiddet ve cinayetlerine dair açıklamaları detaylıca işlenmiştir. Başlık irdelendiğinde 5N 1K ilkesine uyulmadığı görülmektedir. Başlıkta ayrıca enformasyon eksiltimi yapılmıştır. Haberin kaynak kullanımını haber söylemini ortaya çıkarmaktadır. Haber kaynağı olarak Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının faaliyetlerine ve Bakan Selçuk’un ifadelerine geniş bir biçimde yer verilmiştir. Başlık siyasi bir aktörün söylemi üzerinden yansıtılmış, genellenmiş ve enformasyon eksiltimine gidilmiştir. Haberde olayı gerçekleştiren-eyleyen ile ilgili herhangi bir bilgiye ya da aktarıma yer verilmemiştir. Haber için tercih edilen görseller metinde üretilmek istenen tek boyutlu anlatımı destekleyen içerikleri barındırmaktadır. Haberin görsel tercihi de bu doğrultuda, sadece Bakan Selçuk’un fotoğrafından oluşmaktadır. Ara başlıklar da dahil olmak üzere haber metninin verdiği bilgiler, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının olayın takibini yaptığını, devletin

sorumluluğunu yerine getirdiği yönündedir. Gazetenin cinayete yönelik haberi bu şekilde kurguyla aktarması, genel yayın politikası hakkında önemli ipuçları vermektedir.

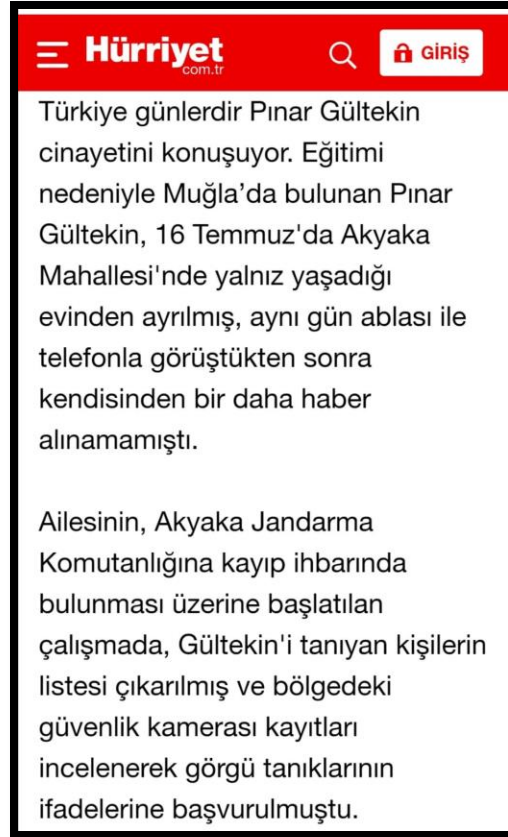
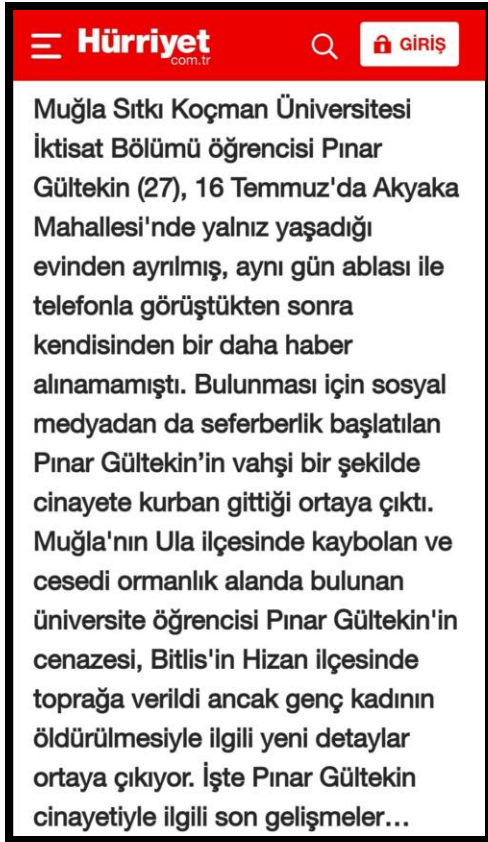
“Katilin en ağır cezaya çarptırılması için de sürecin takipçisi olacağız” ve “Kadın cinayetlerinin yüzde otuz dört azaldığını görüyoruz” şeklinde verilen ara başlıklar altında da Türkiye’de kadına yönelik şiddet ile mücadele kapsamında yapılan çalışmaların olumlu sonuç verdiği ve bu bağlamda kadın cinayetlerinde yüzde 34 oranında bir azalış olduğu belirtilmiştir. Bu aktarımlar, cinayet sonrası oluşan toplumsal infialin azaltılması ve devlete olan güvenin sarsılmaması adına detaylı bir biçimde verilmiştir. Bakanlığın Pınar Gültekin cinayetinden duyduğu üzüntü ve olayın takipçisi olunacağına dair ifadelerle yetinilmiş lakin cinayetin arkasında yatan toplumsal nedenlere değinilmemiştir.

Mikro Yapı Analizi

Haber söyleminin gramatik yapısı analiz edildiğinde; Pınar Gültekin cinayetini tanımlamak için seçilen kelimeler ve kullanılan aktarım fiillerinin olayın faillerini ve sorumlularını göstermekten çok onun yerine kadın cinayetlerinin önlenmesi adına yapılan ve yapılacak olan çalışmaları ön plana çıkaran bir söylem göze çarpmaktadır. Devlet yetkilileri ve güvenlik bürokrasisinin aktarımları aktif cümle kalıpları üzerinden verilmiştir. Tek yönlü kaynak kullanımı ve aktarılan görsel siyasal iktidarın anlatım retorliğini güçlendirmiştir. Bu bağlamda haber söyleminde resmî açıklamalar üzerine inşa edilmiş bir anlatı çerçevesi oluşturulmuştur. “Yiten Can Bizim Canımız Bizim Fidanımız” “Sürecin Takipçisi Olacağız”, Katilin En Ağır Cezaya Çarptırılması İçin Bakanlık Olarak Davaya Müdahil Olacağız”, ifadeleriyle devletin sorumluluğu vurgulanmaktadır. Haberde Türkiye ile diğer ülkelerdeki kadın cinayet oranları kıyaslanmıştır. Burada Gültekin cinayeti üzerinden bakanlığın yaptığı çalışmalar öne çıkarılarak mevcut yaşananlar perdelenmeye çalışılmış, haberde şiddet bir kez daha meşrulaştırılmıştır. Gültekin cinayeti bir örnek teşkil edip şiddetle mücadele çalışmalarını harekete geçirse de yitirilen bu genç kadın için bugüne değin neden önlemlerin alınmadığı sorusunu da akıllara getirmektedir. Genel yayın politikası itibariyle iktidara yakın bir çizgide yer alan gazetenin bu haberinin söylemi, olayın

politik ve sosyolojik arka planına ortaya koymak yerine ilgili bakanlığın icraatları üzerine inşa edilmiştir. Haberde Pınar Gültekin cinayetine ilişkin hiçbir görsel kullanılmamıştır.

Hürriyet Gazetesinde 25.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Haberin Analizi

Şüphe üzerine gözaltına alınan ve genç kızın eski erkek arkadaşı olduğunu iddia eden Cemal Metin Avcı, ilk ifadesinde hakkındaki suçlamaları kabul etmese de delilleri görünce, bir süre arkadaşlık yapıp ayrıldığı Gültekin'in tekrar barışma isteğini geri çevirmesi üzerine genç kızı bağ evinde öldürdüğünü, cesedini yaktıktan sonra bir varile bırakarak Gülağzı mevkisinde ormanlık alana attığını itiraf etti..

Avcı, çıkarıldığı nöbetçi sulh ceza hakimliğince "canavarca hisle adam öldürmek" suçundan tutuklandı.

Hürriyet com.tr **GİRİŞ**

KATİLİN İFADESİ

Pınar Gültekin'i kıskançlık nedeniyle çıkan kavgada boğazını sıkarak öldüren ve cesedini ormanlık alana götürüp, çöp varilinde yakarak üzerine beton döken Cemal Metin Avcı'nın, jandarmada ve savcılıkta verdiği ifadesi ortaya çıktı. Avcı ifadesinde olayı şöyle anlattı:

"Pınar ile iş yerim olan barda tanıştık. Sonrasında da bazen tek bazen de arkadaşlarıyla geliyordu. O günlerde bana Instagram'dan teşekkür mesajı attı. Sonrasında da telefon numaralarımızı verdik birbirimize WhatsApp üzerinden konuşmaya başladık. Bana, buluşmak istediğini söyledi. Ben de ertesi gün buluşmayı kabul ettim. Amacım tamamen

Hürriyet com.tr **GİRİŞ**

kabul ettim. Amacım tamamen ilişkimi bitirmektir. Saat 15.00 sıralarında kendisini aldım. Birlikte eve gittik. Kendisinden konuşmasını istedim. Benden ne istediğini sordum. Kendisine artık bu işin bitmesi gerektiğini söyledim. Bağırılmaya başladı ve 'karına söylerim' şeklinde sözler söyledi bana. Bu sırada sağ kolum dirsekten çizildi."

Pınar Gültekin'in boğazına doğru yaklaştığını iddia ederek, bunun üzerine kendisine yumruk attığını söyleyen Avcı, ifadesini şöyle sürdürdü:

Hürriyet com.tr **GİRİŞ**

"Sonrasında boğazıma doğru yaklaşınca ben de kendisine yumruk attım. Yere düştü ve kafasını yere çarptı, sanırım kafasının arka kısmını çarptı. Biraz kan aktı. Sonrasında yerdeyken yüzüne bir yumruk daha vurdum. Hatırladığım kadarıyla yere düştükten sonra bir kere vurdum. Sonrasında hareket etmediğini fark ettim ve boğazını 15-20 saniye kadar sıktım nefes alıp almadığını, tepki verip vermediğini kontrol ettim. Ancak nefes almıyordu. Sonrasında ne yapacağımı bilemedim. Yerde yatar vaziyette duruyordu. 5-10 dakika bir şey yapmadan bekledim. Herkesin öğrenmesinden çok korktum. Ne yapacağımı bilemedim. Aklıma ailem geldi. Ne yapacağımı düşünmeye başladım."

Hürriyet com.tr **GİRİŞ**

PINAR GÜLTEKİNİ ARKADAŞLARI ANLATTI

Hayatının baharında cinayete kurban giden Pınar Gültekin, 27 yaşındaydı ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü son sınıf öğrencisiydi. 6 yıldır Muğla'da eğitimini sürdüren Pınar Pınar Gültekin'in aslen Bitlisli olduğu öğrenildi.

Canice katledilen genç kadının arkadaşları Pınar Gültekin'i anlattı:

Hürriyet com.tr

Burcu Özdemir:

Çarşamba günü 11.30'a kadar oturduk, sonra o başka bir mekana gitti. 01.30 gibi vedalaştık. 'Eve gidiyorum, görüşürüz' dedi ve gitti. Perşembe saat 17.00'den itibaren telefonuna ulaşamadık. Aramaya başladılar. Biz faili hiç tanımıyoruz. Bizim çevremizde çoğu kimse de tanımıyor. Pınar ile ortak arkadaşlarımızın hiçbiri tanımıyor. Pınar'dan da duymadık. Olaydan sonra haberdar olduk. Biz ilişki olup olmadığını da bilmiyoruz. Pınar'ın o adamı tanıyan arkadaşları var sadece. Pınar tek yaşıyordu. Neşe dolu biriydi. Son senesiydi. Planları vardı. Deli dolu bir kızdı. 'Okulu bir bitireyim, önümüze bakarız, güzel şeyler olacak' diyordu. Hayalleri

Hürriyet com.tr

şeyler olacak' diyordu. Hayalleri vardı tabi. Ailesiyle de hiçbir sıkıntısı yoktu. Mutlu bir hayatı vardı. Yazıklar olsun bunu yapana. Eşyalarını toplayacağız. Çok zor bir durum. Bütün arkadaşları size Pınar'ın ne kadar iyi bir insan olduğunu zaten söyleyecektir. Pırl pırl bir kızdı. Sevilirdi, severdi, saygılıydı.

Hürriyet com.tr

Selver Gür:

6 yıllık arkadaşım. Böyle bir konudan haberim yoktu. En son çarşamba günü konuştuk. Sonraki gün WhatsApp'tan yazdım cevap vermedi. Bir daha da konuşamadık. Bir ilişkisi olduğunu bilmiyorduk. Her gün birlikteydik. Sevgilisi olsa mutlaka bilirdim. En son konuştuğumuzda okuldaki dersleriyle ilgili konuştuk. Yaz sonu okulu bitirip gidecekti. Çok az dersi kalmıştı. Bitiyordu. En yakın arkadaşımdayım benim. Acım çok taze. Bir şey söyleyemiyorum. Çok canice bir durum. Onu çok seviyoruz.

Hürriyet com.tr

Sinan Kurt:

Sohbet etmeyi, birlikte vakit geçirmeyi seven biriydi. Modu hiç düşmezdi. Hep enerji dolu ve cıvı cıvıydı. İlişkisi olduğunu veya bu konuda bir sıkıntısı olduğunu duymadık. Ailesi İstanbul'da yaşıyor, arkadaşları da yanına gelip giderdi. Birkaç gün önce görüşmüştük. Olağandışı bir hali de yoktu.

Batuhan Altın (Pınar'ın oynadığı kısa filmi çeken arkadaşı):

Bir arkadaşım vasıtasıyla tanışmıştık. Severe ve içten bir şekilde oynadı. Samimiydi. Geçen yıl tam bu zamanlarda çektiğimiz filmi. 7 Ağustos'ta da yayımladık. Enerjik ve neşeli biriydi.

Hürriyet
com.tr

Batuhan Altın (Pinar'ın oynadığı kısa filmi çeken arkadaşı):

Bir arkadaşım vasıtasıyla tanışmıştık. Severek ve içten bir şekilde oynadı. Samimiydi. Geçen yıl tam bu zamanlarda çektiğimiz filmi. 7 Ağustos'ta da yayımladık. Enerjik ve neşeli biriydi.

Hürriyet
com.tr

Cemal Metin Avcı, evde Pinar'ın cansız bedenine yaptıklarını şöyle anlattı:

"Varili evin içine getirdim. Pinar'ı varilin içine koymak istedim ancak elimden kayıyordu. Sabit tutmak için orada bulunan ipe boğazını sardım. Bir elimle ayaklarından, diğer elimle de boğazına sardığım ipten tutarak varilin içine koydum. Bu sırada Pinar'dan herhangi bir emare yoktu. Bu olaylar oluncaya kadar tahmini 15 dakika geçmiştir. Pinar'ı varile koyarken başındaki kanlardan dolayı elbisemin göğüs kısmına kan bulaştı. Daha sonra varili evin içinde üzerine odun atmak suretiyle yakmaya çalıştım. Evin içi duman doldu, varili tuvalet tarafına götürdüm. Varil evin içinde

Hürriyet
com.tr

götürdüm. Varil evin içinde yanmayınca ve evi duman kaplayınca endişeyle varilin evde yanmayacağını anladım.

Sonra Pinar'ın da telefonu ile benzin almak için aracıma bindim. İlk önce yayla tarafına Keyif Oturağı civarına gittim, oradan geri döndüm. Pinar, Akyaka'da kaldığı için telefonu Akyaka'da sinyal versin diye oraya doğru yola çıktım. Akyaka kavşağına vardığımda geçitten yeni yapılan yerden geri döndüm. Akyaka kavşağına 1-2 kilometre kala sim kartı telefondan çıkardım dişimle ısırarak kırdım ve parça parça camdan attım. Daha sonra Muğla'ya geri döndüm.

Hürriyet
com.tr

Ardından petrolden iki 1.5 litrelik şişelerde benzin aldım ve aracıma da mazot aldım. Sonrasında tekrar yaylada bulunan eve geri döndüm. Döndükten sonra varili bahçeye çıkardım. Orada varilin içine biraz tahta parçası attım ve üzerine benzin döküp yaktım."

Hürriyet
com.tr

DETAYLAR ORTAYA ÇIKTI

Jandarma Suç Araştırma Timi (JASAT) bünyesinde oluşturulan özel ekip, kayıp başvurusunun ardından Pınar Gültekin'i bulmak için telefon kayıtları ve sosyal medya hesaplarından genç kızı tanıyanların listesini oluşturdu.

Emniyet yetkililerinden de yardım alan ekipler, cinayetten birkaç gün önce Gültekin'in en yakınında bulunan 100'ün üzerinde kişinin bilgisine başvurdu.

Olağan şüphelileri belirleyen ekipler, bir taraftan da yüzlerce güvenlik kamerasını tarayarak 2 bin saatlik görüntüyü inceledi.

Hürriyet
com.tr

Tüm detayları en ince ayrıntısına kadar değerlendiren ekipler, tüm şüpheler üzerinde toplanan Gültekin'in eski erkek arkadaşı Cemal Metin Avcı'yı gözaltına aldı.

Elde edilen kamera ve telefon kayıtlarında yapılan incelemede zanlıya cinayetin işlenmesinde ve sonrasında yardımda bulunan ikinci bir kişinin izine rastlanmadı.

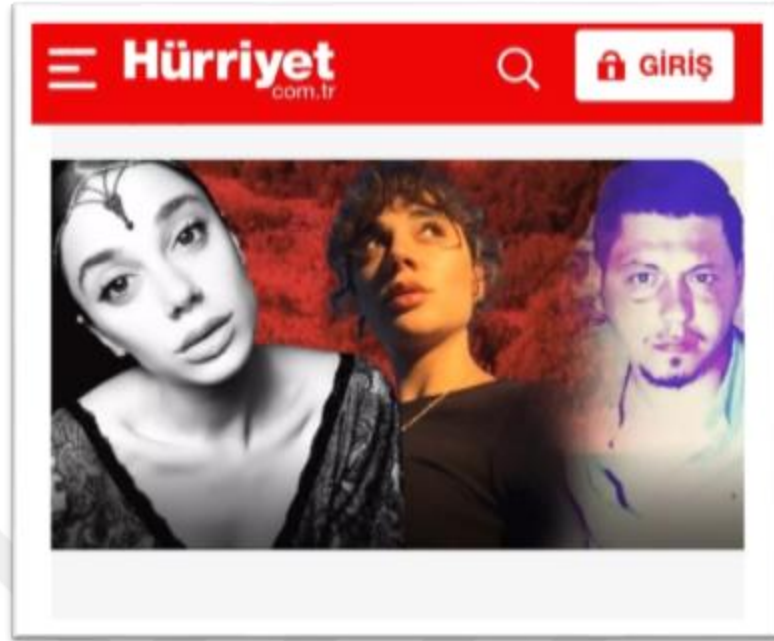
Zanlının, 6 aydır görüşmediğini belirttiği Gültekin ile 16 Temmuz'da telefon görüşmesi yaptığı ve aralarında çok sayıda görüşme olduğu belirlendi.

Kamera ve telefon kayıtlarından elde edilen delillerle daha fazla olayı gizleyemeyeceğini anlayan Avcı,

Hürriyet
com.tr

Kamera ve telefon kayıtlarından elde edilen delillerle daha fazla olayı gizleyemeyeceğini anlayan Avcı, cinayeti itiraf etmek zorunda kaldı.

(<https://www.hurriyet.com.tr/galeri-pinar-gultekin-kimdir-nasil-oldu-pinar-gultekin-cinayetiyle-ilgili-son-gelismeler-41572633>).

Resim 24. “Pınar Gültekin Kimdir, Nasıl Öldü? Pınar Gültekin Cinayetiyle İlgili Son Gelişmeler” Haberi

Kaynak: Hürriyet Gazetesi 25.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Hürriyet gazetesinin 25 Temmuz tarihli haberi, “Pınar Gültekin Kimdir, Nasıl Öldü? Pınar Gültekin Cinayetiyle İlgili Son Gelişmeler” başlığıyla yer almaktadır. Haberin başlığı aslında metinde hangi donelerin verileceğini özetlemektedir. Haber girişinde olayın anlatıldığı ve özetlendiği görülmektedir. Haberde Pınar Gültekin hakkında bilgilere yer verilirken, Gültekin’in yaşı, neşeli ve renkli karakterine yönelik bilgilerle haber kurgulanmıştır. Aynı zamanda haberde fail Avcı’nın detaylı ifadesine yer verilmiş ve olayın sorumlusu olarak sunulmuştur. “Katilin İfadesi” şeklindeki birinci ara başlıkla cinayeti işleyen Avcı’nın ifadesine yer verilmiştir. Detaylı bir şekilde aktarılan ifadelerle birlikte cinayet sebeplere dayandırılmış ve cinayetin karşılıklı arbede sonucu gerçekleştiği belirtilmiştir. Bu ifadelerle cinayet zanlısı adeta masumlaştırılmakta, yaptığı cinayet meşrulaştırılmakta ve manipüle edilmektedir. “Pınar Gültekin’i Arkadaşları Anlattı” başlığı altında, Gültekin’in arkadaşlarının ifadelerine yer verilmiş ve Pınar’ın yaşamı çok seven ve hayalleri olan deli dolu biri olduğuna dair bilgiler aktarılmıştır. “Detaylar Ortaya Çıktı” başlığı altında ise Emniyet ve Jandarma Suç Araştırma Timi (JASAT)’nin yürüttüğü çalışmalara değinilmiştir.

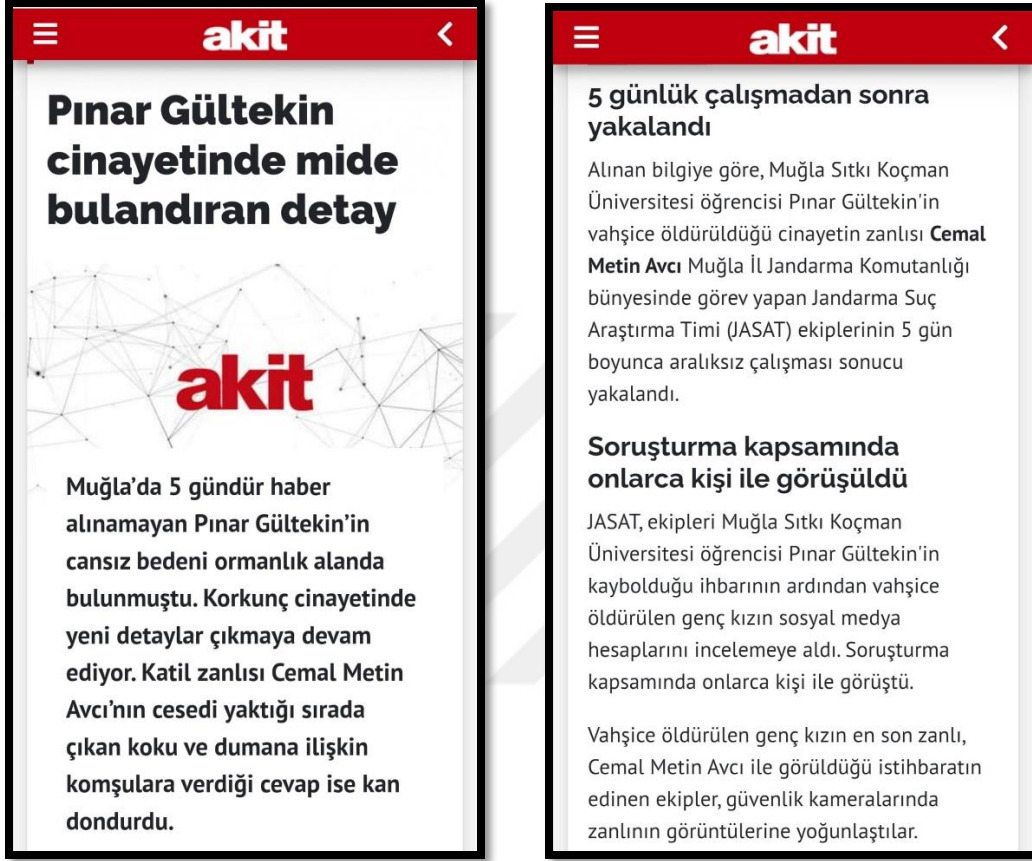
Burada devletin sorumluluk bilinciyle hareket ettiği ve olayın takibinde olduğu belirtilmiştir. Haberde fazlaca sayıda Gültekin'in görseli kullanılmıştır.

Mikro Yapı Analizi

Hürriyet gazetesi bu haberin genel söylemsel çerçevesini inşa ederken; suçlayan, hedef gösteren ve sorumluluk yükleyen bir dil kullandığı görülmektedir. Haberin yapısında fail için tercih edilen kelimeler ve kalıplar haberde ön plana çıkarılmıştır. Haberde imalı anlatımlar yerine, doğrudan ifadelerin tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca haber Gültekin'in arkadaşlarının ifadeleri ile haber söylemindeki retorik pekişmesine kaynaklık etmiştir. Kelime seçimi ve söz dizini irdelendiğinde; “vahşi” “canavarca” gibi tabirlerle olayın dehşeti gözler önüne serilse de “yalnız yaşadığı evden” “eski erkek arkadaşı” “beraber olma isteğini geri çevirmesi üzerine” gibi seçimlerle cinayet sebebi tamamen kadının özel hayatına indirgenmekte ve bunların cinayet nedeni olarak gösterilmesiyle şiddet-cinayet meşrulaştırılmaktadır. “Kıskançlık sebebi”, “barda tanıştık”, “bana Instagram'dan teşekkür mesajı attı, telefon numaralarımızı verdik, konuşmaya başladık, bana ulaşmak istediğini söyledi ben de kabul ettim”, “amacım ilişkiyi bitirmektir”, “bağırmağa başladı ve karına söylerim şeklinde sözler söyledi”, “bu sırada sağ kolum dirsekten çizildi” ifadelerine de yer verilerek haberin cinayet haberinden daha çok magazin haberine doğru evrildiği dikkat çekmektedir. Ayrıca yaşamını yitiren bir kadının cinayet sebebinin sansasyonel bir haber dili ile yansıtılmasının medyada kadın cinayetlerinin aktarım biçimiyle uyumlu lakin sorunlu bir tarz olduğu da belirtilmelidir. Haberin devamında ise “yere düştü, yerdeyken yüzüne yumruk vurdum, boğazını 15-20 saniye kadar sıktım” şeklindeki ifadelerin doğrudan okurlara aktarılması da habercilik etiğiyle bağdaşmamaktadır. Gazete bir taraftan magazin tadında sansasyonel bir söylem dili takınırken cinayeti tüm çıplaklığıyla aktararak şiddeti kanıksatan bir söylem dilini de kullanmıştır.

3.7.3. Akit Gazetesinde Pınar Gültekin Cinayetine İlişkin Yayınlanan Haberlerin Analizi

Akit Gazetesinde 22.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Haberin Analizi

(<https://www.yeniakit.com.tr/kart/haber/pinar-gultekin-cinayetinde-midebulandiran-detay-1339285.html>).

Resim 25. “Pınar Gültekin Cinayetinde Mide Bulandıran Detay” Haberi

Kaynak: Akit Gazetesi 22.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Akit gazetesi, Muğla’da yaşanan Pınar Gültekin cinayetini 22 Temmuz 2020 tarihli haberinde geniş bir yer ayırarak ele almıştır. Haber “Pınar Gültekin Cinayetinde Mide Bulandıran Detay” başlığı ile yer almaktadır. Başlıkta kullanılmış olan “mide bulandıran detay” ifadesi haber söylemi üretmede ve haber içeriği hakkında okura merak uyandıran bir anlatım sağlamıştır. Ayrıca bu ifade ile karşıtlık yaratıldığı, bu yolla merak uyandırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Bu yönleriyle haber öyküleştirilerek magazinél bir şekilde ele alınmış ve olaya tekil bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Haberin başlığında enformasyon eksiltimine gidilmiş olup kullanılan sözcükler ile habere yönelik ilgi arttırılmaya çalışılmıştır. Gazete haber söylemini inşa etmek için haber metninin devamında da aynı tekniği kullanmıştır. Haber için tercih edilen görsel olarak JASAT ekibinin Gültekin’in cansız bedeninin yer aldığı varilin incelenme anının koyulması, haber metninin içerisinde yer alan ifadeleri desteklemiştir. Ayrıca olay yerinden aktarılmış olan bir görüntünün haber görseli olarak kullanılması dikkat çekicidir. Haberin devamındaki ara başlıklar incelendiğinde 5N1K ilkesine uyulmadığı görülmektedir. Haber girişinde cinayete ilişkin bilgiler verilmiş ve olay özetlenmiştir. Haber metninde JASAT’ın yürüttüğü çalışma birden çok kez tekrar edilerek vurgulanmıştır. Devletin olay takibini yaptığına dair tekrarlar

dikkat çekicidir. Haberin genel çerçevesini JASAT'ın yürüttüğü çalışma oluşturmaktadır. “JASAT ekipleri, 5 gün boyunca 100’ün üzerinde güvenlik kamerasının görüntüsünü saatlerce izledi”, “JASAT ekipleri Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencisi Pınar Gültekin’in kaybolduğu ihbarının ardından vahşice öldürülen genç kızın sosyal medya hesaplarını incelemeye aldı. Soruşturma kapsamında onlarca kişi ile görüşüldü” şeklindeki ifadelerle cinayetin tüm yönleriyle aydınlatıldığına ilişkin vurgular yapılarak toplum nezdinde güven duygusuna seslenilmeye çalışılmıştır. Ne var ki haberde bu cinayetlerin bir daha yaşanmaması adına bir önlem veyahut bir uzman görüşüne yer verilmemiştir. Sürece dair genel bilgiler verilse de toplumsal kaygıya çok fazla seslenilmemektedir.

Mikro Yapı Analizi

Akit gazetesinin konuyla ilgili yapmış olduğu haberin sentaktik analizi yapıldığında, haberde tercih edilen aktarım fiillerinin ve kelime yapılarının haber metninde üretilmek istenen söylemi destekleyici şekilde kurgulandığı görülmektedir. Olayın faili hakkında aktif ve etken cümle yapılarının karma bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Gazete, haberinde yayın politikası doğrultusunda kelime ve tanımlama tercihi yaptığını göstermektedir. Söylem dili ile haber retorığının keskin ve belirgin olmasına kaynaklık etmiştir. Sözcük dizini ve kelime seçimi incelendiğinde; “mide bulandıran detay”, “kan dondurucu”, “vahşice öldürülen” şeklindeki ifadelerle olayın gerçekliği ve acının büyüklüğü yansıtılmaya çalışılmıştır. Davanın seyrine dair gelişmeler JASAT’ın çalışmaları üzerinden aktarılmıştır. Kelime seçimi ve cinayetin detaylı aktarımı işlenen suçu toplumsal yargıya sunsa da örnek teşkil etme açısından da risk az etmektedir.

Akit Gazetesinde 22.07.2020 Tarihinde Yayınlanan Haberin Analizi

(<https://www.yeniakit.com.tr/haber/agzi-bozuk-saygisiz-topluma-uzak-istanbul-sozlesmesini-savunan-feministten-igrenc-mesajlar-1340168.html>).

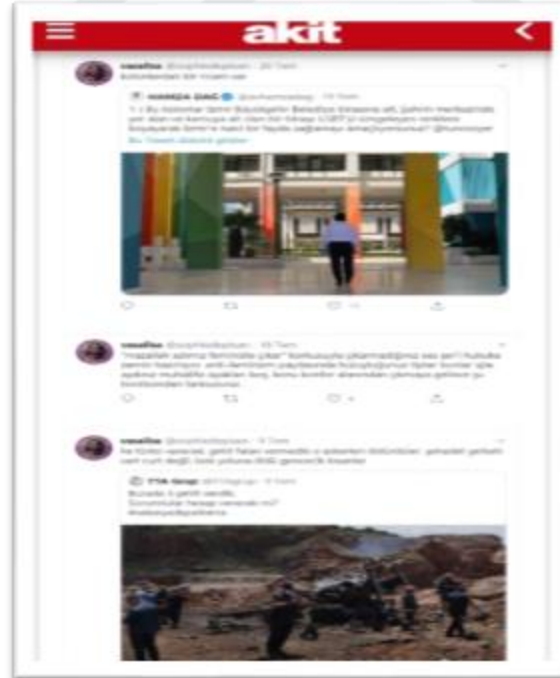
Resim 26. “Ağzı bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi

Kaynak: Akit Gazetesi 23.07.2020.

Resim 27. “Ağız bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi

Kaynak: Akit Gazetesi 23.07.2020.

Resim 28. “Ağız bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi

Kaynak: Akit Gazetesi 23.07.2020.

Resim 29. “Ağzı bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” Haberi

Kaynak: Akit Gazetesi 23.07.2020.

Makro Yapı Analizi

Akit gazetesi 23 Temmuz 2020 tarihli haberinin ana başlığı “Ağzı bozuk, saygısız topluma uzak... İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministten iğrenç mesajlar” şeklindedir. Haberde kullanılmış olan İstanbul Sözleşmesi’ni savunan Feministten İğrenç Mesajlar” ifadesiyle kadına yönelik şiddetin sebebi bu söylemlere dayandırılmaktadır. Başlıkta enformasyon eksiltimine gidilmiş ve 5N1K ilkesine uyulmamıştır. Bu bağlamda haber dikkat çekici bir anlatım tekniği ile sunulmuştur. Gazete haber söyleminin inşası için haberin spotunda da benzer bir anlatım tekniği kullanmayı tercih etmiştir. Haber metni ve görselleriyle birlikte bütüncül bir şekilde İstanbul Sözleşmesi’ni savunanlar cinayetten sorumlu tutulmuş ve gazetecilik etik ilkelerine aykırı olarak hedef gösterilmiştir. Olayı eyleyenle ilgili bilginin haber metninde sınırlı olduğu görülmektedir. Haberde ardalın ve bağlam bilgilerine yer verilmemiştir. Gazete cinayete ilişkin haberlerde diğer gazetelerin aksine daha ideolojik, sansasyonel ve dikkat çekici başlıklarla okurlarına seslenmeyi tercih etmektedir. Haber girişinde; kadına yönelik şiddet olgusunun Türkiye’nin bir problemi olduğunu, bu problemi İstanbul Sözleşmesi’nin körüklediği ifadeleri yer almaktadır.

Haberin devamında ise “27 yaşındaki Pınar Gültekin, görüştüğü adamın evli olduğunu öğrenince konuşmayı kesti. Bunun üzerine kıskançlık krizine giren ve eşini aldattığının ortaya çıkmasını istemeyen Cemal Metin Avcı, Pınar’ı canice katletti” ifadeleri ile cinayeti bir sebebe dayandırarak şiddetin arkasında yatan makro nedenler perdelenmeye çalışılmıştır. Haberın anlatım biçimi ile anlatıda yer alan iki kadın ve maruz kaldıkları durum; kadına dair yanlış bir izlenim bırakmakla birlikte bir magazin unsuru olmasına sebebiyet vermektedir. Haberın ana teması İstanbul Sözleşmesi’nin kadına olan şiddeti körüklemesi ve alevlendirmesidir. Gazete kendi ideolojisini; haberi veriş şekli ile olsun, söylem dili ile olsun okura yansıtmaktadır. Haberın devamında yer alan, “Halen İstanbul Sözleşmesini Savunuyorlar” başlığı altında, gazete tamamen ideolojik görüşü bağlamında kadına şiddet meselesini değerlendirmiştir. “Sözleşmeyi Savunan Feministten Rezil Mesajlar” başlığı altında ise İstanbul Sözleşmesi’ni savunan feministlerin toplumsal değerlerden yoksun ve yabancı olduğu ifade edilerek ötekileştirilmiş ve sert bir şekilde eleştirilmiştir. Devamında da Ak Parti karşıtı olduğu bilgisi verilen kişiye yönelik olarak sert ifadeler kullanılarak ideolojik bir haber anlatısı oluşturulmuştur. Haber, ilk bakışta Pınar Gültekin cinayetiyle ilişkili gibi okunsa da haberın detaylarına bakıldığında iletilmek istenen mesajın aktarımında yalnızca bir örnek teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Haberde İstanbul Sözleşmesi’ni savunan ve ‘feminist’ olarak nitelendirilen bir kişinin kendi fikrini beyan ettiği Twitter paylaşımına yönelik görsellere de yer verilmiştir.

Mikro Yapı Analizi

Akit gazetesinin haberinde İstanbul Sözleşmesini destekleyen bir feministe işaret edilmesi ve aktarım fiillerinin, kelime yapılarının bu söylem üzerine kurulduğunu söylemek mümkündür. Haber dili, suçlayan, hedef gösteren ve sorumluluk yükleyen bir biçimde kurgulanmıştır. Gazete haber metninde genel yayın politikası doğrultusunda kelime ve cümle yapısı tercihi yaptığı görülmektedir. Gazetede ilk göze çarpan ve dikkat çeken haberın söylem dilidir. Seçilen sözcükler ve kelime dizinleri tamamen eleştireldir. Haberın ortaya koyduğu söylem dikkatle incelendiğinde, gazete kendi ideolojik görüşüne uymayan bir kadını, yaşam hakkı elinden alınmış bir genç kadının ölüm haberi üzerinden yererek hatta bunun da

ötesinde toplumun yargılaması adına bir anlatı oluşturduğunu söylemek mümkündür. Kadına yönelik şiddeti kınayan ve İstanbul Sözleşmesi'nin bu durumu alevlendirdiğini beyan eden gazete, yine bir kadına fikri ve ideolojisinden kaynaklı psikolojik şiddet uygulaması dikkat çekmektedir. “Ahlak dışı mesajlar”, “zihniyetin bu denli kokuşmuş olduğu” “Türk-İslam toplum yapısına uygun, yerli yeni kanunlara sıcak bakmayarak”, “feministten rezil mesajlar”, “Ak Parti'ye alenen düşmanlık yapan feministin”, “insana saygısı olmayan” gibi sözcük dizinleri ile paylaşımların sahibi kadın adeta linç edilmiştir.

SONUÇ

İkisi teorik, biri uygulama şeklinde üç bölümden oluşan bu çalışmada, toplumsal cinsiyet olgusu, medya üzerinden yeniden üretilen şiddet kavramı ve kadına yönelik şiddetin haberlerde sunum biçimi gibi konular teorik olarak ana hatlarıyla ortaya konmuştur. Çalışmanın araştırma kısmında ise Pınar Gültekin cinayetine ilişkin haberler, Hürriyet, Cumhuriyet ve Akit gazetesi örneğinde Teun Van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Buna göre, incelenen haberlerde kadın cinayetlerinin medyada ataerkil ideolojinin yeniden inşa edildiği cinsiyetçi bir söylem üzerinden kurgulandığı göze çarpmaktadır. Her üç yayın organında da örnek olaya ilişkin haberlere bakıldığında, “cinayet” normalleştirilen bir “vaka” olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan haber analizlerinde dikkat çeken bir nokta da öldürülen Pınar Gültekin'e yönelik olarak “genç”, “kız”, “partner” şeklinde sıfatlandırmalar yapılarak cinsiyetçi bir söylem inşa edilmiştir. Yine haber içeriklerinde sıklıkla görülen “vahşet”, “dehşet” gibi kelime seçimleri ile de cinayetin işleniş biçiminin oldukça uç noktalarda olduğunun vurgusu yapılmıştır. Haber söylemi ve sunumu itibariyle haberlerin birçoğunda yer verilen bazı detaylar, haberin magazinleşmesine yol açmıştır. Haberlerde cinayet, gerçekliğinden saptırılarak kişinin hayatı, onun yönelim ve tercihleri sonucu oluştuğu gibi sorunlu bir algı yaratmıştır.

Her üç gazetenin haberlerinde de cinayete ilişkin sansasyonel/magazinsel habercilik anlayışının benimsendiği tespit edilmiştir. Cinayet toplumsal bir sorun olmaktan çıkarılmış ve kişisel bir sorun haline getirilerek sunulmuştur. İncelenen haberlerde gerek Gültekin'in ailesinin ve arkadaşlarının ifadeleri gerek katil zanlıyla ilgili yapılan açıklamaların detayları verilerek cinayetin münferit bir olaymış gibi algılanmasına sebebiyet vermiştir. Cinayetin işlenmesine ilişkin gerekçelerin sunulması, buna dair ifadelere geniş bir biçimde yer verilmesi, cinayeti bir nedene dayandırarak üstü örtük bir biçimde meşrulaştırmış ve haberler, katil zanlısının suçunu masumlaştıracak boyutlarda sunulmuştur.

Haberin söylem dili ve seçilen kelimeler değerlendirildiğinde, “bir süre önce terk etme”, “eski erkek arkadaşı”, “evli olan Metin Avcı” gibi söylemlerle sorgulanan-suçlanan tarafın fail değil de öldürülen kadının olması, medyanın ataerkil bir bakış açısına sahip olduğu savının bir kanıtı niteliğindedir. Analiz edilen birçok haberin gerek başlıklarına gerekse içeriklerine bakıldığında; gereksiz bir şekilde özel hayatın irdelendiği, olayın öyküleştirelerek aktarıldığı ve haberin cinayetten daha çok magazin haberine dönüştürüldüğü dikkat çeken bir başka noktadır. Ayrıca gazeteler failin ifadelerine çok ayrıntılı bir şekilde yer vermesi cinayetin gerçekliğini ortaya koysa da medyanın örnek oluşturan yönü, özellikle de haberlerin kışkırtıcı-teşvik edici bir güce sahip olması bağlamında kamuoyu adına tehlike arz etmektedir. Bu durum, medyanın toplumda gerilim yaratma, kutuplaştırma veya şiddet eylemlerini teşvik etme potansiyeli taşıdığı anlamına gelmektedir.

Farklı ideolojilere sahip olsa da her üç gazetenin de eril bir dil kullanarak ve örtük bir biçimde cinayetin doğal akış olduğu algısını oluşturarak toplumsal yaşamda zaten var olan sorunlu bakış açısını iyice beslemektedir. Gazetelerin mizanpaj desteğiyle “cani”, “vahşice”, “canavar”, “kan dondurucu” gibi sansasyonel ifadelerle yer vermesi de cinayetin ön plana çıkarılmasından ziyade daha fazla kişinin habere ulaşması adına içeriği manipüle etmeye dönük adımlar olarak yorumlanabilir. Suç olgusunun altı çizilmek istense de haber hikayeleştirilerek daha çok okura ulaşmak hedeflenmektedir. Dolayısıyla cinayetin normalleştirilmesi, nedene dayandırılması, magazinleştirilmesi insan hakları ihlali olmakla birlikte gazetecilik etiğini de sorgulatmaktadır. Özel hayata dayandırılan cinayet haberi, bireysel sebeplere indirgenerek kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olmaktan çıkarılmaktadır. Bir diğer ifadeyle makro bir sorunu içeren kadına şiddet haberleri, mikro bir boyuta indirgenerek gerçekler manipüle edilmekte ve sorumluların perde arkasında gizlenmesine aracılık edilmektedir.

Bu analizlerin ışığında medya aracılığıyla bizlere sunulan yazı, ses ve görüntülerin gerçeğin birebir kendisini değil, belirli öncelik ve dünya görüşlerini yansıtan bir seçme sürecinin sonucu olduğu fark etmemiz gerektiği söylenebilir (Timisi, 1997:65). Bu bağlamda kadına yönelik şiddet; yalnızca Türkiye’de değil tüm

dünyada yaşanan toplumsal bir problemdir. Toplumsal yaşamda cinsiyet ayrımcılığının yapılması, şiddeti uygulayanlara yönelik caydırıcı yaptırımların yoksunluğu, eğitim eksikliği, toplumsal değerlerden sapma, kadına yönelik şiddetin meşru görülmesine sebebiyet vermektedir.

KAYNAKÇA

ACAR, Hakan (2013). **Sosyal Hizmet: Temelleri ve Uygulama Alanları**, İstanbul: Maya Akademi.

ADAK, Nursen (2000). **Değişen Toplumda Değişen Aile**, Ankara: Siyasal Yayınevi.

ADLER, Alfred (1980). **Cinsiyetler Arasında İş birliği: Kadın, Aşk ve Evlilik, Cinsellik ve Bozuklukları Üzerine Yazılar**, Der. & Çev. H. Ansbacher ve R. Ansbacher, New York: Jason Aronson.

AKDEMİR, Kevser Hülya (2020). **Türk Medyasında Kadın Cinayetleri**, Birinci Baskı, Ankara: SETA Yayınları.

AKDOĞAN, Hatice (2004). **Medyada Kadın**, 2. Baskı, İstanbul: Ceylan Yayınları.

AKGÜN, Rumeysa (2023). “Televizyon Dizilerinde Kadına Yönelik Şiddet ve Ataerkilliğin Temsili”, **Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 7, Sayı 28, 28-44.

AKKAŞ, İbrahim ve Zeki Uyanık (2016). “Kadına Yönelik Şiddet”, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi**, Cilt 1, Sayı 6, 32-42.

AKTAŞ, Pelin (2018). “Toplumsal Cinsiyete Dair Değişimlerin Reklamlara Yansması: Kadınlara Yönelik Reklamlara Göstergibilimsel Bir Bakış”, **Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 1, SAYI 3, 479-500.

ALANKUŞ, Sevda (2012). “Neden Kadın Odaklı Habercilik?”, **Kadın Odaklı Habercilik**, (Der. S. Alankuş), İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

ALANKUŞ, Sevda, “Önsöz: BİA “Radyo ve Radyoculuk” Seminerleri ile Elinizdeki Kitapçık Üzerine”, içinde S. Alankuş (ed.), **Radyo ve Radyoculuk**, İstanbul: BİA-IPS İletişim Vakfı Yayınları, no: 8, 2005.

ALPTEKİN, Duygu (2008). “Üçüncü Dünya Ülkelerinde Kadın Hakları Bağlamında Feminizm”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 1, Sayı 20, 21-33.

ALTIPARMAK, Beyza (2018). “Toplumsal Cinsiyet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Kaynakları ve Mücadele Alanlarına Yönelik Öneriler”, **Turkish Studies**, Cilt 13, Sayı 18, 179-194.

ALTIPARMAK, Beyza (2019). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Boyutları: Ankara Örneği”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 17, Sayı 1, 55-76.

ALTUN, Abdülrezak ve Nazan Kahraman (2013). “Kadının Çalışmasına Dair Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları ve Kadınların Zihniyet Örüntüleri”, **İletişim Araştırmaları Dergisi**, Cilt 11, Sayı 1, 9-34.

ARABACI, Leyla ve Tuğba Uygun (2022). “Şiddet Uygulayan ve Şiddet Uygulanan Bireylerin Özellikleri”, **Hemşirelik Bilimi Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, 38-46.

ARIK, M. Bilal (2006). “Pınar Altuğ Olayı Bağlamında Çapraz Tekelleşme Olgusunun Habere Etkisi”, **Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi**, Cilt 1, Sayı 8, 140-153.

ARIKAN, Engin (2019). “Feminist Düşünce ve Feminist Hukuk İçin Radikal Bir Kılavuz: Catharine A. MacKinnon”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 21, Sayı 2, 661-684.

ARSLAN, Mehmet (2018). “Medyatik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet: Haberde Kadın Cinayetleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ARSLAN, Memet (2017). “İktidar ve Medyatik Şiddet: Özgecan Aslan ve Şefika Etik Cinayetleri Üzerine Analizi”, **Marmara İletişim Dergisi**, Cilt 1, Sayı 27, 135-160.

AŞKIN, Özlem ve Umur Aşkın (2018). “Çalışma Yaşamında Kadına Yönelik Mobbing: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma”, **Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 9, Sayı 24, 255-282.

ATSIZ, Hasan. "Kötülük Problemi Bağlamında Şiddetin Diyalojik Karakteri", Din ve Şiddet Sempozyumu, Rize 2015, 89-98.

ATUK, Fatma (2021). “Kadın, Şiddet, Medya ve Temsil İlişkisi Yeniden Düşünmek: Medyada ve Medya Aracılığı ile Kadına Karşı Kadın Şiddeti”, **Aksaray İletişim Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, 258-285.

AVCI, Fatma ve İ. Aysad Güdekli (2018). “Toplumsal Cinsiyet ve Medya İlişkisi: Yazılı Basında Kadına Şiddet ve Kadın Cinayetleri Haberleri Üzerine Bir Analiz”, **International Journal of Cultural and Social Studies**, Cilt 4, Sayı 2, 475-506.

AYAZ, Bayram, (2018). **Sanal Bağımlılık** (Dijital Diyet Programı), İstanbul: İdeal Akademi.

AZİZ, Aysel ve Eser Köker (1994). **Medya, Şiddet ve Kadın 1993 Yılında Türk Basımında Kadınlara Yönelik Şiddetin Yer Alış Biçimi**, Ankara: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.

BARUT, Yaşar vd. (2012). “Yerel Basında Kadın ve Çocuğa Karşı Şiddetin Ele Alınışı: Samsun Örneği”, **ResearchGate**, Cilt 1, Sayı 1, 690-712.

BAŞAR, Fatma ve Nurdan Demirci (2015). “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet”, **KASHED**, Cilt 2, Sayı 1, 41-52.

BAUDRİLLARD, Jean (1991). **Sessiz Yığınların Gölgesinde ya da Toplumsalın Sonu**, (Çev: Oğuz Adanır), İstanbul: Ayrıntı Yayınları

BAYDUR, Emel ve Burcu Ertem (2006). “Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları”, **TBB Dergisi**, Cilt 1, Sayı 65, 89-118.

BAYHANTOPÇU, Esra (2017). “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerinde Yazılı Basında Kadın Temsilinin Rolü”, **The Journal of Social Science**, Cilt 1, Sayı 2, 83-93.

BELKIS, Özlem (2010). “Kadının Ölmesi Gerekir: Giacomo Pucci’nin Operalarındaki Kadın Karakterlere Feminist Eleştirel Bir Yaklaşım”, **DEÜ GSF Dergisi**, Cilt 1, Sayı 4, 55-62.

BİNARK, Mutlu ve Mine Gencil (2007). **Eleştirel Medya Okuryazarlığı Kuramsal Yaklaşımlar ve Uygulamalar**, İstanbul: Kalkedon.

BÜKECİK, Esra ve Birgül Özkan (2018). “Kadına Yönelik Şiddet: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Sağlığına Etkisi”, **İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, 33-37.

CEYHAN, Samet (2014). Yazılı Medyada Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinde Kullanılan Dilin ve Görsellerin İncelenmesi, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

CHUL HAN, Byung (2016). **Şiddetin Topolojisi**, (Çev. Dilek Zaptçioğlu), İstanbul: Metis Yayınları.

ÇELEBİ, Nurhayat ve Gülşah Taşçı (2014). “Öğretmenlerin Maruz Kaldığı Mobbing (Yıldırma)”, **Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama**, Cilt 1, Sayı 9, 43-65.

ÇELENK, Sevilay (2010). “Kadınların Medyada Temsili ve Etik Sorunlar”, Televizyon Haberciliğinde Etik, (Ed. B. Çaplı ve H. Tuncel), Ankara: Fersa Matbaacılık.

ÇELİK, Hilal ve Ekşi Halil (2008). “Söylem Analizi”, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt 27, Sayı 27, 99-117.

ÇETİNER, Buse (2022). Kadına Şiddetin Haber Söylemi Bağlamında Yazılı Basında Temsili: Emine Bulut Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇEVİKALP, Arzu (2020). “Günümüzde Şiddetin Medya Aracılığıyla Pazarlanması ve Ürünlerin Sanatsal Şiddete Dönüşerek Estetikleşmesi”, **Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 2, Sayı 1, 93-112.

ÇITAK, Gizem ve Yasemin Yücel (2022). “Kadına El Kalkmaz Peki Ya Dijital Şiddet?”, **Meyad Akademi**, Cilt 3, Sayı 2, 162-169.

DALGALIDERE, Sertaç (2011). “Eleştirel Ekonomi Politığıne Bakış”, **Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, 2-70.

DARTNALL, Elizabeth vd. (2013). “Sexual Violence Against Women: The Scope of The Problem”, **Best Practice Research Clinical Obstetrics and Gynaecology**, Volume 27, Number 1, 3-13.

DEMİR, Ayşegül (2020). “Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Kariyer Kararsızlığı: Sinop Örneği”, **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, Cilt 8, Sayı 22, 1-17.

DEMİRBAŞ, Timur (2001). **Kriminoloji**, 1.Baskı, İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

DEMİRCİOĞLU, Zeynep ve Abdulkadir Atık (2016). “Televizyon Haberleri Yoluyla Erkek Egemen Söylemin Yeniden İnşası: Kadın Cinayeti Haberleri Örneği”, **Atatürk İletişim Dergisi**, Cilt 11, 125-138.

DEVİRAN, Yusuf (2010). **Haber Söylem İdeoloji**, İstanbul: Başlık Yayın Grubu.

DIJK, Teun A. Van (1995). “Aims of Critical Discourse Analysis” Volume 1, 17-27.

DİREK, Zeynep (2007). **Cinsiyetli Olmak**, 1. Baskı, Bursa: Yapı Kredi Yayınları.

DOĞAN, Selen (2008), “Daha Çok ‘Tık’, Daha Yüksek Tiraj, Daha Fazla Reytinq İçin...”, *Başka Bir İletişim Mümkün*, Haz. Sevilay Çelenk, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

DONOVAN, Josephine (2015). **Feminist Teori**, 11.Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

DÖKMEN, Zehra (2009). **Toplumsal Cinsiyet**, 6. Baskı, İstanbul: Remzi Kitap Evi.

DÖLEN, İsmail (Ed.). (2008). **FIGO Komitesi, Üreme ve Kadın Sağlığında Etik Sorunlar Çalışması: Obstetrik ve Jinekolojide Etik Konular**. Ankara: Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Yayını.

DURSUN Çiler (2004) Haberde Gerçekliğin İnşa Edilmesi Ne Demektir? Çiler Dursun (Derleyen), **Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi**, Ankara: Elips Kitap, s.37-65.

DURSUN Çiler (2008). **Kadın Odaklı Sivil Toplum Kuruluşları: Olanaklar Sorunlar ve Çözümler**, Ankara, T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Yayını.

DURSUN, Çiler (2007). **Hak Haberciliğinin Doğası ve Olanığı**. İçinde: S. Alankuş (der.), **Kadın Odaklı Habercilik**, BİA, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 105-127.

DURSUN, Çiler (2010). “Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği”, **Fe Dergisi**, Cilt 2, Sayı 8, 18-32.

DURUR, Elif (2017). “Medyada Şiddetin Bir Başka Yüzü: ‘Doktora Saldırı’ Haberleri”, **Atatürk İletişim Dergisi**, Sayı 14, 45-60.

DÜNDAR, Serpil (2010). “Televizyon Haberlerinde Kadının Temsili”, **Erciyes İletişim**, Cilt 1, Sayı 4, 91-105.

ECEVİT, Yıldız (2003). “Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu İlişki Nasıl Çalışabilir?”, **Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi**, Cilt 25, Sayı 4, 83-88.

EKREM, Ebru ve Sezer Er Güneri (2021). “Kadına Yönelik Şiddetin Dijital Dünyaya Yansıması”, **Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi**, Cilt 4, Sayı 8, 362-370.

ELNUR, Ahmet (2013). “Küreselleşme Sürecinde Toplumsal Cinsiyete Dayalı İş Bölümü”, Uluslararası Katılımlı VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi Yeni Toplumsal Yapılanmalar: Geçişler, Kesişmeler, Sapmalar Bildiri Kitabı, Ed. Prof. Dr. Muammer Tuna, Muğla, 121-127.

ENGELS, Friedrich (2012). **Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni**, 4. Baskı, İstanbul: Eriş Yayınları.

ER, Tuğçe vd. (2018). “Suç ve Medya” **Etkileşim Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, 56-68.

ERDAL, Cengiz (2012). **Medyamın Efendisi Şiddet**, Birinci Baskı, İstanbul: Doruk Yayınları.

ERDEM, Burcu ve Elif Karakoç (2019). “Reklamlarda Kadının Ableist Temsilinden Dijital Feminist Perspektifinin Aktivizmine: Erktolra.org Örneği”, **Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi**, Cilt 1, Sayı 34, 144-164.

ERDOĞAN, Mehmet (2010). **Medyada Cinsiyete Dayalı Ayrımcılıkla Mücadelede Medya İzleme Grupları**, Ankara: KSGM Yayınları.

ERDOĞAN, Şeyma (2021). “Türkiye’de Kadın Cinayetlerinin Gündem Oluşturma Etkisi ve Medyatik Bilinç Üretimi”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Sayı 73, 275-286.

ERYILMAZ, Gülşen (2001). “Aile İçi Şiddet, Kadın Sağlığı ve Hemşirelik”, **Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, 19-23.

FAWOLE, Olufunmilayo (2008). “Economic Violence to Women and Girls Is It Receiving The Necessary Attention”, **Trauma Violence Abuse**, Volume 9, Number 3, 167-177.

GİLLESPİE, Laura vd. (201). “Framing Deadly Domestic Violence: Why The Media’s Spin Matters in Newspaper Coverage of Femicide”, **Violence Against Women**, Volume:19, Number: 2, 222-245.

GÖLCÜ, Abdülkadir (2017). “Haber Söyleminde ‘Öteki’yi Aramak: Suriyeli Mülteciler Örneği”, **Akdeniz İletişim Dergisi**, Cilt 1, Sayı 28, 11-38.

GÜL, Songül ve Yonca Altındal (2015). “Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetesi “Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi”, Cilt 1, Sayı 24, 168-188.

GÜLEÇ, Hüseyin vd. (2012). “Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet”, **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi**, Cilt 4, Sayı 1, 112-137.

GÜLER, Meltem (2018). “Bir Manipülasyon Aracı Olarak Rızanın İmalatı”, **Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 1, Sayı 14, 45-60.

GÜNDÜZ, Ferhan (2018). “Kadına Yönelik Şiddet: Cinayet Haber Çözümlemesi”, **Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 6, Sayı 1, 297-318.

GÜNEŞ, Gamze ve Buğra Yıldırım (2019). “Cinsiyet Temelli Bir Savaş: Kadın Cinayetlerinin Medyada Temsili Üzerine Bir Değerlendirme”, **Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi**, Cilt 30, Sayı 3, 936-964.

GÜNEŞ, Gamze ve Buğra Yıldırım (2019). “Cinsiyet Temelli Bir Savaş: Kadın Cinayetlerinin Medyada Temsili Üzerine Bir Değerlendirme”, **Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi**, Cilt 30, Sayı 3, 936-964.

GÜRHAN, Nazife (2010). “Toplumsal Cinsiyet ve Din”, **e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi**, Cilt 1, Sayı 4, 58-80.

GÜRKAN, Can ve Özlem Coşar (2009). “Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri”, **Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi**, Cilt 2, Sayı 3, 124-129.

GÜRSES, Fatma (2017). “Kadın Cinayetlerinin Haber Söylemi: Münevver Karabulut ve Özgecan Aslan Haberleri Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt 72, Sayı 3, 541-568.

GÜVEN, Filiz (2018). “Kadınlığın İnşa Otoriteleri”, **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, Cilt: 6 Sayı: 15 Sayfa: 400-414.

HALICI, Coşkun (2007). Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

HAN, Byung Chul (2016). **Şiddetin Topolojisi**, Dilek Zaptçioğlu (Çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık.

HARCAR, Tijen vd. (2008). “Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu”, **Toplum ve Demokrasi Dergisi**, Cilt 4, Sayı 2, 51-70.

HEPKON, Zeliha (2017). “Kadın Cinayetleri ve Medya: Emanî el Rahmün Cinayeti Analizi”, **MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 1, Sayı 15, 142-153.

HOŞAF, Nilay ve Erhan Arslan (2019). “Kadın Milletvekili Adaylarının Basında Temsili (7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri)”, **Akdeniz İletişim Dergisi**, Cilt 1, Sayı 31, 444-470.

ILGAZ, Ceyda (2007). “Medyada Kadın Olgusu”, **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Cilt 1, Sayı 28, 19-30.

IŞIK, Nazik (2002). 1990’larda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Hareketi İçinde Oluşmuş Bazı Gözlem ve Düşünceler, 90’larda Türkiye’de Feminizm, (Bora, Aksu, Günal, Asena der.), İstanbul: İletişim Yayınları, 41-72.

IYENGAR, Shanto (2002). “Siyasette Erişim Yanlığı: Televizyon Haberleri ve Kamuoyu, **Medya Kültür Siyaset**, (Der: S. İrvan), Ankara: Alp Yayınevi, 228-249.

İÇÖZ, Fulya (2008). MASALDA CADİ: “ÖTEKİNİN” ARKETİPİ, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İNAL, Ayşe (2005). **Medyanın “Etkisi” Sorunsalına Başka Bir Bakış**, (Derleyen: Sevdâ Alankuş), Medya ve Toplum, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, (s.65-80).

İNAM, Özen ve Nevin Şahin (2020). “Kadına Yönelik Şiddetin Türk Medyasındaki Temsil Şekli Sistemik Derleme Araştırması”, **Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmalar Dergisi**, Cilt 4, Sayı 1, 1-15.

İNCEOĞLU, Yasemin (2004). “Medyada Kadın İmaji”, **Kadın Çalışmalarında Disiplinler arası Buluşma**, Cilt:2, Sayı 1, 11-20.

İNÇİ, Ülkü (2013). “Basında Yer Alan Namus Cinayetlerinin Sosyolojik Analizi Kitle İletişim Araçlarında Yansıtılan Namus Cinayetlerinin Sosyolojik Bir Analizi,” **Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi**, Cilt 2, Sayı 3, 282-296.

İŞLİYEN, Fadime (2015). “Şiddet Haberlerindeki ‘Mağdur Kadın’ Miti Üzerine Göstergebilimsel Bir İnceleme: Habertürk Gazetesi Ş.E. Cinayeti Örneği”, **Global Media Journal TR Edition**, Cilt 6, Sayı 11, 478-496.

KAPLAN, Mehmet ve Ali Yıldırım (2022). “Suçun Önlenmesinde Kitle İletişim Araçlarının Rolü Kuramsal Açısından Bir Değerlendirme ve Örnekler”, **Güvenlik Bilimleri Dergisi**, Cilt 11, Sayı 2, 49-74.

KAPTANOĞLU, Cem (2017). Şiddetin Ruhsal Kökenleri. Leyla Gösteren (ed.), **Günlük Yaşamdan Kliniğe Şiddet ve Psikiyatri**, 1-4.

KARACA, Yasemin ve Nurhan Papatya (2011). “Reklamlardaki Kadın İmgesi: Ulusal Televizyon Reklamlarına İlişkin Bir Değerlendirme”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 16, Sayı 3, 479-500.

KARADEMİR, Durdu (2019). Kadına Yönelik Şiddetin Türk Basımında Sunumu: Özgecan Aslan Cinayeti Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KARADUMAN, Sibel (2017). “Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif”, **Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Cilt 4, Sayı 2, 31-46.

KARAL, Dilek ve Aydemir Elvan (2012). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, **USAK Rapor** No: 12-01, USAK Yayınları, Ankara.

KARATEKİN, Kadir vd. (2018). “Bir Medya Okuryazarlığı Çalışması: Ulusal Basında Kadının Yeri” **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 1, Sayı 39, 397-430.

KESKİN, Zerrin (2004). “Türkiye’de Haber İncelemelerinde Van Dijk Yöntemi.” **Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi**. Dursun Çiler (der.) içinde. Ankara: Kesit Tanıtım. 391-407.

KIRAN, Elif ve Mehmet Güven Avcı (2018). “Sporla Aşılan Toplumsal Sınırlar: Dangal Filmi Toplumsal Cinsiyet”, **Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, 985-994.

KİMMEL, Michael (2013). “Homofobi Olarak Erkeklik: Toplumsal Cinsiyet Kimliğinin İnşasında Korku, Utanç ve Sessizlik”, **Fe Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, 91-107.

KOÇ, Pınar (2015). Kadına Yönelik Cinsel Şiddet/Aydın-Efeler Mahallesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KÖSE, Hüseyin ve Aziz Coşkun (2018). “Hurriyet.Com. TR’de Kadın Cinayeti Haberlerinin Retorik Haber Çözümleme Yöntemi Açısından İncelenişi”, **Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 2, Sayı 4, 191-222.

KÜÇÜKESKİCİ, Büşra (2019). Fiziksel Şiddetin Meşrulaştırılmasının ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddetin Meşrulaştırılması Üzerindeki Rolünün İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

LEN, Rios vd. (2005). “Representation of Women in news and photos: Comparing Content to Perceptions”, **Journal of Communication**, Volume 55, Number 1, 152-168.

MARSH, Ian ve Melville Gaynor (2009). **Crime, Justice and the Media**. ABD: Routledge.

MATER, Nadire ve Çalışlar, İpek (2007). Medyadaki Durumu Tersine Çevirmek. İçinde: S. Alankuş (der.), Kadın Odaklı Habercilik, BİA, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 167-195.

MENGÜ, Çakar (2004). “Televizyon Reklamlarında Kadına Yönelik Oluşturulan Toplumsal Kimlik”, 1. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi Yayınları.

MORA, Necla (2008). “Medya, Toplum ve Haber Kaynağı Olarak Sembolik Seçkinler”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, 1-25.

MORGAN, Jenny And Simons Margaret (2018). "Changing Media Coverage of Violence Against Women", **Journalism Studies**, Volume 19, Number 8, 1202-1217.

NERGİZ, Ebru ve Nalan Akın (2021). "Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi: Mutlu Kaya Örneği", **Middle Black Sea Journal of Communication Studies**, Cilt 6, Sayı 1, 1-16.

OKUMUŞ, Eylem (2014). **Doğamzdaki Şiddet**, 1. Baskı, İstanbul: Siyah Beyaz Yayınları.

ÖNER, Yasemin (2019). **Şiddetin Topolojisi**, İstanbul: Metis Yayınları.

ÖNÜR, Huriye (2021). **Erkek Bakış Açısından Kadına Yönelik Erkek Şiddeti**, Ankara, İksad Yayın Evi.

ÖZALP, Havva (2016). Toplumsal Cinsiyet ve Siyaset İlişkileri (Kadınların Siyasette Aday Olması ve Seçilmesinin Önündeki Engeller ve Çözüm Önerileri), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZCAN, Şadiye ve Nurcan Kırca (2017). "Çözülemeyen Sorun: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Hemşirenin Rolü", **Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi**, Cilt 6, Sayı 2, 87-96.

ÖZDEMİR, Gülçin (2009). Popüler Kadın Dergilerinde Toplumsal Cinsiyet Ayrımının Temsili: Cosmopolitan ve Bizim Aile Dergileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZER, Ömer (2010). "Şiddet Olaylarına İlişkin Haberlerin Üretimi, **Medyada Şiddet Kültürü: Bu Öyküde Sen Anlatılıyorsun**, İstanbul: Literatürk Yayınevi.

ÖZKAZANÇ, Alev ve Erman Yetiş (2016). "Erkeklik ve Kadına Şiddet Sorunu; Eleştirel Bir Literatür Değerlendirmesi", **Fe Dergisi**, Cilt 8, Sayı 2, 12-26.

ÖZTARHAN, Esra (2006). İyi Kızlar/Kötü Kızlar: Günümüz Amerikan Kadın Romanında Cinsel, Etnik ve Sınıf Kimlikleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

POLAT, Esra (2017). "Nazlı Eray'ın Kadın Tohumu Öyküsünden Feminist Edebiyat Eleştirisiyle İncelenmesi", **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, Cilt 6, Sayı 3, 1507-1519.

POLAT, Oğuz (2005). "Cinsiyete Dayalı Şiddet Olgularının Sağlık Personelinin Yaklaşımı Türkiye Üreme Sağlığı Programı", **İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı Yayınları**, 7- 107.

POLAT, Oğuz (2016). "Şiddet", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 22, Sayı 1, 15-34.

POTTER, James And Stephen Smith (2000). "The Context of Graphic Portrayals of Television Violence, **Journal of Broadcasting Electronic Media**, Volume 44, Number 2, 301-323.

POTTER, Jonathan (2004). "Söylemsel Psikoloji ve Söylem Analizi." *Doğunun ve Batının Yerelliği*. Sibel A. (der.) içinde. İstanbul: Alfa Yayıncılık.

PUSEY, Lisa, & Patterson, Jeannie (2006). *Intersections of Culture and Violence against Women in Asia Pacific (APWLD). Negotiating Culture*. (ISBN: 974-94992-2-0). Mongolia.

RAKOW, Lana ve Kranich, Karley (2002). "Televizyon Haberlerinde Gösterge Olarak Kadın", **Medya Kültür Siyaset**, (Der. S. İrval), Ankara: Alp Yayınevi.

RENDE, Rim Eda (2020). "Evli Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarıyla Çocukken Şiddete Maruz Kalmalarının Kadına Şiddetle İlişkisi", **International Journal of Social and Humanities Sciences**, Cilt 4, Sayı 3, 79-92.

SAĞLAM, Ali (2020). "Feminist Kuram 'da Kadının Politik Ekonomisi ve Dönüşümü", **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, Cilt 46, Sayı 1, 394-412.

SAKTANBER, Ayşe (1995) "Türkiye'de Medyada Kadın: Serbest Müsait Kadın veya İyi Bir Eş Fedakâr Anne", Derleyen: Şirin Tekeli, 1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar, İstanbul: İletişim Yayınları.

SALLAN GÜL, Songül ve Yonca Altındal (2005). "Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetes?", **Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Cilt 1, Sayı 24, 168-188.

SANKIR, Hasan (2010). "Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Anlamlandırılmış Biçiminin Kadın Sanatçı Kimliğinin Oluşum Sürecinde Etkileri", **Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi**, 1-26.

SEÇGİN, Leylicem ve Kevser Selçuk (2023). "Sanal Ağların Distopyası: Kadına Yönelik Dijital Şiddet", **Dünya İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt1, Sayı 1, 203-217.

SEÇGİN, Leylicem ve Kevser Tarı Selçuk (2023). "Sanal Ağların Distopyası: Kadına Yönelik Dijital Şiddet", **Dünya İnsan Bilimler Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 203-217.

SEVEN, Memnun vd. (2015). "Gazetelerde Haber Olan Kadın Cinayetlerinin İncelenmesi", **Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, 71-83.

SEVİM, Ayşe (2005). **Feminizm**, Birinci Baskı, İstanbul: İnsan Yayınları.

SÖZEN, Edibe (2014). **Söylem Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Rafleksivite**, Ankara: Birleşik Yayınevi.

ŞAHİN, Yasin (2017). "Michael Foucault'da Söylem Analizi", **Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 3, Sayı 6, 119-135.

ŞİMŞEK İŞLİYEN, Fadime (2015). “Şiddet Haberlerindeki “Mağdur Kadın” Miti Üzerine Göstergibilimsel Bir İnceleme: “Habertürk Gazetesi Ş.E. Cinayeti Örneği”, **Global Media Journal TR Edition**, Cilt 6, Sayı 11, 478-496.

TAMER, Nurseli ve Sinem Vatanartran (2014). “Ergenlerin Teknolojik Zorbalık Algıları”, **Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying**, Cilt 1, Sayı 2, 1-20.

TANRIÖVER, Hülya (2012). “Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hak İhlalleri”, **Kadın Odaklı Habercilik**, Sevda Alankuş (Haz.) Dizi 10, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 150-169.

TANRIÖVER, Uğur H. (2012). “Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hakları İhlalleri”, **Kadın Odaklı Habercilik**, (Der. S. Alankuş), İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

TARHAN, Nevzat ve Nurmedov Serdar, (2019). **Bağımlılık** (Sanal veya Gerçek Bağımlılıkla Başa Çıkma), Timaş Yayınevi, İstanbul.

TATAR, Burhanettin. “Formasyon-Deformasyon-Transformasyon Diyalektiği Olarak Şiddet”. **Din ve Şiddet Sempozyumu**, Rize 2015, ss. 371-378.

TEKELİ, Esra (2016). “Kadın Cinayetlerinin Haberleştirilmesi Bağlamında Medya Etiğini Yeniden Tartışmak: Habertürk Gazetesi Örneği”, **Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 129-142.

TİMİSİ, Nilüfer (1997). **Medyada Cinsiyetçilik**, Ankara: KSSGM Yayını.

TOPTANCI, Cihan (2008). Küreselleşme Sürecinde Post Modernizm, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elâzığ, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TUNÇ, Harun (2021). **Din ve Toplumsal Cinsiyet**, Ankara: İksad Yayın Evi.

TURAN, Tülin (2019). Kadın Cinayetlerinin Medyadaki Yansımaları Üzerine Söylem Analizi (Özgecan Aslan- Münevver Karabulut Cinayetleri), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

UÇAK, Olcay (2020). “Medyada Kadın Haberleri Üzerinden Kadının Temsili”, **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, Cilt 7, Sayı 4, 157-175.

UÇAR, Mehmet Ali (2003). **Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası**, Ankara: Yetkin Yayınları.

ULUOCAK, Şeref vd., (2014). **Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet**, Ankara: Paradigma Akademi.

UTMA, Seçil (2020). “Türk Kültüründe Kadın Olmak ve Medyada Kadının Temsili”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 13, Sayı 70, 1077-1083.

ÜLKÜ, Güler (2004). “Söylem Çözümlemesinde Yöntem Sorunu ve Van Dijk Yöntemi.” **Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi**. Çiler Dursun (der.) Ankara: Elips Yayınevi.

VAN DIJK, T.A. (1993). “Principles of Critical Discourse Analysis”. **Discourse Society**. 4. 249-283.

VATANDAŞ, Celalettin (2007). “Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı”, **Sosyoloji Konferansları**, Cilt 1, Sayı 35, 29-56.

WALBY, Sylvia (2016). **Patriyarka Kuramı** (Çev. Osmanağaoğlu, H.) Ankara: Dipnot Yayınları.

WILLIAMSON, Judith (1998). “Kadın Bir Adadır: Dişilik ve Sömürgecilik”, Eğlence İncelemeleri (Haz. T. Modleski), (Çev. N. Gürbilek), İstanbul Metin Yayınları.

YAKTIL OĞUZ, Gürsel (2010). “Erkek Egemen Toplumsal Gücün Kanıtı: Kadına Yönelik Şiddet ve Medyadaki Görünümleri”, Medyada Şiddet Kültürü (Ed. Ö. Özen), Konya: Litaretürk Yayınları.

YAPAR, Aşlı (1999). Fransa ve Türkiye’de Dergicilik Olgusu ve Kadın Dergilerinin Karşılaştırılması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YEGEN, Ceren (2014). “İnternet Haberciliğinde Kadın Cinayeti Haberlerinin Sunumu: Posta Gazetesi Örneği”, **The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication**, Cilt 4, Sayı 3, 15-28.

YETİM, Dilek ve Erkan Melih Şahin (2009). “Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım”, **Aile Hekimliği Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, 48-53.

YILMAZ, Ayhan (2007). “Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Kavramı: 1960-1990 Yılları Arası Milliyet Gazetesi Reklamlarına Yönelik Bir İçerik Analizi”, **Selçuk İletişim**, Cilt 4, Sayı 4, 143-155.

YILMAZ, Esra ve Besey Ören (2021). “Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Cinayetlerinin Medyada Yansıması”, **Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1, 46-53.

YILMAZ, Murat (2012). “Popüler Kültürde Kadın Kütüphanecilerin İmajı: Feminist Bir Yaklaşım”, **Türk Kütüphaneciliği Dergisi**, Cilt 26, Sayı 3, 548-563.

YILMAZBİLEK, Merve (2018). “Kadın Özgürleşmesinde Feminist Bilinç Oluşturma Süreci Olarak Farklı Bir Yaklaşım: Meditasyonu Tartışmak”, **Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 1, Sayı 3, 96-103.

YURDİGÜL, Yusuf ve Etem Zinderen (2012). “Yeni Medyada Haber Dili (Ayşe Paşalı Olayı Üzerinden Geleneksel Medya ve İnternet Haberciliği Karşılaştırılması)”, **Turkish Online Journal of Design Art and Communication**, Cilt 2, Sayı 3, 81-91.

İNTERNET ERİŞİMLERİ

<https://www.cumhuriyet.com.tr/>

(Erişim Tarihi 5 Haziran 2023)

<https://www.hurriyet.com.tr/>

(Erişim Tarihi 5 Haziran 2023)

<https://www.yeniakit.com.tr/>

(Erişim Tarihi 5 Haziran 2023)

<https://www.antikapitalist.net/kutuphane/acik-kitaplik/marxengels/ailedevletozelmulkiyet.pdf>

(Erişim Tarihi 5 Haziran 2023)

<https://www.tdk.gov.tr/>

(Erişim Tarihi 10 Temmuz 2023)

<https://www.tuik.gov.tr/>

(Erişim Tarihi 15 Temmuz 2023)